

§ 1 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade

att *Emilia Töyrä* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet,

att *Jörgen Hellman* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i finansutskottet och som suppleant i skatteutskottet,

att *Niklas Karlsson* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet,

att *Anders Schröder* (MP) avsagt sig uppdraget som suppleant i justitieutskottet och som suppleant i trafikutskottet,

att *Elisabet Knutsson* (MP) avsagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet och som suppleant i näringsutskottet samt

att *Håkan Bergman* (S) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 2 Anmälan om ersättare

Förste vice talmannen anmälde att *Åsa Eriksson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Olle Thorell* (S) under tiden för hans ledighet den 15 augusti 2016–1 april 2017.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Niklas Karlsson* som ledamot i finansutskottet, *Jörgen Hellman* som ledamot i skatteutskottet, *Håkan Bergman* som ledamot i riksdagsstyrelsen, *Jamal El-Haj* som suppleant i skatteutskottet, *Yilmaz Kerimo* som ersättare i riksdagsstyrelsen och *Åsa Eriksson* som suppleant i utrikesutskottet under *Olle Thorells* ledighet,

att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Alexandra Anstrell* som suppleant i utbildningsutskottet under *Ida Drougges* ledighet och *Roland*

Prot. 2015/16:127
28 juni

Gustbée som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet under Johan Hultbergs ledighet samt

att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält Elisabet Knutsson som ledamot i utbildningsutskottet och som suppleant i kulturutskottet, Emma Nohrén som suppleant i utrikesutskottet, Anders Schröder som suppleant i utrikesutskottet, Jonas Eriksson som suppleant i näringsutskottet, Stina Bergström som suppleant i EU-nämnden och Janine Alm Ericson som suppleant i EU-nämnden.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet

Niklas Karlsson (S)

ledamot i skatteutskottet

Jörgen Hellman (S)

ledamot i utbildningsutskottet

Elisabet Knutsson (MP)

ledamot i riksdagsstyrelsen

Håkan Bergman (S)

suppleant i skatteutskottet

Jamal El-Haj (S)

suppleanter i utrikesutskottet

Emma Nohrén (MP)

Anders Schröder (MP)

suppleant i kulturutskottet

Elisabet Knutsson (MP)

suppleant i näringsutskottet

Jonas Eriksson (MP)

suppleanter i EU-nämnden

Stina Bergström (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

ersättare i riksdagsstyrelsen

Yilmaz Kerimo (S)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 15 augusti 2016–1 april 2017* till

suppleant i utrikesutskottet

Åsa Eriksson (S)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 1 augusti 2016–31 januari 2017* till

Prot. 2015/16:127
28 juni
-----

suppleant i utbildningsutskottet
Alexandra Anstrell (M)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 12 september 2016–26 februari 2017* till

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Roland Gustbée (M)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:729

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:729 Förtryck och våld mot flickor och kvinnor på asylboenden
av Robert Hannah (L)

Interpellationen kommer inte att besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 15 juni 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:737

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:737 Kultur- och demokratiministerns hantering av tillkännagivanden
av Olof Lavesson (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 september 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 27 juni 2016

Kulturdepartementet

Alice Bah Kuhnke (MP)

Enligt uppdrag

Daniel Ström

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2015/16:745

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:745 Besparingar i assistansersättningen
av Bengt Eliasson (L)

Interpellationen kommer inte att besvaras inom tidsfristen.

Prot. 2015/16:127
28 juni

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 22 juni
Socialdepartementet
Åsa Regnér (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM98 Förordning om åtgärder mot omotiverad geoblockering
KOM(2016) 289 till näringsutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse
2015/16:102 till finansutskottet

Redogörelse
2015/16:RR6 till utbildningsutskottet

EU-dokument
KOM(2016) 399 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 september*.

*Svar på
interpellationer*

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:725 om anslag för trafikavtal

Anf. 1 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Peter Helander har ställt frågan om vilka åtgärder jag tänker vidta för att se till att Trafikverkets ram för den regionala tågtrafiken utökas, så att den inte behöver läggas ned.

Ett av Trafikverkets uppdrag är att för statens räkning avtala om interregional kollektivtrafik som är transportpolitiskt motiverad men inte kan bedrivas kommersiellt. Det transportpolitiska motivet är att skapa tillgänglighet i hela landet. Statlig ersättning till allmännyttig järnvägstrafik har funnits länge, och under en längre tid har detta även avsett både buss och flyg. Sedan 1999 har medel avsatts på ett anslag för statsbudgeten. Trafikavtal innebär i dagsläget att Trafikverket betalar ersättning till trafikföretag för interregional kollektiv persontrafik med flyg, tåg, båt eller buss. Trafikavtalen uppgår i dag till totalt 851 miljoner kronor per år. Den senaste upphandlingen och avtalet för Gotlandstrafiken beslutades under den

förra alliansregeringen 2014. Avtalet sträcker sig från 2017 och tio år framåt.

Som Peter Helander väl känner till görs bedömningar om ekonomiska ramar inom ramen för statens årliga budgetprocess. I denna process vägs olika behov mot varandra, och jag kan här inte föregripa det arbetet.

På ett generellt plan är min utgångspunkt att trafikavtalen även fortsättningsvis har stor betydelse för de delar av landet där det inte finns kommersiella förutsättningar att driva kollektivtrafik.

Anf. 2 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Anna Johansson för svaret.

Jag vet att statsrådet har fått brev från Region Dalarna, Landstinget Dalarna, Region Gävleborg, Landstinget Västmanland och Region Örebro i samma fråga. Trafikverket har ju meddelat att det årliga anslaget på 35 miljoner kronor till Tåg i Bergslagen ska upphöra från och med 2017, om Trafikverket inte får ytterligare medel. De fyra ägarlänen till Tåg i Bergslagen kostnadstäckes själva med 220 miljoner kronor per år.

Om anslaget upphör kommer det att innebära en kraftig reduktion av trafiken på sträckorna Mora–Borlänge och Hallsberg–Mjölby. Anledningen till att anslaget upphör är inte en förändring av det transportpolitiska övergripande målet om att man ska säkerställa samhällsekonomisk effektivitet och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Anledningen är att pengarna är slut. Det beror på att kostnaderna för Gotlandstrafiken har ökat från 200 miljoner i början på 2000-talet till 500 miljoner kronor. Hela anslaget har egentligen sedan 15 år tillbaka legat stilla på ca 850 miljoner kronor. Det har inte skett någon nämnvärd uppräknings.

Jag kan tycka att det är ett märkligt system. Beroende på när i tiden trafiken upphandlas kan man förlora anslaget. Om Tåg i Bergslagens upphandling och det trafikavtalet hade varit klart före Gotlandstrafiken hade kanske Gotlandstrafiken drabbats i stället för Tåg i Bergslagen.

Min fråga till statsrådet Anna Johansson blir därför om statsrådet tycker att den här typen av hantering är tillfredsställande och om statsrådet tänker ta något initiativ för att komma till rätta med det som kan uppfattas som ett lotteri mer än en förd politik för att säkra en hållbar transportförsörjning i hela landet.

Anf. 3 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är precis som Peter Helander säger, att anslaget har legat relativt stilla under en längre period. Samtidigt har de regionala trafikvårdmännen utökat sin verksamhet, så att trafiken har fortsatt att öka. Men på några platser i landet finns det fortfarande ett stort behov av statlig medfinansiering för att trafiken ska kunna bedrivas. Som jag sa i mitt svar ser även jag det behovet.

Jag har svårt att tänka mig någon form av anslagsfinansiering där anslaget räknas upp automatiskt i förhållande till hur avtalen utvecklas. Det skulle möjligen kunna vara kostnadsdrivande i den meningen att man alltid får full kostnadstäckning, oavsett hur dyra trafikavtalen blir. Jag tror kanske inte att det är en ultimata modell för trafikens bedrivande.

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

Precis som jag nämnde i svaret är det här en fråga som regeringen kommer att överväga i samband med budgetpropositionen, så jag ber att få återkomma när den processen är slutförd.

Anf. 4 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Precis som statsrådet säger i sitt svar kommer man att hantera budgeten inom de ekonomiska ramarna. Jag förstår att statsrådet inte kan föregripa det arbetet, och jag har full respekt för det. Jag förstår också att det finns många krav på en infrastrukturminister som också kanske har en hök till finansminister som sätter ramar för utgifterna.

Men det handlar också om hur man prioriterar i politisk verksamhet. Jag kommer från Dalarna, och där upplever vi över partigränserna en stor frustration för att saker inte prioriteras. Tåg i Bergslagen är ett exempel, och det beskedet fick vi under våren. Som ytterligare grädde på moset fick vi i januari besked från Trafikverket om att spåret på järnvägssträckan Borlänge–Uppsala är så dåligt att restiden riskerar att förlängas med 45 minuter – detta på en sträcka som är 18 mil, vilket är en katastrof.

Trafikverket säger att man inte har några medel, så därför behöver det omfördelas eller tillföras medel till Trafikverket. Man säger att den här försämringen kan bestå i över tio år. Det kommer inte att hända någonting.

Vi har också en flygplats i Mora som jag säkert kommer att återkomma med en interpellation om. Ur samhällsekonomisk synvinkel behandlade Trafikverket flygplatsens verksamhet på ett mycket märkligt sätt.

Jag vet att riksdagsledamöter i statsrådets eget parti har uppvakttat statsrådet i den här frågan. Vi är många som gör det. Före valet rekommenderade nuvarande försvarsminister Peter Hultqvist människor att rösta på Socialdemokraterna, för då skulle man ordna de problem som fanns på Dalabanan.

Även om statsrådet inte kan ge några löften här och nu hyser jag en stor förhoppning om att problemen med anslaget för trafikavtal, Dalabanas status och Mora flygplats kommer att lösas.

Anf. 5 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns stora behov i infrastrukturen runt om i landet. Jag påminner om att finansministern i den tidigare regeringen vid några tillfällen uttalade att Sverige hade överinvesterat i järnvägen. Jag kan bara konstatera att den här regeringen inte instämmer i det påståendet. Vi ser nu runt om i landet att järnvägar faktiskt tappar i status.

Genom att skjuta till 1,24 miljarder plus ytterligare 100 miljoner till järnväg på landsbygden tar sig regeringen nu an det eftersatta underhållsbehov som finns. De pengarna ska naturligtvis användas så klokt som möjligt. Trafikverket behöver prioritera de sträckor som är allra mest utsatta. Det innebär naturligtvis att även Dalabanan finns med bland de objekt som man tittar på.

Jag hoppas att vi kan ha en bred samsyn kring behovet av att rusta upp svensk järnväg och fortsätta ta igen tappat underhåll. Det påverkar möjligheterna att resa och få ökad tillgänglighet i hela landet.

Trafikavtalen är som sagt en fråga som vi avser att återkomma till i budgetprocessen.

Anf. 6 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Jag är glad att statsrådet kommer att återkomma. Kanske ger hon då information om satsningar på trafikavtalen. Vi är i alla fall några stycken som kommer att följa upp den frågan.

Att tidigare regeringar inte har satsat så mycket på tågunderhåll som de borde ha gjort är säkert riktigt. Det gäller regeringar under kanske 30–40 år tillbaka.

Det är viktigt att prioritera tågtrafiken. Den har stor betydelse för Dalarnas utveckling och möjliga tillväxt. Då har jag inte ens nämnt satsningar på andra järnvägar som kostar mycket mer. Befolkningen och politikerna i Dalarna är något skeptiska till satsningar på höghastighetsjärnvägar, då vi själva inte har en järnväg som fungerar.

Anf. 7 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att vi befinner oss i ett läge där vi behöver bygga en hållbar trafikinfrastruktur som ska bära långt in i framtiden samtidigt som vi ser till att vårda och underhålla den järnväg vi har, så att den kan fungera tillfredsställande i alla delar av landet. Det här är naturligtvis svåra avvägningar och prioriteringar, men politik handlar om att prioritera och att försöka få skattebetalarnas pengar att räcka till så mycket samhällsnyttigheter som möjligt. Vi ser behovet av en fungerande kollektivtrafik, också med tåg, i hela vårt land. Vi vet att det finns ställen där det är svårt att klara detta utan statligt stöd. Den här frågan kommer som sagt att hanteras i den ordinarie budgetprocessen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:732 om falska parkeringstillstånd

Anf. 8 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig om jag avser att arbeta för att ett europeiskt register över falska parkeringstillstånd inrättas.

Flera kommuner har uppmärksammat problem med ogiltiga parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Parkeringsplatser för rörelsehindrade ska bara användas av dem som har rätt att använda dem. Alla som parkerar på en parkeringsplats för rörelsehindrade utan tillstånd försvårar för dem som har rätt att använda dessa.

Regeringen är beredd att överväga olika typer av åtgärder för att stävja fusk och missbruk av både svenska och utländska parkeringstillstånd.

Den ändring i förordningen om flyttning av fordon i vissa fall som Näringsdepartementet har remitterat kommer även att kunna användas mot ogiltiga utländska parkeringstillstånd. I remissen finns även ett förslag om en höjning av det högsta belopp för felparkeringsavgift en kommun kan ta ut.

Regelverket för parkeringstillstånd är likt många andra frågor som rör funktionsnedsättning huvudsakligen medlemsstaternas ansvarsområde. Vem som utfärdar parkeringstillstånden samt hur bedömningen görs är fortfarande en nationell kompetens.

För att öka tillgängligheten och rörligheten inom EU finns det sedan 1998 en rekommendation för hur parkeringstillstånden bör vara utformade. Medlemsstater ska även erkänna varandras parkeringstillstånd.

Det är EU-kommissionens ansvar att lägga fram nya förslag. Regeringen har hitintills inte drivit frågan om ett europeiskt register över parkeringstillstånd för rörelsehindrade.

EU-kommissionen har dock tagit initiativ till ett projekt för att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att använda privata och offentliga transportmedel. En del i detta projekt är att motverka fusk och missbruk av parkeringstillstånd. Projektet kommer att fortgå till slutet av 2016. Man kommer därefter att utvärdera det för att bedöma om ytterligare åtgärder bör vidtas på EU-nivå.

Anf. 9 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag tackar infrastrukturministern för svaret.

Falska parkeringstillstånd för rörelsehindrade har alltid varit attraktiva på den svarta marknaden. Tidigare, när det främst förekommit svenska tillstånd, har det upparbetats samarbeten med de stora kommunerna i Sverige. Man har kunnat se vilka tillstånd som varit spärrade eller stulna och har kunnat agera efter det. Men under de senaste åren har det skett en ökning av antalet utfärdade tillstånd från övriga EU-länder på svenska gator.

Svaret på frågan om man kommer att arbeta för ett EU-register tolkar jag som ett nej från infrastrukturministern och regeringen. Det ministern säger är att man inte har drivit frågan tidigare.

Tillstånden är attraktiva. De gäller i hela landet med riksbetäckande bestämmelser, och det ger en hel del fördelar att inneha ett tillstånd. Exempelvis har man rätt att parkera högst tre timmar där det råder parkeringsförbud eller på en plats där parkering är tillåten kortare tid än tre timmar. Man kan parkera i 24 timmar där en lokal trafikföreskrift säger annat. Man har rätt att parkera tre timmar på gågata. I Stockholm är det ännu generösare bestämmelser; här kan man stå 24 timmar där det råder parkeringsförbud, och man kan även stå på en avgiftsbelagd p-plats utan att erlägga avgiften.

Nu föreslår regeringen ett nationellt register för svenska tillstånd. Det är bra, men man kommer inte riktigt åt problemet. Fusk sker nämligen med hjälp av utländska tillstånd, och det är i princip en omöjlighet för parkeringsvakterna att veta om det är falska eller äkta tillstånd. De flesta av de utländska tillstånden finns i svenskregistrerade fordon. Parkeringsavdelningen i Stockholms stad har gjort en undersökning som visar att uppemot 90–95 procent av de utländska tillstånden finns i svenskregistrerade bilar. Om man bara upprättar ett svenskt register kommer man alltså inte åt problematiken.

Infrastrukturministern säger i sitt svar att det ska gå att flytta fordon som har falska tillstånd. Jag kan upplysa ministern om att det redan i dag är möjligt att flytta ett fordon med falskt tillstånd om det står på en plats reserverad för rörelsehindrade. Men givetvis är det alltid svårt att se om det är falskt eller äkta. En parkeringsvakt som ser att tillståndet är uppenbart falskt kan dock ingripa och flytta fordonet. Ett påträffat fordon med falskt tillstånd som står exempelvis där det råder parkeringsförbud eller på

en tillåten p-plats kan däremot flyttas endast om det gjorts en polisanmälan. Jag förmodar att ministern hänvisar till den nya lag angående detta som är på remiss.

Om det inte är möjligt att införa ett europeiskt register anser jag att regeringen bör arbeta för att tillstånden ska se likadana ut över hela EU. Då blir det också svårare att fuska.

I dag finns det endast en rekommendation om hur de ska se ut, och på vissa tillstånd saknas det även slutdatum. Det är svårt att komma åt problematiken. Även om man kontaktar andra länder får man inget svar när man ska undersöka om ett tillstånd är äkta eller falskt. De som kommer i kläm är givetvis de som är i behov av att nyttja en plats för rörelsehindrade. Vi måste se till att stävja missbruket.

Anf. 10 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi är helt överens om att missbruket av platser för rörelsehindrade är ett stort problem. Jag skulle dessutom vilja påstå att det i allra högsta grad är ett omoraliskt beteende. Människor som har möjlighet att transportera sig till fots eller inte har behov av platserna tycker ändå att just de har rätten att med falska intyg på annat sätt uppta platserna. Det innebär att de försvårar tillgängligheten för dem som har väldigt svårt att nyttja vanliga parkeringsplatser.

Detta är ett otyg. Regeringen har nu vidtagit ett antal åtgärder. Vi kommer att utreda möjligheten att inrätta ett nationellt register. Det kommer att innebära förbättrade möjligheter för parkeringsvakter att se om de tillstånd som ligger i bilarna först och främst är giltiga men också var de är utfärdade någonstans. De kommer därmed att få bättre förutsättningar att kontrollera om tillstånden är korrekta.

Vi kommer också att gå vidare med två förordningsändringar. Den ena handlar om att kunna flytta fordon när man misstänker att det används ett falskt parkeringstillstånd. Den andra handlar om att höja beloppsgränsen för felparkering med falska tillstånd till 1 300 kronor. Vi tror nog att de åtgärderna kommer att ha en avskräckande effekt.

Det är redan i dag så att ett ganska stort antal av de falska utländska parkeringstillstånd som finns i svenska bilar är rätt dåliga förfalskningar. Där uttrycker parkeringsvakter i bland annat Stockholm att om de hade haft en annan möjlighet att flytta de fordonen hade det underlättat. Ligger det i dag ett tillstånd i bilen har de, även om de med blotta ögat kan se att det är en förfalskning, svårt att komma åt problemet.

Det kan låta som en väldigt enkel och smidig lösning att inrätta ett gemensamt EU-register för dessa tillstånd. Men jag tror att man riskerar att få en väldigt byråkratisk hantering där vi också riskerar att till exempel EU lägger sig i på vilket sätt vi ger tillstånd, vilka kriterier som ska gälla, hur länge de ska gälla och så vidare.

Jag tror ändå att vi värderar möjligheten att själva i Sverige ha kompetens att avgöra vem som ska ha tillstånd, på vilka grunder och hur länge de ska gälla och så vidare. Därför skulle jag åtminstone vilja avvakta. Vi säger inte att vi inte ska arbeta för ett gemensamt EU-register. Men vi tror att vi först behöver titta på andra åtgärder och se vilken effekt vi kan få av dem.

Vi vill naturligtvis undvika att göra det svårare att söka och få tillstånd. Vi vill heller inte ha en väldigt omfattande EU-byråkrati kring tillstånden.

Även om det kan låta som en kraftfull åtgärd är risken att det i stället bara blir ett stort byråkratiskt krångel. Det tror inte jag att vare sig handikapp- rörelsen eller Sverige som nation är betjänta av.

Anf. 11 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag håller helt med ministern om att det är förkastligt och omoraliskt att dessa människor nyttjar en parkeringsplats som är avsedd för dem som är i behov av den. Där är vi helt överens. Däremot tror inte jag likt ministern att vi kommer att komma åt problemet bara för att det går att flytta fordonet.

Det är i och för sig en del av det hela att man ska kunna flytta ett fordon som har ett falskt tillstånd. Sedan kan vi göra en polisanmälan, och förhoppningsvis går det till åtal i en framtid. Även där måste Sverige och det svenska rättssystemet bli bättre.

Om jag minns rätt var det ungefär 50 polisanmälningar som gjordes just när det gäller falska tillstånd. Det var en som hade gått vidare till åtal, och då vann man i första instansen och förlorade i den andra. Även här måste rättsväsendet bli mycket bättre på att prioritera de här frågorna.

Jag tror inte ett dugg på överbyråkrati. Vad det handlar om är att se om tillstånden för det första är giltiga och för det andra om de är stulna eller förkomna. I dag lever vi i en värld med internet och it. Det skulle vara ganska enkelt om man skulle kunna ha en bas för att se om det är ett giltigt tillstånd som finns i ett fordon som är parkerat.

Det gäller i synnerhet när fusket är så utbrett. I den undersökning som gjordes var det 95 procent svenskregistrerade fordon som hade utländska parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Det känns som att det är ett fusk i stor skala i synnerhet på Stockholms gator, för det var där undersökningen gjordes.

Fuskarna upptar mer än 2 procent av alla tillåtna parkeringsplatser. Det är inte bara ett problem för dem som är rörelsehindrade utan det är även ett problem för alla andra som gör rätt för sig i samhället. Man kan tycka att det är en liten fråga i det stora hela om man jämför med att det är bostadsbrist eller att människor är arbetslösa. Men om vi inte får kontroll på fusket riskerar hela synen på rättssamhället att krackelera.

Det finns regler för att fler ska kunna känna sig fria och kunna ta del av samhället. Människor ska kunna ha tillgänglighet och kunna delta i vårt samhälle. Reglerna finns just för att underlätta för personer med rörelsehinder. Det som ministern tar upp med överbyråkrati tror jag inte på. Givetvis kan man vänta och se hur det fungerar med den nya lagstiftningen och om man kommer åt problematiken. Men jag tror inte det med tanke på det utbredda fusket med utländska parkeringstillstånd.

Anf. 12 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är 28 länder i EU. Jag skulle tro att de har ganska olika regelverk för hur man ansöker om ett parkeringstillstånd för funktionshindrade, hur man får dem, vem som utfärdar dem, hur länge de gäller och på vilka grunder, vilka regler som gäller för var och hur man får parkera och så vidare.

Om man går vidare och väldigt hårt driver kravet på ett gemensamt register finns en risk att man på köpet får regelverk som handlar om hur

de ska vara utformade och så vidare. Annars finns risken att man har ett fortsatt incitament att fuska med de tillstånd som finns.

För att ett sådant register ska fungera krävs det också att alla medlemsstater rapporterar in och att man vårdar registret. Jag förstår önskan att vara kraftfull och ställa politiska krav. Men ska man gå vidare med detta behöver vi nog först titta på vilka risker som finns med att driva på en sådan fråga. Det finns ganska stora risker förknippade med ett sådant förslag.

De åtgärder som regeringen nu går fram med är de åtgärder som handikapprörelsen själv har drivit. Det känns bra att vi som regering nu tar krafttag mot missbruket och fusket med handikapplatser, och vi hoppas att de åtgärderna ska ha önskad effekt.

Vi kommer också noggrant att följa det arbete som kommissionen har inlett som handlar om att öka tillgängligheten och som en del av det också beivra missbruk. När de eventuella förslagen från kommissionen kommer senare i höst kommer regeringen att titta på hur de ser ut och om det finns anledning att fortsätta att arbeta också på EU-nivå för förbättrade regelverk.

Jag vill igen framhålla att flertalet av de tillstånd som används på parkeringsplatser i till exempel Stockholm är väldigt dåliga förfalskningar. Dem har man möjlighet att komma åt genom att på bilägarens bekostnad flytta fordon där man har anledning att misstänka att det är ett falskt tillstånd. Jag tror att den avskräckande effekt som det kommer att ha får verkan att det blir lite mindre intressant att använda sådana tillstånd.

Anf. 13 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Ministern måste sätta sig in i en situation där en parkeringsvakt ska göra en bedömning av om ett tillstånd är förfalskat eller äkta. Man vill ju inte riskera att någon som har ett äkta tillstånd får bilen bortforslad. Det är klart att det är en ganska svår bedömning som parkeringsvakten måste göra. Om ett tillstånd är uppenbart förfalskat och man ser att det finns en karta över ett annat land och en tredje nationsbeteckning är det helt klart att man kan flytta fordonet och komma åt tillståndet. Men i övrigt är det inte så enkelt som ministern säger.

Det här med överbyråkrati tror jag inte på, för varför skulle EU lägga sig i på vilka grunder tillstånd får utfärdas? Vad det handlar om är att man skulle kunna ha ett register över stulna och förkomna tillstånd och möjligtvis tillstånd som är giltiga. Därutöver finns det redan i dag rekommendationer om hur tillstånden ska se ut i EU-länderna. Men det är bara rekommendationer, och de kan ju se lite olika ut.

Om det inte går att få till ett register hoppas jag att denna regering i alla fall arbetar för ett system där tillstånden ser likadana ut så att det inte blir svårt för parkeringsvakten eller polismannen att se om ett tillstånd är förfalskat eller inte. På så sätt kan vi komma bort från detta fusk, som drabbar dem som är i störst behov av dessa parkeringsplatser.

Jag ser att talartiden rinner iväg. För mig återstår att avvakta regeringens arbete; jag kommer att hålla ögonen på det. Jag vill också önska ministern en trevlig sommar.

Anf. 14 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Regeringen har uppmärksammat detta problem och lagt fram förslag till åtgärder som ligger väl i linje med de åtgärder som handikapprörelsen har föreslagit. Jag hoppas att de åtgärderna kommer att ha effekt, men vi kommer naturligtvis att följa frågan noggrant och se om det finns anledning att vidta ytterligare åtgärder.

I alla system där människor på vissa grunder har rätt att utnyttja till exempel parkeringsplatser är det samtidigt så att alltför hårda regelverk riskerar att också drabba dem som faktiskt borde ha rätt till platserna. Här gäller det alltså verkligen att hitta en balans så att det blir möjligt att även fortsättningsvis få tillstånd samtidigt som vi stävjar fusket så mycket vi kan och hittar de åtgärder som behövs.

Jag är definitivt beredd att fortsätta att arbeta för att tillstånden ska se likadana ut. Det är dock tyvärr inte en fråga som regeringen själv äger, utan här krävs samsyn. Jag är fortfarande för det första inte helt övertygad om att ett EU-register skulle lösa problemet. För det andra finns en risk för att det blir krångligare och en väldigt omfattande byråkrati.

Men vi kommer definitivt att hålla ögonen på frågan och göra det som krävs för att komma till rätta med problemet. Jag önskar också ledamoten en trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:710 om säker skoldag för barn med typ 1-diabetes

Anf. 15 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Christina Örnebjär har frågat mig om jag kommer att ta några initiativ för att underlätta för föräldrar till barn med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning att delta i att lära upp personal i förskola och skola vad gäller barnets behov. Christina Örnebjär har även frågat mig om jag tar några initiativ för att underlätta för föräldrar att avstå från förvärvsarbete för att stödja sina barn i skola och förskola när den personal som känner till barnets behov är frånvarande.

Jag delar Christina Örnebjärs syn att barn med diabetes ska ha en säker skoldag och precis som alla barn ha rätt till en likvärdig utbildning i en trygg miljö. Kommunerna har ett ansvar för att alla barn ska kunna gå i skola och ska erbjuda barn över ett år förskola i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete, oavsett om barnet är i behov av särskilt stöd. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och meddelandeblad om bedömning och utförande av egenvård är det hälso- och sjukvården som ska avgöra vilken åtgärd som kan utföras som egenvård i varje enskilt fall samt göra nya bedömningar om förutsättningarna ändras.

Skolor och förskolor har ett ansvar för att barn och elever får hjälp med sin egenvård, till exempel med att ta sin medicin när barnet vistas i förskolan eller skolan. Kommuner ska fördela resurser till förskola och skola utifrån barnens olika förutsättningar och behov.

Barns rätt till stöd i förskola och skola är en förutsättning för att barn och föräldrar ska kunna känna sig trygga samt för att föräldrar ska kunna förena familj och arbete. Föräldraförsäkringen och den tillfälliga föräldrapenningen ger föräldrarna möjlighet till kompensation för förlorad arbetsinkomst när föräldern tillfälligt måste avstå från arbete i ett antal olika situationer när barnet är sjukt eller behöver besöka läkare.

Anf. 16 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Tack, statsrådet! Jag undrar om statsrådet eller herr talmannen kan beräkna hur mycket insulin en sexåring med blodsockervärdet 7,3 ska ha när barnet har idrottat en timme och när det är dags att äta en portion spagetti och köttfärsås, lite sallad och ett glas mjölk. Jag kan det inte; jag har inte en aning. Det finns inte heller något standardsvar eftersom alla barn har individuella kvoter. Om de inte får sitt insulin eller rätt mängd mat behöver de besöka sjukhus inom några timmar.

I Sverige är typ 1-diabetes den vanligaste kroniska livshotande sjukdom som drabbar barn och ungdomar. 0 procent blir botade – 0. I stället är diabetes den vanligaste dödsorsaken för unga vuxna med diabetes typ 1. Sjukdomen är tre gånger så vanlig som alla cancersjukdomar, och vi botar någonstans mellan 75 och 80 procent av alla cancerfall.

Vi känner inte till orsaken till typ 1-diabetes. Kunskaperna är otroligt låga. Det är en osynlig sjukdom både bokstavligt och bildligt. Eftersom det är föräldrarna som känner till just sitt barns behov är det också de som lär upp personalen i skola och barnomsorg. Det brukar ta en till två veckor. Därefter räcker det ofta med telefonkontakt. Vården består av blodsockerkontroller cirka en gång i timmen. Måltiderna kolhydraträknas, och insulindosering sker efter avstämning av blodsockernivå. Det ingår också beredskap för akutsituationer med lågt blodsocker och för att följa med till sjukhus med ambulans.

Tidigare fick föräldrar rätt till vab-ersättning – vård av barn – för att lära upp personalen. Men en ny tolkning gör att Försäkringskassan inte längre tillåter vab. Man menar att sjukdomen endast är den indirekta orsaken till att föräldrarna ansöker om vab-ersättning. Det finns två domar. Den ena kommer från kammarrätten i Jönköping, där en förälder till ett kroniskt sjukt barn fick rätt till vab-ersättning när förskolan var stängd. Den andra kommer från kammarrätten i Göteborg, där föräldrarna till en pojke med diabetes nekades rätt till ersättning.

Brist på personal med kunskap om sjukdom som kan leda till döden om den inte hanteras rätt anses alltså inte vara skäl för att föräldrarna ska få vab-ersättning. I stället menar man att föräldrarna ska ta ut semester. Är det verkligen rimligt att år 2016 hänvisa föräldrar till att ta ut semester för att deras kroniskt sjuka barn ska kunna vistas i förskola och skola? Försäkringskassan meddelar dessutom vissa föräldrar att skolan ska ersätta dem för förlorad arbetsinkomst när de utbildar resurser, lärare och fritidspersonal. Det låter märkligt på många sätt. Vad ska man stödja sig på för att få tjänstledighet? Vad händer när föräldrarna inte har rätt till vab och inte har några föräldraledighetsdagar eller semesterdagar kvar? På vilken grund ska föräldrarna då kunna vara lediga från jobbet för att se till att barn med en allvarlig, kronisk och dödlig, men behandlingsbar, sjukdom får rätt vård och därmed kan gå i förskola och skola?

I sammanhanget ska sägas att detta inte bara handlar om diabetes. Det finns barn med grava allergier, hjärtfel och många andra kroniska och ibland dödliga sjukdomar som drabbas av denna nya tolkning.

Jag frågade socialförsäkringsministern om något kommer att göras för att underlätta för föräldrar till barn med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning och om man kommer att göra något för att föräldrarna ska kunna stödja sina barn i skola och förskola när ordinarie personal är frånvarande.

Svaret på båda frågorna är uppenbarligen nej. Det tas inga initiativ för att underlätta. I stället menar man att det är kommunen som ska betala, och det står också i svaret att det är just vab som ska tas ut, vilket inte fungerar i praktiken.

Jag undrar: Ska verkligen en förälder som följer med för att vårda barnet och parallellt utbilda personalen behöva ta ut semester?

Anf. 17 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Christina Örnebjär, för en mycket viktig interpellation! Situationen du beskriver är oerhört svår för de familjer som drabbas. Jag har i min egen nära familj barn med typ 1-diabetes som debuterade för bara några år sedan, och jag har även på min yngsta dotters förskola varit nära en situation med barn med typ 1-diabetes. Jag är alltså ganska väl bekant med den situation som Christina Örnebjär beskriver.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att även barn med kroniska sjukdomar ska ha rätt och möjlighet till såväl en säker förskola som en säker skola och att de föräldrar som har barn med den här typen av sjukdomar och diagnoser ska ha förutsättningar och möjligheter att kombinera arbetsliv och familjeliv på ett så likvärdigt sätt som det någonsin går jämfört med familjer som inte har den här typen av svårigheter att hantera.

Jag vill försäkra Christina Örnebjär om att svaret på de frågor som hon ställer i sin interpellation inte är nej i båda delarna. Regeringen genomför till exempel nu flera satsningar för att stärka elevhälsan, öka personaltäteten i skolan och minska barngruppernas storlek. Syftet är bland annat att verkligen stärka förutsättningarna för eleverna och barnen att få olika behov tillgodosedda och sedda i den svenska förskolan och skolan.

Samtidigt är det oerhört viktigt, för att ge alla barn en säker skoldag, att personalen som arbetar inom hälso- och sjukvården, förskolan och skolan samt föräldrarna samarbetar på ett bra sätt för att det här ska fungera så gott som möjligt.

Regeringen tillsatte så sent som i februari 2016 en utredning som kommer att göra en översyn av hela föräldraförsäkringen. I detta ingår en översyn av den tillfälliga föräldrapenningen. Exakt vad den kommer att landa i är naturligtvis ingenting som jag i det här läget kan föregå.

Precis som Christina Örnebjär påpekar i sin alldeles utmärkta interpellation bygger den tolkning som Försäkringskassan nu gör av rättsläget på praxis från domstol. Det finns domar som pekar i olika riktningar. Faktum är att Försäkringskassan just nu väntar på ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen för att få ett förtydligande av rättsläget.

Jag tror att det här är viktigt för oss alla. Så som lagstiftningen är utformad i dag är själva grunden situationer där barnet på grund av sin sjukdom är förhindrat att vistas på förskolan och föräldern därmed är tvungen att avstå från förvärvsarbete.

Anf. 18 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Det är inte särskilt konstigt att statsrådet känner till barn som har diabetes typ 1, för det är ungefär 8 000 barn i Sverige som har det. Varje dag året om insjuknar två barn. Vården av de här barnen är ett 24-timmarsjobb, och studier visar att föräldrar till barn med diabetes typ 1 i mycket högre grad än andra föräldrar lider av utmattningsdepression. Bland mammor är andelen 44,4 procent högre.

Många föräldrar förlorar stora delar av sin inkomst när de utbildar personal och måste lägga tid i skolan varje gång en ny lärare börjar, om barnet byter årskurs eller skola och vid skolstart. Förutom oron för barnet drabbas alltså föräldrarna också ekonomiskt, och det gör knappast oron mindre.

Socialstyrelsen är mycket riktigt den myndighet som har tagit fram föreskrifter samt meddelandeblad om egenvården. När jag läser där ser jag bland annat att det står: ”Vårdnadshavarnas tillsynsansvar för sina barn, enligt 6 kap. föräldrabalken, övergår till förskolan och skolan den tid som barnet vistas där. Förskolan och skolan har därför ett ansvar för att barnen och eleverna får hjälp med sin egenvård, t.ex. hjälp med att ta sina läkemedel. Det ska också finnas rutiner för vad som ska göras för att uppfylla denna skyldighet. Det är viktigt att behandlande legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, förskola och skola samt vårdnadshavarna samarbetar så att egenvården fungerar så tryggt och bra som möjligt.”

Det här blir omöjligt att förstå. Om skolan ska ta ansvaret för egenvården men föräldrarna inte får lära upp personalen och skolan därmed inte kan ta över egenvårdsansvaret från föräldrarna – vem ska då ta ansvar för egenvården när barnet är i förskolan eller skolan?

I dag finns det skolor som vägrar att ta på sig egenvårdsansvaret och tycker att föräldrarna ska vara med på alla externa aktiviteter, struntar i att fixa resurs till fritis och kallar in föräldrar i tid och otid bara för att de själva helt enkelt inte vill eller kan. Det finns också de som inte vågar ta ansvaret.

Jag är själv lärare, och det ligger på mitt ansvar att ta hand om mina elever under skoldagen oavsett om de har hjärtfel, allvarlig allergi, epilepsi eller för den delen diabetes. Precis som föräldrarna vill känna sig säkra när deras barn är i skolan vill jag vara säker på att jag vet vad som ska göras och hur jag ska hantera barnets sjukdom. Det är onekligen dyrare med en ambulansfärd än en veckas vab för upplärning av personal.

Forskning visar att barn med diabetes har sämre studieresultat än friska barn. Små barn har dessutom många gånger svårt att förmedla vad de känner och hur de mår. Det ställer oerhört höga krav på kunnig personal i framför allt förskolan.

Förändringen som har skett har gjort livet både svårare och fyllt med mer oro för såväl barnen och deras föräldrar som för lärare och pedagoger. Jag tycker att det strider mot både förnuft och känsla, för att inte tala om lagar och konventioner om barns rättigheter.

De här barnen får redan försaka så otroligt mycket. Mina egna barn ska snart åka på kollo. Det har de längtat efter hela året. Det är inte självklart eller ens möjligt för alla barn med allvarliga kroniska sjukdomar att göra en sådan sak eller att för den delen följa med kompisen och bada en hel dag.

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

Alla barn har rätt att gå i skolan, och bortsett från det har vi dessutom skolplikt. Det är jättebra att man satsar på skolhälsovården, men det är också som sagt viktigt att föräldrarna involveras, för det är de som kan barnens unika situation.

Vad kommer alltså statsrådet att göra för att alla barn verkligen ska ha den här rätten och att föräldrarna ska ha möjlighet att faktiskt följa skolplikten? Det är bra med utredningen av vab, men att den görs hjälper inte de föräldrar och barn som drabbas i dag.

Anf. 19 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tror att man ändå måste konstatera att vi har ett rättsläge med domar som pekar åt lite olika håll. Försäkringskassan har under den här tiden gjort en bedömning av hur man har för avsikt att tillämpa den lagstiftning vi har i dag om rätten till tillfällig föräldrapenning. Vi avvaktar ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen. Att jag som minister skulle föregå det tycker jag känns märkligt. Dessutom har vi, som sagt, tillsatt en utredning av föräldraförsäkringen där man tittar på den tillfälliga föräldrapenningen.

Samtidigt har jag den största respekt och förståelse för den situation som många föräldrar upplever och den maktlöshet som man också upplever emellanåt. Men jag är inte säker på att det är den tillfälliga föräldrapenningen som kommer att vara lösningen på detta, utan snarare tror jag att det handlar om att förstärka och förbättra resurserna till skolan. Det gör regeringen bland annat genom våra satsningar men också genom att vi de facto tillför ganska radikalt mycket mer resurser till kommun- och landstingssektorn, bland annat för att öka personaltätheten i skolan från och med i höst. Det behövs. Det behövs också att man har förutsättningar att se och stötta de barn som har specifika behov i skolmiljön för att de ska få rätt och tillgång till en kvalitativ skolgång. Föräldrarna till barn med särskilda behov ska också kunna känna en trygghet i att skolan har de resurser som krävs för att omhänderta barnets behov under tiden som de befinner sig i förskolan eller skolan. Det är där någonstans vi bör fokusera vår energi och vårt engagemang när det gäller det här.

Den bild som Christina Örnebjär målar upp är välkänd för mig. Hon beskriver att föräldrarna upplever att det ställs direkta eller indirekta krav på att de ska delta i skolarbetet och i utflykter och andra saker på ett sätt som går långt utöver vad föräldrar till barn utan särskilda behov gör. Det är ganska orimligt i förlängningen.

Vi ska snarare skapa trygghet, så att man kan stötta de här föräldrarna, genom en kombination av våra socialförsäkringssystem och de resurser som vi tillför skola och förskola. Det kan förbättra situationen för föräldrarna och barnen.

Anf. 20 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag vill tacka för möjligheten att lyfta upp frågan. Och jag vill naturligtvis tacka statsrådet för debatten.

Jag vet att statsrådet har tackat nej till en träff med Diabetesförbundet. Det är lite tråkigt. Jag undrar varför.

Jag håller samtidigt med om att det inte behöver vara den tillfälliga föräldrapenningen som är lösningen. Men frågan gäller som sagt fler barn än dem med diabetes. Det gäller dem med funktionsnedsättningar, alla med kroniska allvarliga sjukdomar. Jag väljer att lyfta fram just diabetes, delvis beroende på att okunskapen är skrämmande stor – trots att det är en vanlig sjukdom, trots att 0 procent blir botade och trots att det är en dödlig sjukdom.

En hyfsad värdemätare av hur stor kunskap det finns är hur mycket stöd människor ger till forskning. År 2014 fick Barncancerfonden 275 miljoner kronor, och Barndiabetesfonden fick 10 miljoner kronor. Att lyfta fram just kunskapsläget är alltså en viktig del.

Frågorna kvarstår. Vad ska föräldrar göra om det inte finns utbildad personal i skolan? Det är trots allt vi politiker som ger Försäkringskassan dess uppdrag. Och just nu har man valt den strängare tolkningen av de två domar som har kommit. Det har blivit sämre.

Vad görs för att just nu underlätta för föräldrar till barn med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning? Vem ska lära upp personal i förskola och skola om barnets behov?

Anna sitter på läktaren här i kammarsalen. Hon har en väldigt enkel fråga till statsrådet. Det är en fråga som visar på den utsatthet och förtvivlan som de här föräldrarna känner. Och det är en fråga som gör ont i precis hela kroppen: Vem ska i praktiken se till att min son inte dör under skoltid?

Anf. 21 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för att du lyfter upp den här frågan, Christina Örnebjär! Den är oerhört viktig. Vi behöver hjälpas åt med att visa hur vanligt det här är men också hur allvarligt det är och vilka höga krav det ställer på såväl skola som förskola och de familjer som har barn med typ 1-diabetes. Jag uppskattar verkligen interpellationen.

Jag vill återkomma till det jag inledde med att säga; jag svarar inte på något sätt nej på de frågor som du ställer i interpellationen. Vi agerar och tar tag i det här. Regeringen tillför resurser där det behövs. Inte minst elevhälsan har varit eftersatt. Men vi tittar också på föräldraförsäkringen och tillämpningen av den tillfälliga föräldrapenningen. Vi kommer att återkomma i den delen.

Det finns dock frågor som behöver utredas, just för att vi ska utgå från hur familjelivet ser ut för föräldrar i dag, vilka krav som ställs när det gäller möjligheterna för både mammor och pappor att arbeta och att ha trygg och säker barnomsorg för barnen.

Återigen, om inte hela ansvaret ska falla över på föräldrarna handlar det i grund och botten om ett samspel mellan hälso- och sjukvård, skola och förskola och föräldrar – för att vi ska få det att fungera bättre än det gör i dag. Det är väl ändå det vi alla önskar i slutändan, att vi ska skapa en tryggare känsla för de föräldrar som ställer sig precis den frågan som du nu ställde till mig?

Jag ser fram emot att återkomma i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:730 om kritik mot förslaget om ny sjukskatt

Anf. 22 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Mats Persson har frågat mig om jag avser att dra tillbaka förslaget om ny sjukskatt med anledning av den massiva kritiken.

Mats Persson påstår att regeringen saknar en plan för att komma till rätta med problemen med de stigande sjuktalen. Det stämmer inte. Redan i september 2015 beslutade regeringen om ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. Åtgärdsprogrammet har lett till ökad medvetenhet om allvaret i sjukskrivningsfrågan och därigenom till ökad mobilisering i frågan. Detta har bidragit till att ökningstakten för sjukfrånvaron nu avtar och att Försäkringskassan har skrivit ned sjukpenningprognosen för första gången på mycket länge.

Försäkringskassan, arbetsgivare och hälso- och sjukvården är alla viktiga aktörer i åtgärdsprogrammet. Ett stort antal åtgärder har vidtagits i syfte att utveckla dessa aktörers roll i sjukskrivningsprocessen. Jag vill nämna några särskilt viktiga.

Försäkringskassan har fått i uppdrag att stärka sin sjukförsäkringshandläggning och ett resurstillskott på 250 miljoner kronor för detta arbete. Till följd av regeringsuppdraget har Försäkringskassan vidtagit ett flertal åtgärder för att utveckla handläggningen av sjukpenningärenden. Detta bedöms vara en bidragande orsak till att ökningstakten för sjukpenningtalet nu börjar avta. Denna bedömning delar jag med flera instanser. Bland annat Svenskt Näringsliv tar upp detta i sitt remissvar till förslaget om hälsovaxling.

Försäkringskassan har också fått i uppdrag att genomföra breda informationsinsatser beträffande sjukförsäkringen.

Överenskommelsen med SKL om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess är ett av regeringens viktigaste verktyg för att stimulera kvalitetshöjande insatser inom hälso- och sjukvården. Årets överenskommelse omfattar 1,5 miljarder kronor. De utvecklingsinsatser som har vidtagits inom ramen för överenskommelsen har bidragit till att sjukskrivning i större utsträckning ses som en del av vård och behandling. Det handlar till exempel om utbildning av läkare i försäkringsmedicinska frågor och vidareutveckling av rehabiliteringskoordinatorsfunktionen för att främja kontakterna mellan vården och patientens arbetsgivare.

För att sjukskrivningsprocessen ska fungera väl krävs det också att sjukskrivna anställda får ta del av de åtgärder på arbetsplatserna som behövs i varje enskilt fall för att möjliggöra återgång i arbete. I detta ingår att arbetsgivaren kan få stöd i arbetet med att minska sjukfrånvaron när det behövs. Försäkringskassan har därför fått i uppdrag att utvärdera och utveckla stödet till arbetsgivarna. Uppdraget genomförs i samråd med arbetsgivarföreträdare. Regeringen har dessutom vidtagit åtgärder i syfte att säkerställa kompetensutvecklingen för företagshälsovårdsläkare.

Min bedömning är att vi har tagit ett stort kliv framåt i arbetet med att skapa en väl fungerande sjukskrivningsprocess. Den snabba ökningen av sjukfrånvaron som pågått sedan 2010 har nu bromsats upp. Det återstår fortfarande att vända utvecklingen.

Detta är en av regeringens mest prioriterade frågor. Arbetet får inte avstanna. De vidtagna åtgärderna ska följas upp, och åtgärdsprogrammet ska utvecklas. I detta ingår att arbeta vidare med förslaget om hälsovaxling. Regeringen har dessutom erbjudit parterna på arbetsmarknaden möjligheten att i stället komma överens om trovärdiga lösningar som kommer att minska sjukfrånvaron. Om parterna inte kommer överens om ett alternativt förslag kommer regeringen att överväga att lägga fram lagförslaget om hälsovaxling.

Anf. 23 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack för svaret, socialförsäkringsministern!

Att bli sjuk kan drabba oss alla. Sjukdom är inte alltid något man själv kan hjälpa, utan den kan drabba mig som människa av en slump eller av orsaker som ligger utanför min egen kontroll. Därför har vi i Sverige valt en modell som jag tycker är väldigt bra: Hela samhället delar på risken i händelse av sjukdom.

Hur ska vi då dela den risken, ta ansvar för samhället tillsammans och tillsammans ta ansvar för dem som drabbas av arbetsoförmåga och sjukdom? När man utformar framtidens socialförsäkringar måste man naturligtvis utforma reglerna på ett sätt så att vi inte gör det svårare för människor som är sjuka eller som har varit sjuka att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Det förslag som regeringen nu lägger fram innebär att en arbetsgivare – offentlig eller privat – får en ökad kostnad på någonstans mellan 12 000 och 15 000 kronor per år för en långtidssjukskriven. Detta innebär ju att vägen tillbaka till arbetsmarknaden blir längre för den som i dag står utanför eller för den som har en sjukdomshistoria.

Detta blir också väldigt tydligt när man hör handikapporganisationerna uttala sig om regeringens förslag. Man ser en risk för att det höjer trösklarna ytterligare för den som lever med någon form av ohälsa eller funktionsnedsättning, och man känner en rädsla för att arbetsgivaren nu kommer att tveka att anställa den som har en sjukdomshistoria eller en kronisk sjukdom.

Arbetsmarknaden präglas redan i dag av att det är väldigt svårt för den som har en funktionsnedsättning eller som har varit sjukskriven att komma in på arbetsmarknaden. Att göra det ännu svårare för den som har en sjukdomshistoria eller nedsatt arbetsförmåga att komma tillbaka till arbetsmarknaden när det är tufft redan i dag är ett mycket, mycket märkligt förslag.

Herr talman! Jag tycker att man måste se sjukförsäkringen som en del av hela den samlade politiken för full sysselsättning, för att människor ska kunna arbeta och för att människor ska kunna gå tillbaka till arbete. Då måste man också utforma reglerna på ett sätt så att det är möjligt för den som har nedsatt arbetsförmåga, en funktionsnedsättning eller som har varit sjukskriven att också komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Med klinisk precision ser dock regeringen nu till att göra det dyrare för arbetsgivaren att anställa och därmed minska möjligheten för den som har en sjukdomshistoria att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det är ett steg i helt fel riktning. Det är tvärt emot det som Sverige behöver just nu.

Det vi i stället skulle behöva göra för att minska den kostnadsutveckling vi ser i sjukförsäkringen är att införa ytterligare en karensdag efter den

14:e dagen i sjukförsäkringen och att på ett mycket tydligare sätt se till att Försäkringskassan lever upp till de regler som finns och tydligt prövar individens arbetsförmåga, något som vi från undersökningar vet inte sker i dag.

Det är den typen av politik vi skulle behöva för att bryta det ökade antalet sjukfall och samtidigt ta ansvar för att skapa en arbetsmarknad där alla behövs, alla får plats och där det är möjligt för den som har en sjukdomshistoria och som i dag har väldigt svårt att komma in på arbetsmarknaden att komma tillbaka in på densamma.

Min fråga till socialförsäkringsministern är: Vad är det ministern ser som Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv och De Handikappades Riksförbund inte ser? Vad är det ministern ser som den samlade massiva kritiken inte ser?

Anf. 24 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Mats Persson, för den här interpellationen!

Mats Persson tar upp många olika saker, och lite fundersam blir jag ju. Var har Mats Persson varit de senaste sex åren? Mellan 2010 och 2014, när Mats Perssons parti satt i regering, steg ju sjuktalen med 55 procent, om än från låga nivåer. Med den politik som den dåvarande regeringen förde lyckades man samtidigt genomföra 100 000 utförsäkringar av människor som hade någon form av ohälsa.

Detta ledde till att en mycket, mycket stor andel människor gång efter annan snurrade runt i sjukförsäkringssystemet samtidigt som sjuktalen steg och, precis som Mats Persson väldigt tydligt påpekar, samtidigt som prövningarna vid de tidiga tidsgränserna sjönk till under 50 procent. Detta innebär att individen tog hela risken. Man fick inte de prövningar som skulle göras av arbetsförmågan vid de tidiga tidsgränserna, och sedan drabbades man av en utförsäkring.

Detta leder inte människor tillbaka till hälsa, vilket också de ökade sjuktalen tydligt visade oss.

Det regeringen har gjort sedan vi tillträdde hösten 2014 är att genomföra ett historiskt brett åtgärds paket där vi riktar oss till arbetsgivare, till Försäkringskassan, till hälso- och sjukvården och faktiskt även till medborgare i stort genom att lyfta upp och sätta sjukskrivningsfrågan på agendan på ett helt annat sätt än vad ni lyckades med under era år.

Vi kan också se att vi nu faktiskt håller på att vända utvecklingen. Med regeringens åtgärder har ökningstakten in i sjukförsäkringen halverats senaste året. Vi har en plan. Vi genomför åtgärder, och vi ser resultat, på riktigt, för människor.

Det som dock är alarmerande och som jag som ansvarig minister har att ta hänsyn till i det här läget är att vi just nu, trots detta, fortfarande har 200 000 svenskar i vår sjukförsäkring och att vi alltså ser en ökning. Det är alltså inte tillräckligt. Vi har inte vänt utvecklingen.

Prognosen just nu säger att vi 2020 riskerar att ha en kvarts miljon människor som inte är på arbetsmarknaden utan som sitter på bänken i vår sjukförsäkring. Det är en oacceptabel situation för en regering som tycker att det är viktigt att tillvarata människors arbetsförmåga och att ge människor möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden igen.

Det som framför allt är problemet är just att det inte fungerar tillräckligt väl ute på arbetsplatserna när det gäller de tidiga insatserna. Regeringens

förslag till hälsoväxling innebär ingen fördyring för arbetsgivarna. Det är ett kostnadsneutralt förslag, där arbetsgivarna kompenseras genom att vi också sänker arbetsgivaravgiften. Faktum är att det är de privata arbetsgivarna, de små företagen, dessutom med de lägsta sjuktalerna, som kommer att vara vinnare på det här.

Funktionsnedsattas möjligheter på arbetsmarknaden är ett problem. Det är jag den första att skriva under på. Där behöver vi göra många olika insatser, men det är inte förslaget till hälsoväxling som är problemet, utan problemet är att vi har en diskriminering på arbetsmarknaden, och det är där vi behöver fokusera på att bryta denna utveckling.

Jag kommer tillbaka till det i mitt nästa inlägg.

Anf. 25 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack för svaret, socialförsäkringsministern!

Jag noterar i debatten att ministern vid flera tillfällen har sagt att den massiva kritiken mot förslaget är överdriven och att man överdriver förslagets negativa konsekvenser.

Kritiken är ju massiv, inte bara från de mindre företagen och de större företagen, utan även från Sveriges Kommuner och Landsting, som är en offentlig arbetsgivare. Kritiken är massiv också från de organisationer som företräder människor som står långt från arbetsmarknaden eller som har en funktionsnedsättning. De känner oro över det förslag som regeringen och ministern nu har gått fram med.

Vad innebär då detta förslag? Förslaget innebär att en arbetsgivare som har en långtidssjukskriven får en ökad kostnad på någonstans mellan 12 000 kronor och 15 000 kronor varje år. Det är helt riktigt som ministern säger att förslaget också innebär att arbetsgivaren får en lägre kostnad, eftersom arbetsgivaravgiften ska sänkas. Den kostnaden motsvarar ungefär 50 kronor per månad och anställd.

Den som gör sin matematik inser att om man då har någon som är långtidssjukskriven ska man ha 25–30 andra anställda som går till jobbet varje dag för att kalkylen ska gå ihop för föreståndaren på förskolan eller småföretagaren som har ett plåtslageri.

Oavsett om det är en privat eller offentlig arbetsgivare är det den risken som de här organisationerna nu känner kommer att göra det svårare att bli anställd för den som har en funktionsnedsättning eller en sjukdomshistoria eller för den som har varit sjukskriven tidigare. Arbetsgivaren kommer att välja någon annan i stället för den som har den erfarenheten eller bakgrunden.

Den kritiken tycker jag att vi ska ta på allvar. Den kritiken pekar på att förslaget riskerar att skapa en arbetsmarknad med ännu högre trösklar, att arbetsmarknaden fungerar ännu sämre och inte sänker antalet sjukskrivningar. Redan i dag har arbetsgivaren, offentlig eller privat, starka ekonomiska drivkrafter att ha friska medarbetare.

Det är inte så att enhetschefen på förskolan eller småföretagaren inte märker av om någon anställd inte kommer till jobbet eller om någon anställd är sjukskriven. Det märks i verksamheten, och det finns redan i dag ett sjuklöneansvar som innebär kostnader för arbetsgivaren.

Förslaget innebär med klinisk precision att det blir svårare för den som har en funktionsnedsättning, som har en sjukdomshistoria eller som tidigare har varit sjukskriven att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det står

i skarp kontrast till den arbetsmarknad vi behöver skapa, där alla människor behövs, där alla har en roll att fylla, där trösklarna måste bli lägre, inte högre.

Jag ställde tidigare en fråga som jag inte fick svar på. Jag upprepar min fråga. Vad är det ministern ser som Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv och De Handikappades Riksförbund inte ser? Vad är det i deras kritik som ministern inte vill lyssna till? Vad är det i deras kritik som ministern menar inte håller eftersom regeringen avser att lägga fram och driva igenom detta förslag?

Anf. 26 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Mats Persson har inte råd att kasta sig med generella floskler. Jag tror inte att Sverige har råd att kasta sig med generella floskler om vilken arbetsmarknad som vi önskar. Vi måste jobba med konkreta åtgärder för att hantera en situation där Sverige gång efter annan har varit nästan världsledande när det gäller sjuktal. Det drabbar företag, arbetsgivare och enskilda individer som slås ut från arbetsmarknaden. Vi måste vidta alla åtgärder vi kan för att vända utvecklingen.

Jag skulle vilja peka på några mycket viktiga saker som Mats Persson försöker ge i sin bild av regeringens förslag till hälsoväxling. Han kallar den dessutom lite föraktfullt för sjukskatt.

Det handlar om en mer rättvis fördelning av kostnaderna för sjukskrivningarna över arbetsmarknaden, inte ökade kostnader för arbetsgivarna. Det är tråkigt att Mats Persson bidrar till en missvisande bild.

Det här handlar om att de arbetsgivare på den svenska arbetsmarknaden som de facto har låga sjuktal, över tid har haft låga sjuktal, också kommer att bli vinnare på regeringens förslag. Men de arbetsgivare som över tid har dragits med höga sjuktal, till exempel kommuner och landsting, framför allt i kontaktyrken som toppar sjuktal, kommer att få en högre kostnad. De kommer att få möjlighet att påverka kostnaden själva genom att arbeta bättre förebyggande, genom att arbeta bättre med den arbetsplatsnära rehabiliteringen samt genom att skapa förutsättningar för människor att komma tillbaka till arbete och hälsa igen efter en sjukdom. Det är oerhört viktigt att påpeka att detta har varit den ena grundbulten i regeringens förslag.

Den andra grundbulten har varit att skydda de grupper på arbetsmarknaden som har en svag ställning. Därför är de undantagna i regeringens förslag. De omfattas inte av regeringens förslag. Arbetsgivarna kommer inte att ha några ökade kostnader för de personer som har en tidigare sjukdomshistorik eller har någon form av anställningsstöd på grund av antingen en svag ställning på arbetsmarknaden eller en funktionsnedsättning.

Det är viktigt att påpeka detta eftersom dessa bilder bidrar till en missvisande debatt.

Det som också är oerhört viktigt att säga när Mats Persson talar om massiv kritik är att, ja, det finns kritik, framför allt från arbetsgivarorganisationerna. Det finns en oro från handikapporganisationerna. Jag för också en dialog med dem. Vi tar naturligtvis in handikapporganisationernas synpunkter när vi tittar på remissvaren för att se vad som kan förbättras ytterligare för att skapa trygghet. Men vi löser inte problemen med selektion på arbetsmarknaden genom att lägga ned ett förslag som vi tror kan bidra

till att få tillbaka fler av de 200 000 svenskar som nu har slagits ut från arbetsmarknaden på grund av sjukskrivning.

Jag måste avsluta det här inlägget med att påpeka att vi har öppnat en möjlighet för parterna på arbetsmarknaden, fack och arbetsgivare, att om de är kritiska mot förslaget lägga fram en egen lösning. Regeringen kommer i så fall inte att gå fram med förslaget till hälsoväxling. Det har vi varit tydliga med från dag ett. Jag träffade så sent som i går arbetsgivarna på den landstingskommunala sidan och facken.

Anf. 27 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Det är tråkigt att ministern tycker att jag sysslar med floskler när jag tar upp den kritik som flera remissinstanser har fört fram i debatten. Förslaget leder till att trösklarna in på arbetsmarknaden blir högre. Förslaget leder till att arbetsmarknaden fungerar sämre. Det är inte mina floskler. Det är vad som står svart på vitt i de remissvar som har kommit in på regeringens förslag.

På vilket sätt blir det enklare att komma tillbaka till arbetsmarknaden när kostnaden ökar för arbetsgivaren att anställa och när risken för arbetsgivaren ökar? På vilket sätt blir det enklare att komma tillbaka till arbetsmarknaden i dag? Det är svårt att förstå hur det är tänkt att fungera.

Ministern har varit tydlig i dag. Regeringen kommer att gå fram med förslaget. Det var många som hade en förhoppning om att regeringen skulle dra tillbaka förslaget eftersom kritiken har varit så massiv.

Samtidigt blir jag lite förundrad. Ministern säger att om det mot förmodan skulle vara så att arbetsmarknadens parter kommer fram med något annat förslag är regeringen beredd att dra tillbaka förslaget. Det har varit uppenbart utifrån reaktionerna att arbetsmarknadens parter inte kommer att lägga fram något annat förslag. Men viktigast av allt: Jag undrar om regeringen tror på sin egen politik. Vem har egentligen ansvar för politiken i Sverige? Vem har ansvar för hur arbetsmarknaden och sjukförsäkringen fungerar? Jag trodde att det var regeringen, men regeringen säger att om någon annan lägger fram ett förslag kan regeringen tänka sig att dra tillbaka förslaget. Det är otroligt märkligt agerat.

Jag konstaterar, herr talman, att svaret har varit tydligt. Regeringen kommer att gå fram med förslaget, och min definitiva bedömning och den massiva kritiken från remissinstanserna visar att förslaget kommer att göra att arbetsmarknaden kommer att fungera sämre. Det är mycket olyckligt.

Anf. 28 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Mats Persson pratade tidigare om att lyssna. Jag konstaterar att han inte lyssnar på vad jag säger i den här interpellationsdebatten. Han har en förberedd agenda och förberedda inlägg som han håller sig till.

Ja, det finns kritik från arbetsgivarorganisationerna och handikapporganisationerna. Regeringen tittar på vad vi kan förbättra i förslaget till hälsoväxling. Expertmyndigheter i form av Inspektionen för socialförsäkringen, IFAU, TCO, Saco, till stora delar LO, arbetstagarorganisationerna, vilka tillsammans företräder ungefär 3 miljoner arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden, talar om för mig att förslaget behövs. Det behövs starkare ekonomiska drivkrafter för arbetsgivarna när det gäller framför allt de långa sjukskrivningarna. I dag har arbetsgivare i Sverige inget ekonomiskt ansvar. Det innebär att för en undersköterska inom hemtjänsten i

en kommun som blir sjukskriven på grund av utmattning, vilket ofta leder till långa sjukskrivningar, har arbetsgivaren ett kostnadsansvar under de första två veckorna. Lagom till dag 90, när en vikarie finns på plats, finns inte drivkrafterna för arbetsgivaren på samma sätt. Den personen riskerar att bli permanent utslagen från arbetsmarknaden. Det är dyrt för Sverige, dåligt för arbetstagarna, företagen och verksamheterna.

Mats Persson vet uppenbarligen mer än jag i fråga om att arbetsmarknadens parter kan komma överens. Jag träffade de landstingskommunala arbetsgivarna i går, och jag träffar de statliga arbetsgivarna i morgon. De arbetar på bra med egna initiativ för att möta oron inför de ökande sjukskrivningarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:721 om regionindelningens bevekelsegrunder

Anf. 29 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vad som framkom i analysen inför Indelningskommitténs kartritning, om sex landsting med svag ekonomi per automatik blir en rik storregion och hur det ekonomiska underlaget för den så kallade Svealandsregionen ser ut.

Det kan inledningsvis påpekas att Indelningskommittén ännu inte har lämnat något förslag till ny läns- och landstingsindelning, att något ekonomiskt underlag ännu inte redovisats och att regeringen därmed inte heller har tagit ställning till något förslag. Om kommittén finner att det är möjligt att genomföra en eller flera indelningsändringar som kan träda i kraft den 1 januari 2019 kommer kommittén att lämna ett delbetänkande senast den 30 juni 2016. Kommitténs arbete fortgår alltså, och jag avser därför inte att föregå kommitténs arbete i dessa eller andra frågor.

Regionfrågan har utretts ett flertal gånger. Det är bland annat utifrån dessa utredningar tydligt att den nuvarande läns- och landstingsindelningen till stora delar inte längre är ändamålsenlig. Flera av landstingen och länsstyrelserna är enligt dessa utredningar för små för att klara av sina uppgifter både på kort och på lång sikt.

En viktig utgångspunkt är att alla delar av landet ska ges möjligheter att växa och utvecklas. En del i denna reform är att skapa en god grund för regional utveckling och tillväxt i hela landet och inte bara i storstadsregionerna. I dag kan man med visst fog hävda att vissa regioner, i kraft av sin befolkningsstorlek, är starkare än andra.

När det gäller sjukvården förespråkas färre sjukvårdshuvudmän i det nyligen presenterade betänkandet av Utredningen om högspecialiserad vård. Utredningen ser ett tydligt samband mellan volym och kvalitet. Utredningen konstaterar vidare att Indelningskommitténs förslag kan underlätta nivåstruktureringen i hälso- och sjukvården och ge huvudmännen möjlighet att klara den regionala högspecialiserade vården på egen hand.

Den nationella samordnaren för effektivare resursutnyttjande inom hälso- och sjukvården har i sitt slutbetänkande *Effektiv vård* lyft behovet av en förbättrad nationell koordinering och styrning av hälso- och sjukvården. I betänkandet lämnas förslag som syftar till att få landstingen att agera

mer gemensamt och stärka gemensamma strukturer. Dessutom föreslås ett mer strukturerat samrådsförfarande mellan regeringen och landstingen. Utredningarna visar på svårigheterna att klara av uppgifterna inom den nuvarande strukturen.

Det är viktigt att Sverige har en väl fungerande samhällsorganisation som också i ett längre perspektiv kan tillförsäkra medborgarna en god samhällsservice.

Anf. 30 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Regeringen vill hastigt driva igenom en storregional reform utan folklig förankring. Frågorna är många, liksom de sörmlänningar som följer denna debatt.

Varför vill regeringen driva igenom bland annat den så kallade Svealandsregionen redan till den 1 januari 2019? Varför så bråttom? Det har många av oss undrat, inte minst i denna kammare. Frågan har hittills besvarats med oskarpt snömos. Därför är jag och inte minst många sörmlänningar angelägna om de svar som statsrådet kommer att ge i dagens interpellationsdebatt.

Indelningskommittén, som ritat kartor innehållande sex storregioner, kommer att lämna sitt delbetänkande den 30 juni, det vill säga den här veckan.

En sådan regionreform skulle innebära stora förändringar, bland annat av hur demokrati och medborgarinflytande fungerar på regional nivå. Alliansen vill därför att det ska införas bestämmelser som säkerställer att medborgarnas önskemål och synpunkter blir beaktade i beslutsprocessen om en regionreform.

Nyligen ställde sig riksdagen bakom detta – mot de rödgröna partiernas vilja. Regeringspartierna och Vänsterpartiet är uppenbarligen inte intresserade av befolkningens önskemål och synpunkter. I en reservation säger de att ”det inte bör införas särskilda bestämmelser om att beakta befolkningens önskemål och synpunkter vid ändringar i landstingsindelningen”. Regeringspartierna och Vänsterpartiet har i stället ett ovanifrånperspektiv och betonar statens och politikernas rätt att ensamma avgöra denna viktiga fråga.

Medborgarna i till exempel Sörmland har rätt att bli hörda när det gäller framtidens läns- och landstingsindelning. Nyligen genomförde Novus på uppdrag av Moderaterna i Sörmland en opinionsundersökning. 55 procent av de tillfrågade sörmlänningarna anser att förslaget om storregioner är ett dåligt förslag. Det vill säga att varannan sörmlänning säger nej till storregioner – mycket beroende på att man inte vet vad det innebär. På frågan om man tycker att en folkomröstning om storregioner ska genomföras svarade sju av tio intervjuade att det är en bra idé.

Anser statsrådet att folkviljan är viktig? Varför är regeringen beredd att köra över befolkningen i en avgörande fråga? Varför är det så bråttom?

Det är viktigt att ha ett underifrånperspektiv när man överväger förändringar som samtidigt påverkar vardagsnära verksamheter som sjukvård och kollektivtrafik och formerna för medborgarnas inflytande över politiska beslut. Det kan få stor betydelse för enskilda vilken region de tillhör. Det handlar om hur man som medborgare ska representeras och möjligheterna till politisk delaktighet.

Jag har tagit del av en rapport från SOM-institutet, där docenten i offentlig förvaltning Lennart Nilsson har granskat stödet för storregioner bland politiker och medborgare. Han jämför med förankring och engagemang inför bildandet av Västra Götaland 1998. Den frågan drevs både underifrån och uppifrån genom lokala och regionala aktörer. ”Det var partierna i Västsverige som initierade och ägde frågan, inte statsmakten eller partierna på nationell nivå”, skriver Lennart Nilsson. Han menar att denna storregionreform inte är en demokratireform.

Vad anser statsrådet avseende den demokratiska aspekten i en storregion? Är det viktigt med folkviljan?

Anf. 31 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! I den här frågan tror jag att det är viktigt att backa lite och se vad som har hänt för att utgå från fakta.

I slutet av 60-talet lades den andra utredningen av länsindelningen fram. I den utredningen konstaterades det att landstingen inte hade tillräckligt stor volym på verksamheten eller tillräckligt stort underlag i befolkningen för att kunna bedriva en effektiv verksamhet som motsvarar behoven och kraven i det moderna samhället.

Detta satte igång förändringsarbetet, och på 70-talet bildades Stockholms läns landsting runt Stockholm. Debatten tog fart under 80- och 90-talen och ledde till att vi fick stora regioner runt Göteborg och Malmö – Västra Götaland och Skåne.

Dessa positiva förändringar ledde till att den dåvarande regeringen tillsatte Ansvarskommittén, som fick i uppdrag att titta på regionaliseringen av hela Sverige. Det var en parlamentarisk utredning som 2007 föreslog en regionalisering av hela Sverige, inte bara runt storstäderna.

Flera av allianspartierna som då satt i regeringen drev regionaliseringen av Sverige, men ett av partierna – jag säger inte vilket – blockerade förändringen. Man blockerade inte bara bildandet av storregioner utan faktiskt också regionalisering av det regionala utvecklingsansvaret. Den decentraliseringsreform som landstingen ville ha blockerades i flera län.

Efter maktskiftet 2014, herr talman, uppvaktades denna regering av en enig styrelse i Sveriges Kommuner och Landsting som bad oss att inleda en process och leda processen i samråd med de berörda landstingen och kommunerna. En enig styrelse i Sveriges Kommuner och Landsting gjorde detta för att den såg att den nuvarande strukturen i landstingen inte motsvarar de behov vi kommer att ha i framtiden.

Svaret på utmaningarna är inte bara skattechöjningar, herr talman. Staten, landstingen och kommunerna har ett ansvar att ständigt effektivisera och modernisera. Vi har inte oändligt med resurser. Och tittar vi på utvecklingen inom sjukvården ser vi att gör vi ingenting kommer vi inte att klara av att ge medborgarna den sjukvård som de har rätt till. Då återstår frågan om strukturförändringar, och denna regering har hörsammat den uppmaning vi fick av Sveriges Kommuner och Landsting.

Utöver detta, herr talman, har vi haft en stor och omfattande reform i den statliga sektorn. Medborgarna i Sörmland och i Uppsala län har aldrig fått ge sina synpunkter på strukturförändringarna i staten, där samtliga statliga myndigheter har sina egna unika regionala indelningar. Arbetsförmedlingen har en regional indelning, polisen en annan, Migrationsverket en tredje och Försäkringskassan en fjärde.

Dessa myndigheter ska då samordnas med kommuner och landsting i Sveriges decentraliserade förvaltningsmodell. Staten har blockerat förändringar. Därmed har vi fått den asymmetri som vi nu har i den statliga organisationen.

Om vi menar allvar med att koordinera den offentliga sektorn i syfte att effektivisera resursanvändningen och i syfte att skapa god tillväxtpotential i hela landet, inte bara i storstadsregionerna, måste vi ta tag i denna fråga. Sedan är det massor av svåra frågor som måste hanteras. Det är därför vi har förhandlingspersoner och en utredning.

Det handlar om den allmänna opinionen och om de synpunkter som finns hos de berörda landstingen och kommunerna. Men regionaliseringen är inte ett hot mot demokratin i Sverige. Det är snarare tvärtom. Regionalisering och decentralisering av vår välfärdsmodell är styrkan i det svenska välfärdssamhället. Den bör bejakas, och jag är glad över att det finns fler partier som utgår från en regionalisering.

Anf. 32 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag instämmer helt med statsrådet i att det är många svåra frågor som måste hanteras. Därför är det väldigt förvånande att man redan till valet 2018 ska ha detta på plats – eller rättare sagt den 1 januari 2019, men det är i princip detsamma som valet 2018.

Statsrådet tar själv upp myndigheternas indelningar och regionaliseringar. Ska man förändra till exempel det som polisen nu går igenom? Det är ju ett svårt dilemma för många i polisorganisationen. Ska man förändra detta när det lagom har kommit på plats?

Jag vill återkomma till demokratiaspekten. Den är säkert också något som regeringen bör titta på. Om vi tittar på den mandatfördelning som i dag finns i landstinget i Sörmland kan vi se att det finns partier och kommuner som inte kommer att få någon representation i Svealandsregionen. Jag skulle gärna vilja att statsrådet nämnde något om hur han ser på detta.

Landstinget Sörmland har inte sagt ja till någon ny storregion från 2019. Det finns däremot ett stöd för att försöka få till en förändring till 2023. Hur tänker statsrådet när det gäller detta? Ska man liksom köra över regionerna, eller hur ska det gå till?

Vilka analyser har föregått kartritandet? Vilka blir vinsterna för befolkningen i respektive län i de storregioner som föreslås till 2019? Är öppenhet och transparens viktigt för regeringen, och hur ska det gå till, enligt statsrådet?

I statsrådets svar står att läsa att en del i denna reform är att skapa en god grund för regional utveckling och tillväxt i hela landet och inte bara i storstadsregionerna. Jag delar helt statsrådets åsikt i detta avseende, och därför är det mycket märkligt att den karta som presenteras enbart handlar om att slå ihop sjukvårdsregioner. Tidigare utredningar har utgått från funktionella samband. Det har också ingått i direktiven att man ska titta på arbetsmarknad, regional tillväxt och infrastruktur. Men här är fokus enbart på hälso- och sjukvård. Varför är inte arbetsmarknad och regional tillväxt i fokus i detta kartritande?

Vi vet att Sveriges stora utmaningar inte minst handlar om integration och att nyanlända ska få jobb. Då gäller det att man har en regering som har svar och att man har fokus på arbetsmarknad och tillväxt även i regionfrågan.

Hälso- och sjukvården brottas med stora problem i Sverige. I Sörmland är vårdköerna längst i landet, överbeläggningarna är störst, och vårdpersonalen flyr. Menar statsrådet att den sörmländska vårdkrisen kommer att lösa sig när sex ekonomiskt ansträngda landsting ska bli en storregion? Hur då? Anser statsrådet att hälso- och sjukvårdens problem löses med att sex landsting blir ett stort landsting?

I direktivet talas det om att förslaget ska utgå från arbetsmarknadsregionerna eller de funktionella regionerna. Ska ett regionalt inflytande över högspecialiserad sjukhusvård ses som viktigare än ett inflytande över kompetensförsörjning och pendlingsmöjligheter till de funktionella arbetsmarknaderna?

Det finns mycket när det gäller den högspecialiserade vården som jag tycker inte riktigt stämmer med hur den faktiskt hanteras i de landsting som inte har egna universitetssjukhus. Min erfarenhet är att man köper högspecvård – högsta kvalitet till rimlig kostnad – för att sätta patienten i fokus. Bör landets högspecialiserade vård bli statlig, kanske?

Anf. 33 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Interpellanten ställer flera relevanta frågor som avser betänkandet från utredningen. Jag har inte tagit emot betänkandet. Den 30 juni presenteras betänkandet, och då diskuterar jag gärna. Inte minst har vi att se fram emot de remissvar som kommer att inkomma till regeringen i och med remissbehandlingen. Det är viktigt att vi har en gedigen process här.

Tidsplanen har varit minst sagt lång. Sedan 1957 har denna fråga hanterats av regeringen i någon form. Att säga att detta skulle vara en snabb process är inte riktigt förenligt med verkligheten när det gäller frågan om regionaliseringen av Sverige.

Varför är då fokus på sjukvård? Sjukvården är ju ändå den största delen av landstingens verksamhet och den största delen av landstingens utgifter, och vi har allvarliga utmaningar inom sjukvården. Hittills har vi inte i tillräckligt stor utsträckning tagit tag i de strukturella frågorna. Den fråga som medborgarna har rätt att ställa är: Klarar politikerna i detta land av att fatta svåra, stora, strukturella beslut som handlar om en effektiv resursanvändning och om att säkerställa likabehandlingen i landet? Eller har vi en tendens att, som den förra regeringen, skjuta upp de strukturella frågor som rör sjukvården och låta skattebetalarna eller i värsta fall brukarna ta smälten då likvärdigheten brister?

Det är viktigt att vi är ärliga gentemot medborgarna. Resurserna är inte oändliga. Vi måste samordna resursanvändningen inom sjukvården. Det är viktigt att vara ärlig gentemot medborgarna och säga att oavsett vad man tycker om regionfrågan har vi mycket positiva erfarenheter av regionaliseringen av Skåne och Västra Götaland just när man ser till arbetsmarknadsregionförstoring och kommunikationer. Vi ser fram emot en sådan process i Mälardalen.

Landstingen i Mälardalen är ju otroligt engagerade i att samordna kommunikation och kollektivtrafik i syfte att göra denna arbetsmarknadsregion ännu större, att underlätta pendlingen och att säkerställa att näringslivet får ännu bättre förutsättningar för kompetensförsörjning. Detta möter ibland administrativa gränser som sätter hinder i människors vardag. De administrativa hindren måste rivas av regering och riksdag. Det innebär att vi

kontinuerligt måste jobba med modernisering av strukturen för den offentliga sektorn.

Är det ett hot mot demokratin att jobba med strukturförändringar? Nej, inte om man har en gedigen process, och det är precis vad vi har haft i den här frågan. Det har varit flera utredningar, samtal, samråd, dialog och involverande av de berörda aktörerna. Men då måste vi också komma till skott någon gång. Det väntar sig också medborgarna.

När vi har förslagen på vårt bord kommer vi också att kunna föra en saklig debatt. Kom ihåg att alternativet att låta landstingen själva i den nuvarande formen sköta den högspecialiserade sjukvården på sikt inte är realistiskt. Lösningen blir avtalsbaserad, och avtalsbaserade lösningar har också demokratibrister. Vi kan ta del av den forskning som handlar om hur indirekta, avtalsbaserade lösningar påverkar medborgarinflytandet och ansvarsutkrävandet. Låt oss vara ärliga gentemot medborgarna.

Anf. 34 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det är en viktig debatt vi har här i dag. Många utanför det här huset undrar vad som kommer att hända. Det korta tidsperspektivet gör också att förankringsprocessen blir oerhört svår att hinna med. Min vädjan är att om detta ska ske bör det ske 2023.

Statsrådet säger att frågan har hanterats sedan 1957. Absolut, men fokus har helat tiden legat på arbetsmarknad, pendling, kommunikationer och infrastruktur.

Regeringen har helt och hållet bytt fokus. Nu handlar det om hälso- och sjukvården. Jag tror att många med mig, och medborgare som inte är politiskt aktiva, inte riktigt förstår varför det är så bråttom. Det är ju ett helt annat fokus än vad Ansvarskommittén till exempel hade i sitt slutbetänkande.

Pendlingen i Mälardalen är jätteväiktig. Det är en stor tillväxtregion. År 2017 får vi till stånd ett väldigt bra system när det handlar om pendling runt hela Mälardalen. Men vi kan titta på den tilltänkta Svealandsregionen, som förmodligen kommer att ha sex valdistrikt, om det är ett för varje landsting. Det är 64 kommuner och 1,7 miljoner invånare. De stora geografiska avstånden kommer att bestå trots att vi säger att vi är en Svealandsregion. Stavsjö i Nyköpings kommun och Kårböle i Ljusdals kommun kommer alltid att ha 51 mil mellan sig, eller 5 timmar och 15 minuter om man kör snabbaste vägen.

Man kan också mäta avstånden i den föreslagna Norrlandsregionen. 51 mil är rena pendlingsavståndet jämfört med sträckan Sveg–Kiruna, som är 100 mil. Även de geografiska avstånden är oerhört viktiga när det gäller att känna att man tillhör en och samma region.

Anf. 35 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för denna interpellation! Det är alltid bra när de viktiga strukturella frågorna i offentlig sektor diskuteras. Det är också väldigt bra när vi påminner oss själva om att det är vi som bär ansvaret. De administrativa gränserna är effekter av vårt beslut. Strukturerna för sjukvården är effekter av vårt beslut. Vi måste därför ta ansvar och ständigt modernisera.

Interpellanten ställer frågan, herr talman, om den här reformen är lösningen på alla utmaningar inom sjukvården. Svaret är: absolut inte. Vi

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

måste jobba på bred front med frågor som handlar om modernisering av offentlig sektor. Det här är en av pusselbitarna.

En kanske ännu viktigare reform är tillitsreformen, som regeringen sjösatt. Den handlar om att ta till vara den kompetens som finns hos professionerna i offentlig sektor. Det handlar om att ge rätt förutsättningar till läkarna, till undersköterskorna, till poliserna – till alla de olika professioner som finns i den offentliga välfärden. Det handlar om att minska den administrativa bördan och om att ta till vara professionernas kompetens. Det är också en pusselbit som handlar om effektiv resursanvändning.

Sedan har vi alla de åtgärder som regeringen har presenterat inom de olika välfärdsområdena. Det handlar inte minst om de utredningar som nu nämndes på sjukvårdens område och som handlar om strukturförändringar specifikt inom sjukvården. Det handlar om hur vi styr den högspecialiserade sjukvården, hur vi jobbar nationellt med styrningen och hur vi säkerställer att vi har en bra dialog mellan den nationella nivån och den regionala nivån.

Ska man landa rätt i de här frågorna – jag hoppas att Moderaterna också landar rätt i de här frågorna – tror jag att man måste släppa de ideologiska skygglapparna, som är kvarlevor från förra seklet och som handlar om den regionala nivåns vara eller icke vara. Man måste se på de praktiska utmaningar som vi har. Inte minst måste man läsa SKL:s senaste ekonomirapport och erkänna att vi har enorma ekonomiska utmaningar i den offentliga sektorn som kräver effektivisering.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:718 om undantagsregler för bygglov vid tillfälliga anläggningsboenden (flyktingboenden)

Anf. 36 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Roger Hedlund har frågat mig om jag och regeringen avser att föreslå att undanta vissa regelkrav för bygglov vid tillfälliga anläggningsboenden och, om svaret är ja, vilka regler man överväger att undanta för bygglov vid tillstånd för anläggningsboenden. Han har även frågat om syftet med eventuella undantagsregler för anläggningsboenden är att regeringen planerar för ytterligare en stor våg av asylsökande.

Låt mig inleda med att berätta att Näringsdepartementet nyligen har tagit fram en promemoria med förslag som kan leda till att det i framtiden blir lättare att tillgodose behovet av anläggningsboenden. I promemorian föreslås en ändring i plan- och bygglagen som innebär att regeringen blir bemyndigad att meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen i de fall som tillströmningen av asylsökande har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande – och om det är nödvändigt för att boenden för asylsökande snabbt ska kunna anordnas under en begränsad tid.

Promemorian har nu skickats ut på remiss till berörda myndigheter och organisationer. Efter att ha tagit del av remissutfallet kommer regeringen att ta ställning till om det är lämpligt att genomföra förslagen från Näringsdepartementet. En proposition skulle i sådant fall kunna lämnas till riksdagen under hösten 2016.

Bakgrunden till promemorian är den flyktingsituation som rådde i höstas. Då hade vi ett stort antal asylsökande som sökte sig till Sverige, vilket bland annat medförde ett omfattande behov av att snabbt kunna anordna nya anläggningsboenden. Erfarenheterna från i höstas visar att dagens regler i plan- och bygglagen inte är anpassade för sådana situationer. Bland annat har Boverket framfört att regeringen behöver ges möjlighet att föreskriva om undantag från delar av plan- och bygglagen. Erfarenheterna har även lett till att regeringen, inom ramen för migrationsöverenskommelsen, har kommit överens med Moderaterna, Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna om att tillfälliga lättnader i plan- och byggregleringen ska genomföras.

När det gäller frågan om regeringen planerar för ytterligare en stor våg av asylsökande är svaret nej. Men vi måste vara bättre förberedda för att situationen kan ändras.

FN:s flyktigorgan UNHCR konstaterar att antalet människor på flykt i världen är det högsta sedan andra världskriget – totalt var 65,3 miljoner människor på flykt i slutet av förra året. Mot den bakgrunden är det angeläget att vi drar lärdom av erfarenheterna från i höstas, om vi hamnar i en liknande situation i framtiden. Där kan förslagen i Näringsdepartementets promemoria vara ett sätt att stärka samhällets beredskap inför oväntade eller plötsliga händelser.

Sedan i höstas har regeringen emellertid vidtagit en rad åtgärder för att hantera den situation som var då, och för närvarande är läget under kontroll.

Anf. 37 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Tack för svaret på min interpellation, herr statsråd!

Den här interpellationen handlar om anläggningsboenden för de asylsökande, alltså asylboenden – det är samma sak. Man har från regeringens sida tagit fram förslag om undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen, precis som du presenterar i ditt svar. Det handlar om att möjliggöra anläggningsboenden i lokaler, i bostadsrättsföreningar, i hyresrätter och i nya bostäder.

Man föreslår en rad undantag i den promemoria som presenteras för att möjliggöra detta. Bygglov ska kunna ges utan tillstånd. Det innebär att man helt tar bort möjligheten att överklaga den formen av bygglov för asylboenden. Man kan göra undantag när det gäller krav på att lyssna till allmänhetens intressen. Man är också beredd att göra undantag i PBL när det gäller kraven på att en byggnad ska smälta in i omgivningen och uppfylla vissa kvalitetskrav. Det innebär att vi framöver kan få så kallade trailer parks eller rullande byggnader eller andra modulhus i bostadsområdena utan att man tar hänsyn till att de ska smälta in i omgivningen på ett bra sätt.

Man föreslår också ett undantag när det gäller kravet på att en byggnad inte får tas i bruk innan byggnadsnämnden har gett ett slutbesked. Och man menar att det kan vara aktuellt att retroaktivt godkänna tidigare överträdelser som kommuner har gjort, ända tillbaka till den 1 september 2015. Det innebär att man kringgår den lagstiftning som har funnits och urholkar den. Ska man förhålla sig till de regler som vi har i Sverige i dag eller inte?

Konsekvenserna är såklart väldigt stora. Man åsidosätter allmänhetens intressen och inflytande. Planering och byggande är en komplex process.

Kommunerna behöver ha lång framförhållning för att kunna planera och ha kontroll över den tillväxt som sker i kommunen. Det frångås helt i och med att man tar bort kommunernas möjlighet till inflytande här. Det kommunala självbestämmandet är något som åsidosätts kraftigt i och med detta förslag från regeringen.

I ett näringslivsperspektiv handlar det om att man exempelvis kan ge tillstånd för byggnader i nära anslutning till områden där företag har sin verksamhet. Har dessa företag miljöstörande verksamhet kan detta innebära att de förlorar möjligheten att bygga ut sin verksamhet framöver på grund av att det finns bostäder i närheten av dessa anläggningsboenden. Regeringens förslag får alltså väldigt långtgående konsekvenser.

Är det regeringens inställning att er flyktingpolitik ska gå före medborgarnas inflytande och behov i och med det förslag som presenteras i denna promemoria?

Anf. 38 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Jag tycker att detta är en väldigt intressant debatt. Man skulle kunna tro att Sverigedemokraterna faktiskt vill ha ett bra system eller att de är intresserade av att ha en fungerande bostadsmarknad. Men i ärlighetens namn handlar det här om något annat.

Om man går tillbaka till hur situationen var i höstas vet man att människor tvingades bo på golvet på Malmömässan. Jag blev upprörd av en kommunalpolitiker i södra Sverige som hade ett sjukhus som stod tillgängligt. Hon fick dock inte använda det eftersom det var mot bygglovsreglerna. Om hon hade placerat människor på det sjukhuset skulle hon ha begått brott mot PBL, eftersom bara sjuka människor – inte friska – fick bo där.

Plan- och bygglagen är inte anpassad för att Sverige ska vara ett land som tar emot så många människor på en och samma gång. Men det kan hända igen. Precis som vi ändrade PBL när en miljökatastrof inträffade för ett antal år sedan behöver vi en PBL som går att anpassa vid en stor anstormning av människor.

Jag tolkar det som att Sverigedemokraterna tycker att det är bättre att människor bor på golvet på Malmömässan än på sängarna och att det är bättre att man bor på gatan än att man får använda ett sjukhus eller andra lokaler som går att använda tillfälligt. Detta är nämligen just vad denna lagstiftning är till för: tillfälliga förändringar i PBL. Jag vill gärna ha svar på detta.

Sverigedemokraterna nämner att näringslivet kommer att drabbas av detta. I själva verket har näringslivet efterfrågat detta! Man nämner också att kommunerna och kommunernas självstyre kommer att drabbas. Men SKL har också bett om denna lagstiftning, så jag vet inte riktigt vad det är som Roger Hedlund pratar om, eftersom båda dessa representanter faktiskt vill ha den här lagstiftningen.

Från Liberalernas sida – och jag tror att jag kan tala för Alliansen – välkomnar vi dessa regelförenklingar. De behövs verkligen. Men vi är också kritiska mot att det inte inkluderas mer lagstiftning gällande dem som är nyanlända. Där kan man se att den tidigare bostadsministern Mehmet Kaplan inte hade gjort någonting. När vi nu fick reda på hur mycket man hade arbetat med regelförenklingar för att möjliggöra bostäder för nyanlända var det tomt.

Jag hoppas verkligen att den nye bostadsministern Peter Eriksson tar tag i denna fråga så att även människor som har fått uppehållstillstånd i Sverige har någonstans att bo. Den problematik jag står inför är att jag, liksom Peter Eriksson, tillhör ett seriöst parti, till skillnad från Sverigedemokraterna. Vi måste ge tak över huvudet åt asylsökande som har fått uppehållstillstånd. Som situationen ser ut just nu kommer kommunerna att tvingas ta fler och fler lägenheter från den vanliga bostadsmarknaden. I Malmö börjar man till exempel att köpa upp bostadsrätter. Vi har redan brist på bostäder på den reguljära marknaden, och därför måste vi på något sätt förändra detta.

Jag skulle verkligen vilja se att regeringen återkom med lagstiftning för undantag också för nyanlända. För mig är det helt uppenbart att detta för Roger Hedlund egentligen handlar om att försöka stoppa alla typer av invandring över huvudet taget. Han ser hellre att kommuner som Malmö tvingas ta vanliga bostäder i bruk än att vi snabbt får fler tillfälliga bostäder för nyanlända.

Jag stannar där och begär inte ordet i fler omgångar.

Anf. 39 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Som Roger Hedlund tidigare sa är dessa förändringar ganska omfattande, i alla fall potentiellt. Jag tycker att man ska komma ihåg att vad vi föreslår i den här promemorian är att regeringen ges ett bemyndigande. Om regeringen sedan utnyttjar det, och i så fall i vilken utsträckning, kommer naturligtvis att bero på den situation som råder för tillfället.

Den närmaste tiden kommer vi förmodligen inte att behöva bemyndigandet. Men det viktiga i sammanhanget är att vi har lärt oss en läxa. Det är viktigt att det politiska systemet tar ansvar när vi blir överraskade och överrumplade av en situation som det inte finns beredskap för i landet, att vi tar till oss lärdomen och gör förändringar i lagstiftningen så att vi inte hamnar i samma akuta krissituation igen och inte klarar att ge människor tak över huvudet och en säng att sova i. Det är naturligtvis det som är syftet med den här promemorian.

Det är inte så att vi vill att flyktingvågorna i världen ska växa. Men problemet finns där och har varit ett växande och ökande problem under lång tid. Som jag sa tidigare är över 60 miljoner människor på flykt runt om i världen i dag, och vi kan inte vara säkra på att vi inte får stora mängder av flyktingar återigen. Det kan hända saker i vår omvärld – i Ukraina, Mellanöstern eller södra Europa – som gör att det kommer många människor hit. Då är det bättre att vi ser om vårt hus och är förberedda i stället för att vi inte är förberedda.

Det som jag tycker är lite bekymmersamt är att interpellanten Roger Hedlund verkar anse att det är bättre att vi inte är förberedda och kan fatta beslut som gör att människor kan få tak över huvudet och att vi ska strunta i den begäran som har kommit från SKL och berörda kommuner i stället för att se till att det går att vidta effektiva åtgärder som löser en akut situation när det kommer att behövas.

Robert Hannah är intresserad av att få till stånd den här lagstiftningen. Jag tycker att det är bra att Liberalerna är med på att lösa viktiga samhällsproblem och lösa människors behov när de uppkommer. Men att vi också

skulle ha en särskild tillfällig lagstiftning för nyanlända är mer problematiskt. Det är inte en kategori av människor på samma sätt som flyktingar som kommer till Sverige. Vi kan rimligtvis inte ha särskilda lagstiftningar för rödhåriga, för enbenta eller för nyanlända när det gäller boende. Vi har inte för avsikt att skapa en situation där nyanlända permanent ska bo på ett visst ställe och vänsterhänta på ett annat, utan vi vill att samhället ska vara integrerande och att boendet ska utgå från andra kategorier. Däremot går det att göra det här för flyktingar som kommer till Sverige och är i ett akut behov av boende.

Anf. 40 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Som svar till Robert Hannah, Liberalerna, och statsrådet Peter Eriksson vill jag säga att det kanske är bättre att vi ser till att minska antalet asylsökande i Sverige, till exempel genom de gränskontroller som införts, i stället för att ta fram undantagsregler för att lösa situationen, vilket drabbar kommunerna och de enskilda och knappast skapar bättre förutsättningar för ett långsiktigt fungerande samhälle. Det gäller speciellt under tider som i dag, när vi har en väldigt ansträngd bostadsmarknad och välfärd.

När blir det här aktuellt? I undantagsfall, säger Peter Eriksson. Ja, men av promemorian framgår det att det ska vara aktuellt när vi når historiskt höga nivåer. Man kan då fundera på när vi når historiskt höga nivåer. Enligt promemorian har vi nått historiskt höga nivåer de senaste åren. Man nämner till exempel den rapport som Migrationsverket lämnade i april 2016 om att under 2016 kommer 40 000–100 000 asylsökande att söka sig till Sverige. Det är att nå historiskt höga nivåer, så det blir förmodligen aktuellt om det till exempel kommer en flyktingvåg till Sverige under hösten, likt den vi såg under hösten 2015 när det var som värst.

Enligt promemorian inkluderas inte bara de personer som söker asyl och är på ett anläggningsboende under tiden de väntar på att få ett uppehållstillstånd. Det kan också gälla de personer som har fått uppehållstillstånd men som saknar bostad i Sverige.

Med tanke på den bostadsbrist vi har i Sverige och om det blir ett ökat tryck under hösten innebär det att dessa undantagsregler för bygglov i allra högsta grad kan bli aktuella. Det innebär, som jag inledde med, att ett asylboende i en bostadsrättsförening, i en hyresrätt, i en lokal nära dig eller i ett nybyggt hus kan placeras utanför ditt hus.

Enligt promemorian är det inte heller tillfälligt utan i upp till 15 år, under förutsättning att behov finns – och så som bostadsbristen ser ut i dag och med det asyltryck vi vet finns i världen är det högst troligt att undantagsreglerna inte blir undantag utan permanenta.

I stället för att fokusera på att hjälpa de 65 miljoner flyktingar som finns runt om i världen och som inte har möjlighet att komma till Sverige ska man inrätta undantagsregler som innebär att man åsidosätter allmänhetens intressen och möjligheten att exempelvis överklaga bygglov.

Enligt min bedömning är det fullt möjligt att dessa undantag för bygglov kan bli aktuella till hösten. Vad är statsrådets bedömning av situationen?

Anf. 41 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Roger Hedlund är lite slarvig i sina formuleringar. Han säger att vi gör detta i stället för att hjälpa de 65 miljoner flyktingar som finns i världen.

Det är tråkigt att han har den inställningen, för det är inte verkligheten. Regeringen och det svenska samhällslivet jobbar hårt för att hjälpa de flyktingar som finns i världen. Vi är ett av de länder i världen som gör mest för att hjälpa flyktingar som finns i olika flyktingläger och befinner sig på flykt från de länder de kommer från, och det tänker vi fortsätta att vara.

Det är lite svårt att följa Roger Hedlunds resonemang. Å ena sidan säger han att vi inte borde behöva denna lagstiftning eftersom den åsidosätter kommunernas självstyre och självbestämmande och åsidosätter plan- och bygglagen på ett sätt som är orimligt och gör att man inte har kontroll på situationen. Å andra sidan tycker han att vi måste använda den redan nu. Jag får inte ihop det.

Regeringens åsikt är att vi inte behöver använda detta bemyndigande i dag. Om det plötsligt kommer stora mängder av flyktingar och kommunernas planeringsförutsättningar rubbas så i grunden att de inte klarar av att hantera situationen kan det behövas ett sådant bemyndigande.

Det var en sådan situation under förra hösten när vi hade det största mottagandet av flyktingar som Sverige någonsin har haft i modern tid. Det innebar att det fanns stora problem att klara av de grundläggande behoven för dem som kom till Sverige.

Å ena sidan anser Roger Hedlund att lagstiftningen inte behövs; å andra sidan anser han att det kan vara nödvändigt att använda den redan nu. Jag får inte ihop resonemanget.

Anf. 42 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Det är inte jag som gör bedömningen att det är aktuellt att införa dessa undantagsregler. Den bedömningen gör regeringen i sin promemoria: Om det är historiskt höga nivåer kan det bli aktuellt. Enligt den prognos som Migrationsverket släppte i april i år ligger vi på historiska nivåer. Det är alltså inte vi som säger att det är aktuellt, utan det är er promemoria som säger att det kan bli aktuellt när det är så. Och det är det nu enligt prognoserna.

Peter Eriksson menar att regeringen lägger stora resurser på att hjälpa personer i deras närområden ute i världen. Du får gärna säga vilken summa det handlar om. Hur mycket kostar invandringen i Sverige, alltså de få vi kan hjälpa här, och hur mycket lägger vi på de människor som finns ute i världen?

De flesta vet redan svaret. Vi lägger tiotals miljarder på invandringen i Sverige medan vi lägger ett hundratal miljoner på att hjälpa de 65 miljoner flyktingar ute i världen som är i behov av hjälp, och UNHCR skriker efter pengar.

Vi får hoppas att det beslut som kommer från Högsta domstolen utifrån civila rättigheter och skyldigheter enligt artikel 6.1 i Europakonventionen slår fast att man har rätt att överpröva ett bygglov. Då får vi stöd så att regeringens förslag inte kan gå igenom.

Vidare har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap konstaterat att viktiga samhällsfunktioner inte klarade av ansträngningarna av flyktingvågen i höstas. Likaså bedömde regeringen att situationen innebar ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen och inre säkerheten i Sverige.

Varför förbereder regeringen för en ny flyktingvåg efter ert eget konstaterande att det hotar den inre säkerheten och myndigheternas syn – att detta hotar samhällets grundläggande funktioner?

Anf. 43 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Regeringen gör en rad saker för att öka beredskapen inför denna typ av situationer. Det handlar inte bara om ett bemyndigande; vi har också vidtagit åtgärder riktade till Migrationsverket och kommunerna. Det handlar om att Sverige måste ha en bättre beredskap.

Att till varje pris, om det kommer många människor till Sverige, se till att de absolut inte får tak över huvudet och en säng att sova i är en märklig politisk kamp. Jag hoppas att Roger Hedlund förlorar den kampen, för den är besynnerlig och ganska omänsklig.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:722 om bostadsmarknaden i Bryssel och i Stockholm

Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Robert Hannah har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att hyres- och bostadsmarknaden i Stockholm ska fungera lika bra som i Bryssel.

Först och främst vill jag påpeka att bostadsmarknadens funktionssätt skiljer sig åt i varje enskilt land. I Sverige har vi ett system som har vuxit fram under många år. Att ersätta en del i vårt system med ett annat lands lösningar i en specifik fråga skulle få många följdkonsekvenser även utanför bostadsmarknaden. Det är därför varken lämpligt eller möjligt att direkt överföra ett annat lands system till de förhållanden som råder i Sverige.

Robert Hannah påpekar att hyresmarknaden skiljer sig åt mellan Bryssel och Stockholm. En förklaring till detta är att Sverige har en generell modell för hyressättning oavsett om hyreslägenheterna finns i allmännyttiga kommunala bostadsbolag eller ägs av privata fastighetsägare. Det svenska systemet innebär att vi har kollektivt förhandlade hyror mellan parterna där hyrorna speglar bruksvärdet.

Belgien har dels sociala hyreskontrakt inom ramen för så kallad social housing för hushåll med lägre inkomster, dels hyreslägenheter med marknadsprissatta hyror. Enligt en rapport från Housing Europe är hyrorna i Belgien inom social housing-beståndet i genomsnitt hälften av vad de marknadsprissatta hyrorna är. Enligt samma rapport är kön till en hyreslägenhet i social housing-beståndet lång, och hyresgäster på den privata hyresmarknaden spenderar en ökande andel av inkomsten på boende.

Att däremot göra justeringar för att utveckla vårt system för hyressättningen är något vi kommer att arbeta med i syfte att få till en bättre fungerande hyresbostadsmarknad i hela landet.

Regeringen gav därför under våren ett särskilt uppdrag till en förhandlingsperson att komma med förslag om hur dagens system för hyressättningen kan utvecklas. En rapport med förslag till förändringar som Hyresgästföreningen och Sabo står bakom har lämnats till regeringen. Den tredje parten, Fastighetsägarna Sverige, valde att lämna samrådet i förtid. Förslagen i rapporten kommer vi nu att bereda vidare.

Som nyligen har presenterats har regeringen höga ambitioner för en bättre fungerande bostadsmarknad, och vi kommer också att föreslå ett antal åtgärder som bidrar i denna riktning.

Anf. 45 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Tack, bostadsministern, för svaret!

Bostadsministern påpekar att bostadsmarknadens funktionssätt skiljer sig åt i varje enskilt land. Självklart är det så. Det kan inte bli mer uppenbart än när man jämför Stockholm med Bryssel. Det var därför jag gärna ville ha denna interpellationsdebatt – bostadsministern har ju tidigare varit Europaparlamentariker.

Låt oss då jämföra. I Bryssel kan man få en lägenhet nästan direkt oavsett om man är höginkomsttagare eller låginkomsttagare. Man kan jämföra med hur lång tid det tar för en låginkomsttagare att få en bostad i Stockholm, och då tror jag att skillnaden mellan en stockholmare och en ”brysselit” – jag vet inte vad de kallas – är 13–14 år.

Enligt Numbeo, som är en sajt som gör jämförelser mellan olika länder och städer, är hyrespriserna i Bryssel 19,6 procent lägre än i Stockholm, trots att de har en friare marknad. Priserna är högre på den stängda marknaden. Jag vill fråga: Hur lång tid tog det för bostadsministern att få sin bostad i Bryssel?

Om man tittar på Stockholm ser vi i dag en hyreskö med 500 000 människor. Vi har en segregation som i praktiken innebär social housing. Jag är delvis uppvuxen i en förort som heter Gårdsten, där majoriteten av befolkningen har någon typ av bidrag som bekostar hyran. Det är samma sak i andra förorter i min hemstad Göteborg – Biskopsgården, Bergsjön och liknande – liksom här i Stockholm.

De som bor i lägenheter här i city och som Socialdemokraterna och Miljöpartiet försvarar så häftigt är både rikare och äldre. Har bostadsministern någonsin sett en 90-talist som har ett hyreskontrakt på en etta eller tvåa här i city? Det finns inga 90-talister som har sådana kontrakt. För dem kommer det att ta hela deras livstid – lika länge som de har levt – att få en bostad. De kan inte ställa sig i kön förrän de blir 18.

Vi har ett system med svarta kontrakt här i Stockholm. Vi har vad jag kallar för en wallströmsk bostadsmarknad – det är kontakterna som räknas, inte bostadsdagar eller möjligheter att komma in. Det gör att den där indiske ingenjören inte kan börja jobba på Spotify. Vi har helt enkelt vad jag skulle kalla för en kollapsad bostadsmarknad. Priserna på bostadsrätter har fördubblats sedan 2009, mycket beroende på att människor som vill hyra tvingas köpa. Jag är en av dessa personer. Jag är göteborgare och har tvingats köpa en bostad här i Stockholm eftersom jag inte vill göra en Wallström, om man säger så.

Fru talman! Jag vill därför fråga bostadsministern: Är detta den svenska modell som du vill försvara och enbart justera med de förenklingar som Hyresgästföreningen, men inte alla marknadens parter, vill ha?

Varför är Bryssels hyrespriser 20 procent lägre än i Sverige, trots att de har en fri marknad?

Från Liberalernas sida är vi väldigt tydliga. Vi har tagit fram en helt ny bostadspolitik baserat på att antalet kommuner med bostadsbrist har fördubblats sedan tre år tillbaka. Vi ser att marknaden i Bryssel fungerar bättre. Vi vill inte ha Bryssels bostadsmarknad, men vi vill gå i den riktningen.

Vi vill göra det lättare att hyra ut i andra hand. Vi vill se en utvecklad modell för bruksvärdessystemet, för det finns inte en enda person i Sverige som väljer bruksvärde framför läge. Det finns inte – det är bara inte så. Vi vill se fri hyressättning i nyproduktion. Och liksom Bryssel vill vi ha äganderätter, då vi tror att det kommer att motverka segregation. Vi vill också ha typgodkända bostadshus, vilket vi tror kommer att leda till fler bostäder.

Experterna är på vår sida. Om man frågar OECD säger de att det rör sig för lite människor mellan bostäderna. Arbetslösheten har ökat med 0,3 procent på grund av bostadsmarknaden. Vi har det striktaste hyresystemet av alla OECD-länder. Kostnaden för att flytta och byta bostad är högst i hela OECD. Den svenska bostadsmarknaden är dåligt utnyttjad, och många lägenheter står tomma.

Allt pekar på att det är Stockholms bostadsmarknad som inte fungerar jämfört med Bryssels. Vi behöver fler influenser därifrån. Jag undrar vilka influenser bostadsministern vill ta med sig.

Anf. 46 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Det är många frågor man kommer in på i en sådan här diskussion.

Jag kan hålla med om att bostadsmarknaden i Bryssel har sidor som är sympatiska. Det är lätt att komma dit, och även jag fick snabbt en hyreslägenhet ganska centralt. Sedan finns det andra sidor av systemet som är mindre sympatiska, och det är kanske det som Robert Hannah syftar på när han säger: "Vi vill inte ha Bryssels bostadsmarknad". Det finns områden centralt i Bryssel som är förslummade och inte alls i bra skick.

Det finns en stark segregation i Sverige, men om man tittar på olika områden skulle jag tro att man upptäcker att den är ännu starkare i Bryssel. De som är välbeställda bor vanligtvis utanför stan. Det finns andra, finare områden även centralt i Bryssel, men jag tror att de flesta bor utanför stan och reser in med bil varje dag om de jobbar inne i Bryssels centrum. Det finns rätt billiga bostäder även på den vanliga hyresmarknaden, men det är lång kö till de så kallade social housing-husen, som har riktigt låga priser.

Stockholms bostadsmarknad är å andra sidan mycket problematisk; det håller jag verkligen med om. Här finns en stor brist på bostäder, inte minst hyresbostäder. En förklaring är att Robert Hannahs parti Liberalerna och en del andra partier inom borgerligheten sålde ut en stor mängd hyreslägenheter och gjorde om dem till bostadsrätter, vilket har minskat tillgången till hyresbostäder i Stockholmsregionen i stor omfattning.

Vi behöver ha hyresbostäder. Det är hyresbostäder som de som är här tillfälligt under en kortare tid efterfrågar. Det är i första hand hyresbostäder som ungdomar efterfrågar. Det finns fler sådana kategorier. Därför kan jag hålla med om att en effekt när man tar bort många hyresbostäder är att det blir svårt för unga människor – 90-talister – att få plats på bostadsmarknaden. Man måste ha ett hyggligt kapital med sig från början. En skillnad

mellan Stockholm och Bryssel är att man inte behöver ha ett eget kapital i samma utsträckning för att kunna bosätta sig i Bryssel.

Regeringen har genomfört en rad åtgärder för att gynna hyresbostäder något mer i framtiden och försöka bidra till att kommunerna, de privata fastighetsägarna och byggbolagen bygger hyresbostäder i större utsträckning. Jag hoppas att detta ska bidra till att vi får en förändring med lite fler hyresbostäder framöver.

Anf. 47 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Tack, bostadsministern!

Bostadsministern hävdar att det finns en lång kö till social housing-bostäder i Bryssel. Jag undrar: Hur långa är köerna till bostäder över huvud taget i Stockholm? Oavsett om man är rik eller fattig, ny eller gammal, har varit här i hundra år eller inte går det inte att få en bostad i Stockholm.

Det pratas mycket om de som behöver komma in snabbt och att vi i Alliansen skulle ha gjort det sämre. Jag är ledsen, men det är hyresregleringen som gör det svårt. Även om vi hade haft de bostäder som omvandlades hade bostadskötiden ändå varit åtminstone 15–20 år här i city. Det var den redan på den tiden i de centrala delarna, så det är ingen ursäkt. Personligen tycker jag att det är en fråga om bra äganderätt om hyresgäster vill omvandla sina bostäder, men regeringen möjliggör inte detta genom äganderätter. Det vill man inte införa.

Självfallet behöver vi fler hyresrätter. Det finns en skevhet där. Men jag tror inte att regeringen vill öppna upp för sänkta ränteavdrag eller se över fastighetsskatten. Det är inte något man har pekat på. Det är detta som Hyresgästföreningen påpekar är den största skillnaden – att det finns ränteavdrag för det ägda men inte för det hyrda. Är det något som ni tänker arbeta med, bostadsministern, om ni nu pekar på att det pågår ett krig mellan hyresrätter och bostadsrätter? Jag ser inte det. Jag ser att den svenska befolkningen är i behov av bostäder och att man gör allt i sin makt för att få en bostad, oavsett form.

Jag är bland annat mentor till en ung grabb som precis är färdig med sin utbildning. Han har inte den summa som behövs till insatsen för att få en bostadsrätt, och han har heller inte ködagarna för att få en bostad i hyressystemet. Båda de ockuperas av samma typer av personer, det vill säga välbeställda människor som kan äga sin bostad. Man ställer sig i bostadskön väldigt tidigt, och när man väl kommer upp i åldrarna säljer man sin bostad ganska dyrt och tar en billigare hyresrätt som här i city egentligen är subventionerad.

Det kommer aldrig att vara så att en person väljer bruksvärde före läge – så är det bara. Om man reformerar och ska titta på det här systemet måste man se att problematiken med en marknad som inte fungerar, som är planekonomisk, egentligen är att marknadsvärdet är mycket högre för lägenheterna i city och att det kommer att bli en stor efterfrågan som är långt över vad folk betalar på riktigt. Då ser du svarta kontrakt. Då ser du att vissa områden förslummas.

Jag skulle vilja hävda att det finns områden i Sverige som är minst lika drabbade som områdena i Belgien. De två länder som har flest människor som strider för Isil, om man ser det som en jämförelsetest, är Belgien och sedan Sverige. Min egen hemstad Göteborg har hälften av de personerna.

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

Åker du till områden som Hjällbo och Hammarkullen skulle du tro att du är i Saudiarabien.

Det är klart att det skulle gynnas om man liberaliserade och såg till att hyresnivåerna där var mycket lägre än i city, såg till att man kunde få äganderätter, såg till att man kunde hyra ut i andra hand utan att hålla på med svarta kontrakt så att maffian håller på där. Det finns många saker som man skulle kunna göra för att se till att det blir en rimlig marknad i både förorterna och innerstäderna.

Vill man ha ett system som gör att det tar längre tid att ta sig in i en hyresrätt än att resa till Pluto kan man fortsätta att agera som Socialdemokraterna och Miljöpartiet gör. Men vill man ha en fungerande hyresmarknad där den indiska ingenjören snabbt kan ta ett jobb på Spotify och där efterfrågan och behov liknar varandra mycket mer, då måste man se till att göra några liberaliseringar.

Det som regeringen har föreslagit kommer inte att leda till detta, utan vi kommer att fortsätta att ha en hyresmarknad som har havererat helt och som leder till högre priser på den ägda marknaden, för de hör ihop – de går hand i hand.

Anf. 48 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Det låter på Robert Hannah som att han har lösningarna. Det är fantastiskt bra!

Då kan man lite försynt undra: Varför gjorde ni inte så under de åtta år när ni hade chansen, när ni satt i regeringen och inte bara i regeringen utan också i Stadshuset här i Stockholm? Det fanns ju enorma möjligheter att genomföra förändringar, och ni gjorde en del förändringar.

Det kanske är småsint att som jag gjorde förut påpeka att ni sålde ut bostadsrätterna. Det kanske är lite småsint att titta på vad som hände under de åtta åren.

En annan sak som hände var att fastighetsskatten försvann. Det gjorde det inte precis lättare för 90-talisterna att köpa lägenheter i Stockholm, kan jag berätta, utan det gjorde att priserna stack iväg ganska kraftigt.

Ett antal åtgärder som vidtogs under förra mandatperioden bidrog starkt till den situation som vi har i dag i Stockholm. Det byggdes till exempel alldeles för litet. Varför ökade ni inte byggandet mer under förra mandatperioden? I stället sjönk byggandet. I genomsnitt var det väl ungefär 25 000 bostäder som byggdes i Sverige under förra mandatperioden. I år är antalet påbörjade bostäder i storleksordningen 60 000. På den nivån är vi just nu. Det gör en väldig skillnad.

Hade ni klarat av att bygga 60 000 bostäder runt om i Sverige under de föregående mandatperioderna hade vi inte haft den bostadskris som vi har i dag, utan då hade den varit löst redan. Då hade jag kunnat sitta och rulla tummarna på Näringsdepartementet och bara tänka på alla fina reformer som ni gjorde – eller också hade jag aldrig kommit dit, för det är ju också en möjlighet.

Den situation som vi har i dag har den förra regeringen skapat. Nu har vi en rödgrön majoritet i Stadshuset i Stockholm, och de bygger mycket mer. De ser till att det byggs mycket mer än tidigare. Vi har en rödgrön majoritet i regeringen i Sverige, och vi försöker lösa situationen i stället för att förvärpa den. Det är egentligen det som är den stora skillnaden.

Sedan kan man ha ett teoretiskt resonemang kring att marknadshyror hade varit mycket bättre. Det finns fördelar om man hade haft marknadshyror i Sverige. Men som jag sa inledningsvis: Att förändra det här systemet, som är ett mycket politiserat system, inte bara i Sverige utan i nästan vartenda land, är inte lätt. Man kan inte överföra sådana saker från ett visst land till ett annat.

Skulle vi i dag genomföra marknadshyror på det sätt som Robert Hannah föreslår skulle det slå hårt mot många människor, inte minst i Stockholmsregionen, som skulle få kraftigt höjda hyror och behöva flytta, inte bara från sin bostad utan från Stockholmsregionen, eftersom de inte har råd att betala.

Anf. 49 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag ser här att bostadsministern målar upp en helvetesavgrund när man inför fri hyressättning i nyproduktion. Vi har 1,4 miljoner hyresrätter i Sverige. Om man skulle tillföra 20 000–30 000 nya hyresrätter med fri hyressättning i Sverige skulle det inte innebära den revolution eller den domedag som bostadsministern talar om. Jag tycker att det är oärligt att ens försöka måla upp den bilden.

Dessutom måste man påpeka en annan sak. Jag läser från en Epsco-rapport från EU-kommissionen som säger att Sveriges bostadspolitik inte har fungerat de senaste 20 åren. Det är inte en kritik mot Alliansen utan mot alla som har regerat, och det inkluderar er regeringspartner, som har haft majoritet under den tidsperioden.

Liberalerna har sett över sin bostadspolitik. Det gjorde vi baserat på att bostadsbristen bara på tre år har fördubblats i ett antal kommuner i Sverige. Den bostadsbristen fanns inte på samma sätt tidigare – den var inte lika uppenbar.

Man kan titta på de 60 000 bostäder som byggdes förra året. Ja, men det var med Alliansens budget. Jag vet inte varför bostadsministern tar åt sig äran av allt, när det var Alliansens budget som gällde.

De subventioner som bostadsministern pekar på gäller fortfarande inte, för de håller inte enligt EU:s regler. De bostäder som skulle ha subventionerna står i dag färdigbyggda i Malmö, Göteborg och Stockholm, när jag har besökt dem, så subventionerna behövdes faktiskt inte.

Regeringen tar pengar från Akademiska Hus. Ni plockade ut 5,5 miljarder från Akademiska Hus, som vi från Liberalernas sida ville skulle användas för att bygga studentbostäder för att lösa studentbostadsbristen. De pengarna tog ni och lade på subventioner som ni inte ens har kunnat få att fungera, eftersom de inte gäller enligt EU:s regler. Bostadsbyggarna har redan fått upp bostäderna. Subventionerna behövdes uppenbarligen inte.

Jag tror att man behöver titta på vad EU-kommissionens och Epscos rapporter betyder. De säger: En stimulering av inverkan av dessa hyresformer i kommissionens modell Quest visar att reformerna – mer marknadsinriktade hyror, inte fri hyressättning på hela marknaden – skulle leda till att bostadsbeståndet ökade med 5 procent, att investeringarna ökade med 8,5 procent och att priserna ökade med 6 procent eller mindre de närmaste fem åren jämfört med nollalternativet.

Det är mycket bättre än vad vi har i dag.

Anf. 50 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Först vill jag säga: Det var inte så att det byggdes 60 000 bostäder i fjol. Men i år är vi när det gäller påbörjade lägenheter uppe i en takt som är på nivån 60 000 bostäder. Det var ungefär 40 000 i fjol. Året innan, när Alliansen styrde, var det lite mindre, och det var ytterligare lite mindre åren innan dess.

Behovet är väldigt stort nu. Det är stora barnkullar som nu har vuxit upp och gått ut från universiteten eller är på väg att göra det. De behöver lägenheter – inte bara studentbostäder utan lägenheter på den vanliga marknaden. Förutom att vi har haft stor invandring bidrar det till att vi behöver betydligt fler lägenheter och behöver bygga mycket de närmaste åren.

Men om Robert Hannahs parti Liberalerna hade fått fortsätta med den politik som ni faktiskt bedrev hade det inte räckt med att vänta tills man kommer till Pluto, utan jag tror att man kunde få vänta till nästa solsystem innan man fick en lägenhet i Stockholmsområdet, med den takt ni hade och den politik som ni förde.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:723 om 700-megahertzbandet

Anf. 51 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Anders Åkesson har frågat mig om jag avser att stå fast vid tidigare kommunicerad regeringslinje och därmed snarast fullfölja beslutet om att frigöra 700-megahertzbandet för mobilt bredband och att följa den planerade tidsplanen för och omfattningen av auktionen.

Regeringens inriktning är att genomförandet av beslutet om sändningsutrymme för marksänd tv ska fortsätta, så att utrymningen av 700-megahertzbandet kan ske i tid och på ett så smidigt sätt som möjligt för de aktörer som är påverkade.

Tillgång till mobil kommunikation är i dag en förutsättning för att kunna bo, verka och driva företag i hela landet. En väl utbyggd mobil infrastruktur är viktig för att möta människors önskan om att använda telefoni och bredband även utanför tätbebyggda områden samt för att underlätta företagande och jobbskapande i hela landet.

Staten har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för att den kommersiella utbyggnaden kan fortsätta, bland annat genom en väl fungerande marknad och genom att främja effektiv frekvensanvändning samt regional och lokal dialog. Frigörandet av 700-megahertzbandet för mobila kommunikationstjänster kommer sannolikt att bidra till att skapa goda förutsättningar för fortsatt utbyggnad och tillgång till sådana tjänster.

Anf. 52 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Jag tackar it-ministern för svaret.

Jag ska redogöra för bakgrunden till min frågeställning. Redan i början av 2017 planeras det så kallade 700-megahertzbandet att frigöras för mobilt bredband. Detta frekvensområde ger förutsättningar för att kunna förbättra mobiltäckningen och kapaciteten för mobil kommunikation i hela

landet. Det kommande nyttjandet av just 700-megahertzbandet är en absolut förutsättning för människor att kunna bo, driva företag, delta i undervisning, utöva kultur, ha sociala kontakter och känna trygghet också i landsbygdsdelarna i vårt land.

Planeringen av 700-megahertzbandet och tidigare beslut om att det ska rullas ut under 2017 har självklart skapat stora förväntningar på en bättre tingens ordning avseende väl fungerande mobil telefoni och bredbandstjänster också i de delar av landet dit fibern ännu inte har kommit.

Orsaken till att jag har interpellat statsrådet är att jag har noterat att det nu ställs krav på regeringen att undanta vitala delar av 700-megahertzbandet från den kommande utrullningen. Skulle man börja undanta vitala delar av 700-megahertzbandet skulle man mycket snabbt grusa ställda förhoppningar om ett bättre och uppkopplat liv i stora delar av vårt land. Det var därför som jag frågade it-ministern:

Avser statsrådet att stå fast vid tidigare kommunicerad regeringslinje och därmed snarast fullfölja beslutet om att frigöra 700-megahertzbandet för mobilt bredband och att följa den planerade tidsplanen och omfattningen av auktionen?

Fru talman! Jag måste säga att jag är mycket nöjd med det svar som it-ministern ger. I svaret säger han:

”Regeringens inriktning är att genomförandet av beslutet om sändningsutrymme för marksänd tv ska fortsätta, så att utrymningen av 700-megahertzbandet kan ske i tid och på ett så smidigt sätt som möjligt för de aktörer som är påverkade.”

Han säger vidare i svaret:

”Staten har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för att den kommersiella utbyggnaden kan fortsätta, bland annat genom en väl fungerande marknad och genom att främja effektiv frekvensanvändning samt regional och lokal dialog.”

Fru talman! Med det svar som jag har fått känner jag mig trygg i att tidigare kommunicerad politisk linje ända sedan Åsa Torstenssons dagar, via Anna-Karin Hatt och Mehmet Kaplan, står fast, det vill säga att tillgängliggöra denna del av frekvensutrymmet för ett stabilare och mer effektivt mobilt kommunikationssätt i hela vårt land.

Anf. 53 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Intresset för 700-megahertzbandet är mycket stort från människor ute i landet, och det är många som gärna vill ta del av de möjligheter som det innebär.

Jag är mycket intresserad av att den här möjligheten att skapa en bra mobil telefoni och tillgång till internet över hela landet tas till vara. Det vore mycket olyckligt om vi inte skulle klara av att göra det. Det är någonting som jag tror att särskilt människor i landsbygd och glesbygd har stor nytta av i framtiden. Även när det gäller utrullningen av den nya tekniken 5G finns det ett stort beroende av dessa frågor.

Jag förutsätter att vi kommer att lösa de intressekonflikter som kan finnas på detta område. Som jag ser det är möjligheterna stora även för andra att tillgodose sina behov på bästa sätt.

Prot. 2015/16:127
28 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 54 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Jag vill bara upprepa att jag känner en trygghet med det svar som statsrådet har gett om att tidigare kommunicerad politisk linje står fast när det gäller frekvensutrymme för fungerande mobil telefoni och fungerande mobila bredband till gagn för människors utbyte med varandra och förutsättningar att kunna leva ett normalt liv i hela vårt land och den gemensamma ambition som jag som centerpartist upplever att Peter Eriksson som företrädare för regeringen delar. Det är jag mycket glad över.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:733 om lättnader i plan- och bygglagen

Anf. 55 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Erik Andersson har frågat mig om jag anser att bostadsbristen i Stockholms län har varit en faktor i fördelningen av vissa nyanlända invandrare, eller om man har bortsett från den. Erik Andersson har vidare frågat mig om jag kommer att ta initiativ till några lättnader i plan- och bygglagen för att det ska kunna bli möjligt för kommuner där det råder bostadsbrist att uppfylla bland annat lagens krav om fördelning av nyanlända.

För att förbättra nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet har det införts en ny lag, lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning med tillhörande förordningar, som innebär att alla kommuner är skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning. De nya reglerna trädde i kraft den 1 mars 2016. Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Regeringen fastställer fördelningen på länsnivå i förordningen (2016:40) om fördelning av anvisningar till kommuner. Länsstyrelserna beslutar sedan utifrån länstalen om fördelningen mellan kommunerna inom länet. Länsstyrelserna får då beakta kommunernas förutsättningar att tillhandahålla bostäder.

Regeringen har tagit en rad beslut för att göra det snabbare, enklare och billigare att bygga bostäder. Vi har förkortat överklagandeprocessen, lagt fram en ny bullerförordning, satsat på energieffektiva och klimatsmarta hyresfastigheter och inlett den största bostadssatsningen på över 20 år. Redan i år förväntas bostadsbyggandet vara det största sedan början av 1990-talet.

Bostadsbristen är spridd över hela landet och har fler orsaker än nyanlända invandrades behov av bostäder. Regeringens ambition är att på bred front fortsätta driva på för förenklade byggregler och snabbare byggprocesser. Som nyligen har presenterats har regeringen höga ambitioner för en bättre fungerande bostadsmarknad och kommer att föreslå ett antal åtgärder som bidrar till denna riktning.

Den så kallade migrationsöverenskommelsen som träffades med anledning av flyktingkrisen innehåller bland annat följande insatser:

Tillfälliga lättnader i plan- och byggregleringen ska genomföras. En översyn ska göras så att krav på byggnader som uppförs eller tas i anspråk med tidsbegränsat bygglov förenklas. En översyn ska även göras av möjligheten att ”återbostadisera” lägenheter, som i dag används för annat ändamål, utan att nybyggnadskraven behöver tillämpas.

Inom Regeringskansliet övervägs för närvarande även flera andra åtgärder i syfte att säkerställa att behovet av bostäder kan tillgodoses, bland annat genom att se till att regelverket är ändamålsenligt utformat i förhållande till kommunernas behov.

Anf. 56 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Jag vill tacka bostadsministern för svaret. Men frågan kvarstår: Hur har regeringen tänkt sig att kommunerna runt om i landet, i synnerhet i Stockholms län, ska klara av att ordna bostäder till alla nyanlända?

Min fråga till bostadsministern var om han har tagit hänsyn till bostadsbristen och fördelningen av nyanlända eller om han har bortsett från det.

Jag kan ge en liten bakgrund och berätta för bostadsministern hur det ser ut här i Stockholm, med tanke på att bostadsministern har bott i Bryssel en längre tid.

Vet bostadsministern hur många som står i kö för att få en bostad i Stockholm? Det finns 537 000 bostadssökande. Givetvis saknar inte alla som står i kön en bostad, men det säger ganska mycket om trycket för att få en ny bostad. När jag senast tittade på Stockholms stads bostadsförmedling fanns det 140 lediga lägenheter. Då är ju frågan: Vad har bostadsministern för råd till dem som söker en bostad?

Vet bostadsministern hur många studenter som väntar på en bostad i Sverige? Vi har 367 000 inskrivna studenter, och det finns 85 000 lediga studentbostäder. När jag tittade senast fanns det bara 18 lediga studentbostäder hos SSSB. Det är ju en katastrof!

När jag tittade på hur många bostadsrätter som fanns till försäljning i Stockholms län var det endast 2 179 stycken. Det är klart att kalkylen inte går ihop.

Min slutsats av detta är att det rådde akut bostadsbrist i delar av Sverige, och i synnerhet här i Stockholm, redan innan man gjorde fördelningen enligt den nya lagen.

När det gäller fördelningen av nyanlända till Stockholms län ser den ut som följer. Det blir ganska mycket siffror nu, men jag tror att det är bra för bostadsministern att få den här bakgrunden i sitt värv som ny bostadsminister.

Under 2015 var det 2 508 som togs emot i länet. Under 2016 ska kommunerna i länet ta emot 6 689 personer. Redan under 2015 klarade man *precis* att få ihop det antal lägenheter som krävdes, och för 2016 anvisas 2,6 gånger fler än 2015. För 2017 beräknas det bli 9 800 personer, vilket är fyra gånger fler, och 2018 kan det bli uppemot 12 250 personer. Det är fem gånger fler än 2015.

Vi hamnar alltså på en summa av 31 247 personer, vilket är lika många människor som i en medelstor kommun i Sverige. Det är tre gånger större än Nykvarn, Salem eller Vaxholm här i Stockholms län. Att kommunerna

Prot. 2015/16:127
28 juni

Svar på
interpellationer

får fördela sinsemellan beroende på antalet lediga bostäder är inte till någon hjälp eftersom det råder bostadsbrist i alla kommuner i Stockholm.

Det stora problemet, som jag ser det, är att det är samma gamla plan- och bygglag som gäller. Det finns inga nya verktyg för kommunerna. Där emot har staten ordnat det för sig och håller på att ta fram en ny lagstiftning där staten vid akuta flyktingsituationer kan få göra undantag från plan- och bygglagen. Vad jag har förstått har dock inte kommunerna den möjligheten.

Det är i och för sig förståeligt att man tar fram en sådan lagstiftning med tanke på det kaos som var i höstas, men varför inte låta även kommunerna få verktyg för att kunna följa den nya aviseringslagen? Pågår det ett sådant arbete, eller vältrar ni över bostadsproblematiken på kommunerna? Kalkylerna går nämligen inte ihop, och bostadsministern vet lika väl som jag hur lång tid det tar att få fram en detaljplan.

Anf. 57 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Erik Andersson läser upp siffror om bostadsbristen i Stockholms län. Jag kan å andra sidan berätta att detta inte är något som är specifikt för Stockholm. Det har varit bostadsbrist i Stockholm väldigt länge, men nu har vi bostadsbrist i 250 av landets 290 kommuner. Det är därför ett nationellt problem, och vi behöver vidta åtgärder som gäller över hela landet om vi ska klara av att hantera bostadsfrågorna.

Vi behöver bygga betydligt mer. Nu har vi gjort det, och vi börjar faktiskt komma upp i nivåer som är betydligt högre än tidigare när det gäller bostadsbyggandet. Jag tror också att vi kommer att behöva göra mer för att utnyttja det befintliga bostadsbeståndet, kanske särskilt i storstäderna, mer än vi har gjort tidigare. Även om det finns en trångboddhet i delar av Sverige har vi i genomsnitt mer yta per person än man har i de allra flesta andra länder. Kan vi skapa situationer som lite mer gynnar dem som hyr ut en del av sin lägenhet eller villa – och kanske bygger om så att det passar på ett bra sätt – tror jag att det kan vara en del av en lösning totalt sett. Vi måste dock använda många olika verktyg.

Det är klart att de regler vi har i plan- och bygglagen delvis gör att det tar för lång tid att bygga. Det skapar problem när man behöver göra så snabba insatser som i dag. Men det är också så att det är olika; om vi tittar runt om i olika kommuner i Sverige ser vi att det ser ut på olika sätt. I moderatledda Växjö, till exempel, har man haft en god planering och arbetat för att se till att det ska byggas. Man har nyttjat de regler som finns på ett proaktivt sätt, och man har byggt mycket. Man har lyckats öka befolkningstalen och byggandet på ett sätt som gör att man, betydligt bättre än i många andra kommuner, möter de behov som finns.

I Täby, som Erik Andersson känner väl till, har man haft ett hyggligt byggande. Man har däremot inte tagit emot nyanlända invandrare tidigare. Nu har man dock börjat göra det efter att den nya lagen infördes som innebär att vi ställer krav på alla kommuner att vara med och ta ansvar, och jag är glad att Täby har börjat göra det. När det gäller andra kommuner, som Lidingö, verkar man vara mindre intresserad av att se till att vi har en lösning och av att bygga i den takt som behövs för att klara de ökade behov vi har i storstäderna.

Det skiljer sig alltså väldigt mycket åt. I Stockholms stad jobbar man i dag mycket mer för att bygga och se till att vi klarar att möta de behov som finns. Men jag håller med om att urbaniseringen i Sverige är väldigt stark och att det, förutom den befolkningstillväxt vi har, skapar särskilda problem för storstadsområdena. Det är också så att det är i storstäderna de bästa arbetsmarknaderna finns, så behovet av att bygga och lösa konflikten med brist på bostäder är väldigt stort. Men en lösning på kort sikt är kanske inte att ta bort plan- och bygglagen.

Anf. 58 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Det är intressant att höra bostadsministern resonera kring vad man kan göra. Att det krävs olika paletter av åtgärder för att få till stånd fler bostäder håller jag med om.

Just med tanke på den situation vi står inför i dag blir dock inte frågan om regelförenklingar i PBL mindre akut bara för att det är fler kommuner som har bostadsbrist. Det blir i stället än mer viktigt att man gör en viss förändring och inför lättnader i PBL. På två år har det kommit hit 250 000 asylsökande, och det är klart att det skapar en hel del problem för kommunerna. Om staten hade en kris i höstas är det kommunerna som kommer att ha en kris framöver, för det är de som ska ordna fram bostäderna. Därför krävs det regelförenklingar.

De andra åtgärder jag i och för sig tror att man kan vidta för att möjliggöra fler bostäder handlar om att optimera boendet. Exempelvis kan man höja schablonbeloppet för andrahandsuthyrning. Det tycker jag är ett bra förslag. Att uppskovsbeloppet kan göras fritt är också ett bra förslag som skulle göra att rotationen ökar. Det finns alltså en hel del förslag, men just i det här läget – i det akuta läget – måste man ju skaffa fram bostäder till de nyanlända som staten har anvisat till kommunerna. Då hjälper det inte riktigt med bara sådana åtgärder. Det är akut just nu. Det andra är sådant man kan ordna på längre sikt.

Bostadsministern sa att Täby inte har tagit emot så många invandrare. Då kan jag säga till bostadsministern att 15–16 procent av Täbys invånare är invandrare, vilket är precis som medel i hela riket. Jag förstår alltså inte var han har fått den uppgiften ifrån.

När det gäller de förändringar som har gjorts för att införa lättnader i plan- och bygglagen har ju Moderaterna dragit regeringen framför sig i det. Jag tycker att det är svagt att det inte har kommit ett enda beslut för att underlätta för kommunerna att bygga. Det krävs nämligen bostäder just nu.

I förslaget om ändring av plan- och bygglagen som bostadsministern hänvisade till ges regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från plan- och bygglagen för att boende snabbt ska kunna ordnas. Min poäng är att kommunerna står inför precis samma problem, att de måste kunna ordna boende nu.

I min hemkommun Täby, som bostadsministern refererade till, har vi kunnat ordna boende för 2015. Det är ju från 2016 som vi står inför stora problem. Med nuvarande lagstiftning går det inte att bygga lägenheter, eftersom det inte finns några planlagda tomter. Att planlägga tomter tar minst två år. Genomsnittstiden för att få en detaljplan gällande från idé till färdig bostad kan vara uppemot tio år med tanke på alla ledprocesser som finns.

De undantag som staten får borde även kommunerna få. Det skulle kunna vara ett sätt för kommunerna att ansöka om undantag för att bygga tillfälliga bostäder. Det blir givetvis enkla bostäder som den lagstiftningen föreskriver. De enkla bostäderna ska alltså kunna gå att flyttas. Annars kommer kommunerna att få det väldigt svårt att uppfylla lagens krav.

Enligt PBL i dag krävs det detaljplan om man ska anlägga en sammanhängande bebyggelse. På detaljplanerad mark kan man kanske bygga två, möjligtvis fem, bostäder, men det hjälper ju inte.

Anf. 59 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Som vi aviserade i förra veckan har vi en rad åtgärder som siktar på att förenkla plan- och bygglagen för att göra byggandet snabbare, effektivare och billigare. Jag tror att Erik Andersson egentligen kan vara väldigt nöjd med den inriktningen.

Vi tittar också på möjligheterna att använda tillfälliga lösningar för att man ska klara av efterfrågan på bostäder som kommer att bli väldigt stor under framför allt 2017-2018, om man ska klara behovet av bostäder för de nyanlända. Vi får se vilka konkreta åtgärder det blir fråga om. Men vi från regeringen jobbar nu så mycket som det går för att lösa problemet.

Jag vill också påpeka att det handlar mycket om kommunerna själva. Gör kommunerna ett proaktivt arbete som innebär att man förbereder, att det finns mark och att man planlägger områden och om det finns aktörer på marknaden som vill bygga, ja, då är de förberedda. Då går det mycket snabbare och enklare än om man som kommun sitter och väntar på att något ska hända.

Anf. 60 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Nej, jag är inte nöjd med tanke på att dessa lättnader i PBL gäller endast staten och inte kommunerna. Bostadsministern borde ta reda på mer fakta innan han säger att kommunerna inte arbetar proaktivt. Den här lagen kom ju plötsligt, så det är ganska svårt för kommunerna att detaljplanlägga utifrån den. Med tanke på att det kan ta uppemot tio år att få en detaljplan måste man nästan vara framtidsminister – som inte finns längre – för att kunna ta reda på detta.

Kommunerna vill vara proaktiva. De har provat olika idéer, till exempel att sätta upp modulbostäder, vilket i och för sig inte är bra i grunden. Då bygger man ju utanförskapsområden. Men finns det inte bostäder så finns det inte. Då måste man lösa det på något sätt.

Men staten säger nej. Kommunerna kan inte bygga modulbostäderna på mark som inte är detaljplanlagd. Då frågar man efter undantaget i PBL, men det gäller inte. Staten gör det väldigt enkelt för sig med undantag i en krissituation. Men kommunerna står ju nu inför den kris som staten hade i höstas. De måste få fram bostäder.

Risken är att kommunerna inte kan få fram bostäder, och då går det inte att fördela några nyanlända ut till kommunerna. Då får de i stället stanna kvar på Migrationsverkets boenden, vilket inte alls är en bra lösning för att komma in i ett samhälle.

Avslutningsvis: Bostadsministern sa tidigare att det aldrig har varit så stort byggande som nu. Då vill jag säga till bostadsministern att eftersom det tar så lång tid – framför allt långa ledtider – att få fram bostäder har en stor del av dessa detaljplaner fastställts under alliansregeringens tid och i alliansledda kommuner.

Men jag tycker inte att vi ska träta om vem som har byggt mest. Låt oss i stället tillsammans se till att man kan öka byggandet och att Miljöpartiet godkänner mer byggande runt om i Sverige. Tack för ordet, och glad sommar!

Anf. 61 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Miljöpartiet gör nog ganska mycket. Rödgröna kommuner drar igång mycket mer byggande än tidigare och planerar för mer byggande framöver. Jag kan skicka bollen tillbaka genom att säga att det vore bra om de moderatledda kommunerna också ställde upp. Det gäller även kommuner som Lidingö och Täby. Täby har i och för sig tagit ett större ansvar än Lidingö.

Jag vill inte heller träta om det här. Hela Sverige måste samlas kring denna fråga för att man ska klara av boenden för de människor som har kommit hit och för de ungdomar som behöver lägenheter.

Jag är väl medveten om att en hel del kommuner gör sitt allra bästa och lyckas att hantera situationen trots ganska krångliga regler. Trots att det behövs förändringar kommer de inte alltid att kunna genomföras direkt, utan det tar en viss tid eftersom vi har en apparat med utredningar och annat som ska gås igenom innan en lagändring kommer på plats.

Det finns dock möjligheter – och det visar ju bland annat Växjö på – om man har en god beredskap och en god planering. Då går det att öka byggandet när det behövs. Det är inte bara en statlig fråga, utan det är också en fråga för kommunerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:636 om demokratiska missförhållanden och handelskontakterna med Iran

Anf. 62 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! Hans Rothenberg har frågat närings- och innovationsministern hur regeringen i handelskontakter med Iran avser att påtala demokratiska missförhållanden och verka för en utveckling av landet där mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter respekteras i högre grad. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag instämmer med Hans Rothenberg att situationen beträffande mänskliga rättigheter i Iran är allvarlig. Det är något som den här regeringen konsekvent har tagit upp i bilaterala samtal med Iran. Det skedde i samband med besök i Teheran av statsrådet Damberg i december, statsrådet Baylan i april och nyligen av flera företrädare för regeringen i samband

med utrikesminister Zarifs besök i Stockholm den 1 juni. Under det besöket överenskoms det också att Sverige och Iran ska inleda en strukturerad politisk dialog, där mänskliga rättigheter kommer att ingå.

Jag inledde ett svenskt-iranskt affärsforum tillsammans med utrikesminister Zarif i samband med besöket och tog då upp vikten av CSR-frågorna (Corporate Social Responsibility), bland annat arbetstagarnas rättigheter. Mänskliga rättigheter inklusive kvinnors mänskliga rättigheter, frihet från diskriminering, fackliga rättigheter och dödsstraff var några av de frågor som togs upp i dialogen. Dessa frågor tas också upp i dialogen mellan EU och Iran. Kvinnors mänskliga rättigheter är exempel på någonting regeringen driver i linje med den feministiska utrikespolitiken. Jag kommer att fortsätta att driva samma frågor gentemot Iran i min roll som EU- och handelsminister.

Det finns stora möjligheter för ökat politiskt och ekonomiskt engagemang med Iran givet den kärntekniska överenskommelsen och sanktionslätnader. För att främja relationen har regeringen nyligen möjliggjort för Business Sweden att öppna ett handelskontor i Teheran. Ökad handel och vidgade kontakter med Iran gynnar svensk ekonomi och sysselsättning och kan samtidigt ha en positiv inverkan på utvecklingen i Iran. Sveriges närvaro på svåra marknader är viktig för öppenhet och relationsbyggande. Regeringens exportstrategi går hand i hand med strategin för hållbart företagande som bidrar till öppnare samhällen och förbättrade mänskliga rättigheter på sikt.

Det är viktigt att påpeka att även Iran tjänar på att garantera skyddet av kvinnors mänskliga rättigheter. Iran har en stor och växande ung befolkning, och majoriteten av de universitetsutbildade är kvinnor. Det ligger därför i Irans eget intresse att underlätta för kvinnor att ta steget ut på arbetsmarknaden.

Regeringen ser betydande möjligheter att utveckla vårt ekonomiska samarbete med Iran samtidigt som vi fortsätter vår politiska dialog och vårt arbete för en förbättrad situation vad gäller mänskliga rättigheter i Iran.

Anf. 63 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Jag tackar EU- och handelsministern. Välkommen till debatt i Sveriges riksdags kammare! Det är första gången, men inte sista. Det kan jag lova.

Frågan om handelsförbindelser med Iran är ganska ny. Detta land, som ligger i mitten av den gamla handelsruten Sidenvägen, har i ungefär 40 år varit borta från de traditionella handelsruterna. Orsaken är att Iran är och har varit en totalitär stat som på många sätt brutit mot de mänskliga rättigheterna och internationellt civiliserat umgänge.

Många människor har flytt från Iran. Det bor miljontals människor utanför landets gränser. Om de iranier som bor utanför Iran skulle bilda en egen stat skulle det vara en normalstor europeisk stat med ungefär 5–8 miljoner invånare.

Sedan januari har nu handelssanktioner släppts. Efter att man kommit överens om ett avtal kring kärnkraftssanktionerna har man öppnat möjligheter för omvärlden att handla med Iran. Det har därmed öppnats fantastiska möjligheter för Sverige. Med den iranska diaspora som finns runt om

i världen och med de många iranier som finns i Sverige kan det här bli en fantastisk öppning.

Men ingenting har egentligen förändrats vad gäller mänskliga rättigheter i detta land. Ingenting har förändrats vad gäller yttrandefriheten, kvinnors möjligheter att agera på lika villkor och hbtq-personers möjligheter att bli respekterade och att inte behöva dömas till döden om de visar sin läggning. Dödsstraffet är en realitet i Iran, och det används mot människor som inte visar sig ha samma värderingar som den styrande regeringen.

Fru talman! Iran kan bli en väldigt god handelspartner för Sverige, men det sker inte av sig självt.

Handel är världens gemensamma språk. Vi behöver inte tala engelska, farsi eller svenska med varandra. Genom att handla med varandra förstår vi att vi måste dra nytta av varandra. Det fungerar inte att vara otrevlig, kaxig och allmänt frånstötande om man vill göra affärer. Det blir inga affärer av detta. Handel har i alla tider kunnat öppna möjligheter, inte bara för att göra affärer, utan också för ett gott umgänge folk, nationer och människor emellan. Nu har Sverige möjlighet att gå i frontlinjen.

Jag skulle till att börja med vilja fråga handelsministern: Vilka frågor togs upp vid utrikesminister Zarifs besök i Sverige utöver kvinnors status? Tog ni upp yttrandefriheten? Tog ni upp hbtq-personers status? Tog ni upp dödsstraffen? Står det här på agendan för de kommande samtalen? Vilken är regeringens plan för agerandet gentemot den iranska regimen? Hur ska vi lyckas upprätthålla och utveckla en civiliserad handelsrelation och samtidigt kunna föra en demokratisk dialog som leder någonvart? Det får inte bara bli ord.

Anf. 64 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag tackar Hans Rothenberg så mycket för interpellationen.

Det stämmer att MR-situationen i Iran är mycket allvarlig och att det finns få tecken på att den förbättras. Regeringen ser allvarligt på situationen. MR tas alltid upp i svenska officiella kontakter med Iran. De sanktioner som EU har beslutat om med anledning av MR-övergreppen i Iran ligger fast och påverkas inte av den kärntekniska överenskommelsen. Jag förväntar mig att de svenska företagen följer de riktlinjer som regeringen har lagt fram i handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter.

För att övervaka MR-läget i Iran har Sverige drivit på vad gäller MR i olika FN-organ, inklusive MR-rådet och generalförsamlingens tredje utskott. Sverige ingår i den kärngrupp av länder som sedan flera år tillbaka arbetar för att mandatet för specialrapportören Ahmed Shaheed ska förlängas så länge MR-situationen i Iran motiverar det.

Hans Rothenberg frågade hur vi tar upp de olika fallen och hur vi tar upp de mänskliga rättigheterna. Vi tar upp enskilda fall med den iranska regeringen både genom EU och bilateralt. I Iran är det för närvarande Nederländerna som agerar lokal EU-ordförande och framför gemensamma EU-démarcher till det iranska utrikesdepartementet och rättsväsendet. Personer som har dömts till döden tillhör de enskilda fall som prioriteras av EU.

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

Jag kan ta ett konkret exempel. När utrikesminister Zarifs delegation var här överlämnades en lista på en rad fackliga aktivister som dömts till långa fängelsestraff. Listan kom från LO, TCO, Transportarbetareförbundet och Lärarförbundet. Det är ett typiskt exempel på hur vi kan agera konkret i enskilda fall.

Anf. 65 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Låt mig läsa innantill ur Amnesty Internationals senaste årsrapport om Iran: ”Myndigheterna inskränkte kraftigt yttrandefriheten, föreningsfriheten och mötesfriheten, och grep och fängslade journalister, människorättsförsvarare, fackligt aktiva och andra oliktankande på vaga och alltför generella anklagelser. Tortyr och andra former av misshandel av fångar var fortsatt vanligt och kunde utföras utan risk för efterräkningar; förhållandena i fängelserna var svåra. Bristfälliga rättegångar fortsatte att hållas, i vissa fall med dödsdomar som resultat.”

Myndigheterna fortsätter att begränsa yttrandefriheten, som egentligen är grunden för alla de andra friheterna. Om man inte kan säga vad man tycker, känner och vill är det mycket annat man också begränsar. Man begränsar sin handlingsfrihet och sitt umgänge. Man begränsar i princip sin egen personlighet.

Tortyr och misshandel är vardagsmat. Det finns många iranier i Sverige som kan vittna om hurdana de här förhållandena har varit genom tiderna och att de inte heller har förändrats särskilt mycket. I kombination med bristfälliga rättegångar blir det en ohållbar situation.

Låt oss stanna lite grann vid kvinnors rättigheter! Kvinnor är mindre värda än män enligt iransk lag. Det går två kvinnor på en man. Vid en rättegång krävs det två kvinnliga vittnen för att svara upp mot ett manligt vittne. Det är så långt från jämställdhet och svenska värderingar vi kan komma.

Att kvinnor är högre utbildade i Iran är inte detsamma som att de kommer att få bättre möjligheter att utvecklas. Vi kan jämföra med ett annat land som är långt framskridet när det gäller kvinnors status på utbildningsmarknaden, nämligen Sydkorea. Där är kvinnorna bäst utbildade, men deras yrkeskarriär upphör vid 27–30 års ålder, och de kommer tyvärr aldrig tillbaka. Hög utbildning är tyvärr alltså inte en garant för detta.

Jag vill också säga något om hbtq-personers situation. En person som kommer ut som homosexuell i Iran kommer inte att vara homosexuell särskilt länge, för vederbörande kommer att dömas till döden.

Det innebär att personer flyr landet. Detta är en verklighet för sannolikt drygt en tiondel av Irans befolkning. Här gäller det att på ett klokt sätt trycka på för att få Iran att ändra sig och framför allt förstå. En förändring måste föregås av förståelse. Där behöver vi arbeta internationellt.

Det är väldigt bra att regeringen tar upp de här frågorna. Det är bra att fackliga organisationer och andra intresseorganisationer är med på banan. Men jag tror att det behövs mer. Det behövs en internationell samverkan. Sverige behöver agera i armkrok med andra EU-länder, andra västländer och andra länder runt om i världen. Vi är trots allt bara 10 miljoner av världens 7 miljarder, och Iran har 80–90 miljoner invånare. Vi är en liten spelare, men tillsammans kan vi bli starkare.

Jag skulle vilja höra ministern svara på: Hur kommer Sverige att verka internationellt och i samarbete med andra för att nå framgång i de här frågorna, för det får inte ta 15–20 år?

Prot. 2015/16:127
28 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 66 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! Som jag precis nämnde i mitt tidigare svar jobbar Sverige inte enbart nationellt med de här frågorna. Jag håller helt med Hans Rothenberg om att man blir mycket starkare om man gör det tillsammans. Förutom att ta upp frågorna bilateralt jobbar vi väldigt mycket inom EU. Vi har en gemensam ordning där vi skickar *démarches* till exempel för att protestera mot dödsstraff och för att ta upp frågor om tortyr, förföljelse av hbtq-personer, fängslande av aktivister och så vidare.

Dessutom tror jag handel i sig är viktigt när det gäller att driva på en positiv utveckling i världen. Bara det att man har en ökad internationell närvaro i det iranska näringslivet och samhället ökar förväntningarna på de iranska myndigheterna att respektera mänskliga rättigheter men också att verka för rätts säkra och transparenta institutioner, vilket är en viktig grund för handeln.

Den långvariga isoleringen av Iran har framför allt gynnat konservativa grupper i det iranska samhället som har kunnat skydda sin makt och utmåla omvärlden som fiendlig. Nu ser vi att andra krafter i det iranska samhället välkomnar ett ökat internationellt utbyte och i synnerhet med västvärlden och länder som Sverige.

Jag ska också säga någonting om frågan om kvinnor och kvinnors situation och hur det går ihop med vår feministiska utrikespolitik. Jag är övertygad om att den ökade exponeringen av det iranska samhället för omvärlden kan bidra till att förbättra kvinnors situation. Vi tar också upp kvinnors situation tillsammans med de fackliga aktivisterna och politiska aktivister.

Det är en rörelse åt rätt håll när det gäller kvinnors jämställdhet i Iran. Utbildningsnivån är hög. Ungefär 60 procent av studenterna på universitetet är kvinnor. Visserligen visade Hans Rothenberg med sitt exempel om Sydkorea att det inte alltid leder till en total förbättring. Men jag tror ändå att det är något positivt och inte något negativt att allt fler kvinnor får en hög utbildning.

Det är också viktigt för oss att svenska företag i Iran följer svenska värderingar. Jag förväntar mig att svenska företag i Iran anställer och befördrar kvinnor. Jag tror också att det är en positiv signal att Sverige nu får en ny oerhört högt kvalificerad kvinnlig ambassadör i Teheran som kan driva på de frågorna i linje med den feministiska utrikespolitiken.

Anf. 67 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Det finns många saker som behöver förändras i Iran för att det ska bli ett land jämställt med europeiska länder. Korruptionen är en allvarlig faktor som hindrar mycket handel. I handboken *Nytt läge för svenska affärer i Iran* som Business Sweden har tagit fram menar man att korruptionen är så allvarlig att den skadar ekonomin i sin helhet, och därmed skadar den också de länder som handlar med Iran och även Sverige.

Iran går nu inte ensamt in i ett nytt skede. Det finns andra länder också som står på tur, till exempel Kuba. Det är viktigt att vi använder handel som ett redskap för att öka möjligheten till höjd välfärd och högre välstånd i de länderna men också för att kunna få möjlighet att påverka ländernas utveckling i en demokratisk och humanitär riktning.

Vi vet att det inte bara räcker med enkla artighetsfraser. Det har vi sett i relationerna med Kina och Saudiarabien. Här behövs det ett kraftfullt tag. Ja, kvinnor är högt utbildade i Iran. Men det är fortfarande ett faktum att om en gift kvinna, hur välutbildad hon än är, vill åka till ett annat land och behöver söka visum kan hon inte få det om inte hennes man har skrivit under denna visumansökan. Det är ett exempel på hur missförhållandena är.

Jag vill ställa en fråga till ministern i mitt sista inlägg. I den rapport som Business Sweden har skrivit står det ingenting om de frågor som vi har diskuterat om mänskliga rättigheter, demokrati, dödsstraff och hbtq-personers villkor. Vill ministern att Business Sweden ska jobba hårdare med detta? I så fall väntar vi på en ny upplaga.

Anf. 68 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! Situationen för mänskliga rättigheter i Iran är allvarlig, precis som Hans Rothenberg har gett flera exempel på. Det är någonting som regeringen konsekvent har tagit upp i de bilaterala samtalen med Iran. Regeringens exportstrategi går också hand i hand med strategin för hållbart företagande som bidrar till öppnare samhällen och förbättrade mänskliga rättigheter. Men det arbetet tar tid.

Frågor om bland annat mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och fackliga rättigheter tas upp i dialogen direkt mellan EU och Iran. Jag kommer att fortsätta att driva samma frågor gentemot Iran i min roll som EU- och handelsminister. Det ligger i linje med den feministiska utrikespolitiken.

Regeringen är övertygad om att handel och internationellt utbyte generellt sett bidrar till en positiv utveckling i världen. Med en ökad internationell närvaro i det iranska näringslivet och samhället ökar förväntningarna på de iranska myndigheterna att respektera mänskliga rättigheter men också att verka för rättssäkra och transparenta institutioner som en viktig grund för handeln.

Den långa isoleringen av Iran har gynnat de konservativa grupperna i samhället. Nu ser vi att andra krafter välkomnar ett ökat internationellt utbyte. Vi välkomnar det också i Sverige. Vi ska aktivt ha en roll för att främja mänskliga rättigheter runt om i världen.

Jag är helt övertygad om att Business Sweden driver frågor om mänskliga rättigheter generellt. Jag har inte läst rapporten än eftersom jag alldeles nyligen fått den. Jag ska läsa den, men jag har alltså inte gjort det ännu. Jag är helt övertygad om att Business Sweden driver den typen av frågor som fackliga rättigheter, kvinnors rättigheter och inte minst rättigheter för hbtq-personer.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 69 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har ställt tre frågor till mig om bekämpningsmedlet glyfosat:

- Har miljöministern agerat för att EU-kommissionen även fortsatt godkänner glyfosat efter att nuvarande godkännande löper ut den 30 juni 2016?
- Har miljöministern hållit fast vid principen om vetenskapligt stöd i förhandlingar som rör glyfosat?
- Har miljöministern anammat nya principer för den svenska ståndpunkten i frågor som rör begränsningar av farliga ämnen, och vilka är i så fall dessa principer?

Lagstiftningen för växtskyddsmedel är EU-harmoniserad genom förordning 1107/2009 om utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel. För att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön får ett verksamt ämne bara godkännas om ämnet eller medlet inte har några skadliga hälsoeffekter på människor eller djur och om det inte påverkar miljön på ett oacceptabelt sätt. Kriterierna för den granskningen framgår av en bilaga till förordningen. Vidare gäller att beslut om godkännande fattas på grundval av granskningsrapporten, andra faktorer av betydelse för den aktuella frågan och försiktighetsprincipen.

Den svenska regeringen stöder EU-kommissionens förslag om en temporär förlängning av innevarande godkännande. Det innebär bland annat att den europeiska kemikaliemyndighetens, Echa, bedömning av glyfosats cancerframkallande egenskaper och behovet av en harmoniserad klassificering slutförs innan ett förnyat godkännande behandlas.

Anf. 70 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det växtödande medlet glyfosat upptäcktes 1970 av kemisten John Franz. Det har sedan dess använts världen över under en rad olika varumärken, bland annat eftersom glyfosat anses vara mindre giftigt än till exempel klororganiska föreningar, som använts tidigare.

Det ska tidigt sägas att en effektiv kemikaliepolitik alltid uppmuntrar och uppmanar till substitution av farliga ämnen. Kan man på ett praktiskt genomförbart sätt byta ut en kemikalie i en produkt mot en mindre skadlig variant bör det ske. Det kallas substitutionsprincipen, och det gläder mig att vi har ett brett, blocköverskridande stöd för att detta också ska implementeras brett. Det är en ganska progressiv linje, som med små steg tar oss närmare miljökvalitetsmålet om en giftfri miljö.

Substitutionsprincipen är önskvärd på det sättet att konsekvenserna är relativt lätta att överblicka. Ett totalförbud mot ett särskilt ämne kan i värsta fall leda till att det ersätts med ett ännu farligare ämne – från bisfenol A till bisfenol F eller liknande.

Fru talman! År 2015 klassades glyfosat av IARC som ”troligen cancerframkallande”, trots att ett flertal tidigare studier inte kunnat visa på

något kausalt samband. Efter den omklassningen av IARC har både Efsa och FAO kommit med rapporter som säger att glyfosat varken medför några kroniska eller akuta risker eller är cancerframkallande.

Det är framför allt de två sistnämnda organens bedömningar som tidigare legat till grund för den svenska ståndpunkten när Sverige förhandlat om begränsningar för farliga ämnen inom ramen för Europeiska unionen. Det är rimligt. Många organisationer och enskilda driver frågor om totalförbud baserat på en, i mitt tycke, ofta ganska egendefinierad försiktighetsprincip. Lagstiftaren bör dock ha sitt huvudsakliga fokus på en evidensbaserad politik när begränsningar ses över. Annars riskerar vi att snart stå utan såväl växtskyddsmedel som vegetabilier.

Fru talman! Det är därför jag har ställt denna interpellation. Regeringspartiet Miljöpartiet har länge varit ganska positivt inställt till ett förbud mot glyfosat. Den nuvarande bostadsministern och tidigare EU-parlamentarikern Peter Eriksson, som nyss var i kammaren, uppmanade så sent som den 24 februari i år regeringen att motsätta sig förslaget om ett förlängt godkännande. Därför tycker jag att det är glädjande att den svenska regeringen i samband med den här interpellationen slår fast att man stöder EU-kommissionens förslag om en temporär förlängning av innevarande godkännande. Självklart ska Echa också göra sin bedömning – det är inget konstigt med det.

Fru talman! Eftersom det ändå verkar råda viss samsyn kring denna fråga vill jag ställa en närbesläktad fråga: Finns det en vilja från den svenska regeringen att, om glyfosat får förlängt godkännande inom unionen, i stället införa nationella begränsningar för ämnet?

Anf. 71 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Det gläder mig att vi återigen kan konstatera att det finns ett brett stöd för både substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen här i kammaren och även mellan riksdag och regering. Det är viktigt att vi har en bred grund.

Vad gäller både detta och andra ämnen är det, och har hela tiden varit, regeringens inställning att besluten ska ha vetenskaplig grund. Det är därför vi nu stöder den tillfälliga förlängningen med två år för detta ämne. Det ger möjlighet för Europeiska kemikaliemyndigheten att komma med en rapport.

Vi har alltså klartecken från vissa delar av EU-systemet, men vi väntar på en mycket viktig rapport. Två år är en rimlig tid för att rapporten ska hinna komma och vi ska få möjlighet att analysera den och därefter fatta ett gemensamt beslut.

Regeringens inställning är att denna fråga framför allt ska lösas på EU-nivå, och därför har vi en nära samverkan med andra medlemsstater och en nära kommunikation med kommissionen i frågan. Att kommissionen nu föreslår en temporär förlängning kan ses som ett uttryck för att det finns osäkerheter kring glyfosat. Dessa osäkerheter måste vi ta på stort allvar. Det är som sagt därför vi tycker att det är bra att kommissionen har justerat sitt förslag utifrån de ursprungliga nio åren. Den har anpassat sig och närmat sig medlemsstaternas oro för frågan.

Vi deltar även framöver aktivt i diskussionen, och vi kommer att vidhålla vår inställning att alla beslut ska fattas på god vetenskaplig grund.

Anf. 72 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för det svaret! Som statsrådet nämner ligger svensk kemikaliepolitik på många sätt i framkant. Men det har inte alltid varit så.

Låt oss titta tillbaka lite grann och se hur det var för inte alls så länge sedan. I det nyligen industrialiserade Sverige blev till exempel fabrikerna större och större. Snart blev vi varse att sot och aska regnade ned från skorstenarna. Vad gjorde vi då? Vi byggde skorstenarna högre, och sedan byggde vi dem ännu högre när grannorten klagade på att det nu var de som fick sot och aska på gården. Till slut hade vi byggt skorstenarna så höga att sotet och askan spreds över så stor yta att en del nog hamnade i Finland eller Norge. Men problemet löstes för vår del.

Vi har kommit ganska långt sedan dess. För bara några år sedan trodde vi att högdosexponering för hormonstörande ämnen var det absolut farligaste. Med dagens kunskap vet vi att långvarig lågdosexponering kan vara minst lika farlig.

Vad visar då detta? Kemikaliedebatten är ganska dynamisk. Nya rön, ny kunskap och nya innovationer gör att spelplanen hela tiden är lite rörlig i kanterna. Det handlar om kemikaliernas såväl positiva som negativa effekter. Man ska ha klart för sig att samtidigt som vi ser riskerna med till exempel bioackumulerade gifter i våra livsmedel eller hormonstörande ämnen i leksaker måste vi hålla i huvudet att det är just kemikalier som kommer att ge oss bättre batterier till våra elbilar och som kommer att göra att processerna i reningsverken blir ännu bättre.

Fru talman! Sverige ligger långt fram och ska fortsätta att vara en ledstjärna för en effektiv, evidensbaserad och välfungerande kemikaliepolitik. Svensk kemikaliepolitik ska böttna i substitutionsprincipen och ta sikte på miljö kvalitetsmålet om en giftfri miljö.

Liksom på andra politiska områden är ekonomiska styrmedel en viktig faktor. Där har initiativ tagits av regeringar av olika färg. Lägg därtill att begränsningar så långt som möjligt ska ske på EU-nivå efter prövningar som säkerställer att ingen fara för människor och miljö föreligger. När så inte är fallet ska man inte låta förbudsivern ta över.

Jag hoppas att regeringen håller fast vid det även när det gäller glyfosat.

Anf. 73 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag kan återigen konstatera att det finns en gemensam syn brett förankrad i svensk politik om att Sverige ska bedriva en aktiv kemikaliepolitik både på nationell nivå och, inte minst, på EU-nivå.

Det är värt att komma ihåg vilken betydande roll Sverige spelade när man tog fram den gemensamma kemikaliepolitiken inom EU – Reach. Regeringen är nu aktiv i det initiativ som kallas för Reach up, där vi samverkar med de medlemsstater som delar vår syn på en aktiv och progressiv kemikaliepolitik. Vi vill få en revidering och se till att den europeiska kemikaliepolitiken, precis som ledamoten beskriver, hänger med i och följer den utveckling som finns. De principer som fastläggs ska aktivt följas; det gäller både substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen. De beslut som fattas ska fattas på vetenskaplig grund.

Diskussionen om glyfosat har varit mycket dynamisk. Jag välkomnar verkligen det engagemang som finns bland medborgare som är oroliga och

bland organisationer som tar upp denna oro. Detta har bidragit till att samtalet förs framåt. Vi har nu en ståndpunkt där kommissionen och medlemsstaterna ligger nära varandra, och vi hoppas att få se en lösning på frågan inom kort.

Anf. 74 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Eftersom det verkar råda samsyn i denna fråga överlåter jag slutinlägget till miljöministern. Vi kan sedan gå vidare till nästa debatt om ett annat angeläget ämne.

Anf. 75 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill avsluta med att upprepa att kemikaliefrågorna är högt prioriterade av regeringen. De är i ständig förändring, dels för att det kommer nya ämnen på marknaden, dels för att kunskapen kring ämnenas användning och påverkan på människor och djur hela tiden uppdateras. Det är ett gediget arbete att följa denna kunskapsutveckling och anpassa de politiska besluten därefter.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:713 om förbud mot bisfenol A

Anf. 76 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig om jag anser att ett förbud mot bisfenol A i tvåkomponentsepxi som används vid relining av dricksvattenrör är befogat samt om det är ett särskilt prioriterat område.

Användningen av kemikalien bisfenol A är omfattande, och ämnet har flera hälso- och miljöfarliga egenskaper. Dess klassificering som reproduktionstoxiskt, det vill säga att det har skadliga effekter på fortplantningsförmågan och foster, har nyligen skärpts till det näst högsta steget.

Studier har visat att bisfenol A är hormonstörande redan vid låga doser. Dessa egenskaper var för sig klassar bisfenol A som ett särskilt farligt ämne. Vidare visar nya studier som inte ingått i vare sig EU:s eller Sveriges tidigare bedömning att bisfenol A har effekter på immunsystemet. Detta har lett till att EU har tillsatt en ny arbetsgrupp för att undersöka dessa effekter.

Riksdagen har beslutat om ett etappmål för särskilt farliga ämnen som slår fast att dessa ska fasas ut. Åtgärder mot bisfenol A vidtas även på EU-nivå. Bland annat behandlas just nu ett förslag till förbud mot bisfenol A i termopapper som används till bland annat kvitton. Frankrike föreslår dessutom att bisfenol A ska tas upp på kandidatlistan till Reach.

Små barn är extra känsliga för hormonstörande ämnen. Det är därför angeläget att minska deras exponering för bisfenol A så långt som det bara är möjligt.

Kemikalieinspektionen, Boverket och Livsmedelsverket har gemensamt föreslagit ett nationellt förbud mot användningen av tvåkomponentsepxi som innehåller bisfenol A. Myndigheternas rapport visade, som ledamot Jesper Skalberg Karlsson säger, att det inte föreligger några

risker för dricksvatten om reliningen görs korrekt. Men av rapporten framgår också att reliningen i många fall inte görs på rätt sätt, och då läcker bisfenol A från rören till vattnet. Som dricksvatten definieras dessutom i de här testerna bara kallvatten, inte varmvatten eller avsvannat varmvatten. Ett barn som får vällning eller gröt gjord på ljummet kranvatten utsätts för så stora mängder bisfenol A att det faktiskt föreligger en risk. Det framgår tydligt i rapporten.

Allmänheten måste uppmärksammas på att man alltid ska spola fram kallt vatten i kranen, men vi behöver även av försiktighetsskäl förbjuda vissa användningar av farliga ämnen. Bisfenol A är ett exempel på detta.

Den svenska branschen har helt riktigt, som framkommer i interpellationen, fasat ut denna användning. Men metoden med tvåkomponents-epoxi förekommer fortfarande i andra länder, bland annat i vårt grannland Danmark. Det finns således en risk att en dansk firma skulle kunna anlitas och att den använder bisfenol A i tvåkomponentsepxi vid relining av dricksvattenrör i Sverige.

Kemikalieinspektionens rapport har remitterats, och en klar majoritet av remissinstanserna är positiv till ett förbud mot användning av bisfenol A vid relining med tvåkomponentsepxi. Regeringen har till kommissionen anmält avsikten att införa ett nationellt förbud. Det har inte inkommit några allvarliga invändningar. Med andra ord är förslaget berett både i Sverige och inom EU. Beredning pågår just nu i Regeringskansliet.

Mitt svar är därför: Ja, det är både befogat och prioriterat att förbjuda bisfenol A i tvåkomponentsepxi vid relining av dricksvattenrör.

Anf. 77 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Kemikaliepolitiken är i allt väsentligt gemensam inom Europeiska unionen. Det tycker jag är glädjande.

I ett betänkande som kammaren behandlade för några veckor sedan, *Miljöbalken och EU:s kemikalielagstiftning m.m.*, slår miljö- och jordbruksutskottet fast att kemikalielagstiftningen i allt väsentligt nu finns i gemensamma EU-förordningar. Om det är utskottet enigt, och det är bra. På makronivå är kemikaliepolitiken på väg åt rätt håll. Många länder jobbar aktivt med Reachförordningen, och Sverige är ett av de länder som ingår i Reach up-arbetsgruppen som syftar till att utveckla Reach ytterligare.

Med en gemensam kemikaliepolitik ges den inre marknaden bättre förutsättningar att fungera på ett tillfredsställande sätt. Det är önskvärt. Det gör att handel mellan länder blir enklare. Vi kan ta en svensk möbeltillverkare som exempel. Företaget kanske vill exportera ett matsalsbord till Italien. Ska detta förhindras av att vi har olika regler för till exempel flamskyddsmedel i unionens länder när eld fungerar på samma sätt överallt? Nej, det är precis sådana här trösklar vi ska jobba för att slipa ned. På samma sätt som att EU är vår i särklass bästa miljöorganisation är det också vårt bästa verktyg för att främja frihandel.

Dessutom är det bra för hela unionens tillväxt och miljöarbete när Sverige kan exportera miljösmyrtor till andra länder. Jag har besökt flera företag i Sverige som tillverkar plast som innehåller betydligt lägre halter av farliga ämnen än de utländska motsvarigheterna. Det vore beklagligt om den miljönyttan inte kan tillgodoräknas även i andra länder inom unionen.

Fru talman! Som statsrådet Skog nämner finns flera initiativ på EU-nivå för att begränsa bisfenol A. Det är bra. Internationella samarbeten som EU är helt avgörande för att komma till rätta med begränsningar av farliga ämnen. Varför? Jo, för att även om vi förbjuder ett ämne i Sverige når det oss. Kemikalier bryr sig sällan om landgränser. Så länge vi delar vatten med andra länder kommer deras utsläpp att påverka oss negativt.

EU är rätt nivå för att reglera farliga ämnen när globala överenskommelser som till exempel Minamatakonventionen inte når hela vägen.

Jag vill passa på att tydligt säga att farliga ämnen ska begränsas. Vissa av dem ska förbjudas, och barn ska skyddas särskilt. Men när europeiska expertmyndigheter som Efsa slår fast att nuvarande exponeringsgrad av BPA är ofarlig för alla åldersgrupper är jag tveksam till om nationella förbud kommer att leda till att EU sedan följer efter.

Jag vill därför fråga statsrådet: Varför går regeringen fram med nischade, små och principiellt tvivelaktiga förbud med ganska liten påverkan när man i stället skulle kunna arbeta gentemot hela EU för att få till kraftfulla begränsningar inom hela unionen? Skulle man ha valt det senare alternativet hade man haft ett resolut stöd över blockgränsen. Som ministern själv nämner i sitt interpellationssvar vore det här förbudet mer verksamt om det infördes i Danmark.

Anf. 78 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Det finns en tydlig gemensam bild av att kemikaliepolitiken framför allt ska drivas på EU-nivå, och fokus för regeringens arbete är att den ska gå ständigt framåt. Men det europeiska harmoniserade regelverket tillåter nationella undantag när det finns nationellt specifika anledningar till detta.

Just vad gäller relining är problemet unikt för Sverige, eftersom vi har ett system med central uppvärmning av vatten i flerbostadshus, vilket gör att vattnet färdas betydligt längre genom rören och mer bisfenol A på så sätt hinner läcka ut från rör till vatten. I andra länder har man varmvattenberedare i varje lägenhet, och därmed uppstår inte detta problem. Detta är den anledning som vi har framfört till kommissionen och som motiverar ett nationellt förbud. Det är också skälet till att vi avser att gå fram med ett sådant.

Vi har fått ta del av nya rapporter som inte legat till grund för tidigare beslut inom EU eller våra egna beslut och som har så allvarliga implikationer att vi anser att vi måste agera eftersom det handlar om skyddet av små barn, vilka ledamoten verkar hålla med mig om är särskilt viktiga att skydda.

Att utsätta små barn för hormonstörande ämnen kan få mycket stora effekter på deras hälsa och livskvalitet genom hela livet. Därför anser vi att det är viktigt att gå fram med det här förbudet.

Den svenska branschen har varit lyhörd mot konsumenterna och har därför fasat ut det här ämnet. Den förutsättningen leder till att frågan inte finns på dagordningen och alltså inte heller hos dem som upphandlar och köper in den här typen av produkter. Jag ser därför en tydlig risk för att man, när man handlar från något annat land, inte tänker på att kontrollera och ställa frågor om just bisfenol A. I Sverige ses det i allmänhet som en fråga som är hanterad. Därför finns det risk för att man ovetandes köper in

den produkten från ett utländskt företag och sätter in den i svenska hus. Det vore verkligen olyckligt.

Jag ser det också som att vi etablerar ett skydd för den svenska branschen, som har gått före och som inte ska utsättas för osund konkurrens med företag i andra länder som har varit mer passiva i frågan. Därför ser jag det också som god näringspolitik att gå fram med det här förslaget.

Anf. 79 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack för det svaret, ministern!

Sverige har under lång tid gått före när det gäller begränsningar av farliga ämnen. Det gäller inte minst frågan om kvicksilver, som vi drev ända till Minamatakonventionen. Sverige har även varit drivande i EU för att kommissionen ska ta fram kriterier för hormonstörande ämnen. Alliansregeringen stämde kommissionen i juni 2014 för att man skulle komma till skott.

Därför har Sverige också högt anseende i frågor som rör kemikalier. När alla andra verktyg är uttömda och möjligheterna inte längre finns är det bra att vi kan gå före för att EU ska införa vissa begränsningar. Jag är däremot tveksam till om EU kommer att gå fram med ytterligare förstärkningar i sina förordningar, när de egna expertmyndigheterna har gjort en annan tolkning.

Fru talman! Det ska också sägas att ett förbud mot bisfenol A inte är den enda heltäckande lösningen. I många fall kan kemikalien ersättas av bisfenol B, bisfenol F eller bisfenol S. Det finns många elaka kusiner i bisfenolsläkten. Ändå väljer regeringen att ensidigt fokusera på just den här.

En annan väg som man skulle kunna gå inom kemikaliepolitiken är att i stället välja att till exempel utreda hur ämnen kan behandlas i grupp, vilket miljö- och jordbruksutskottet föreslog förra året. Om vi kan få fram ett vetenskapligt belagt sätt för att begränsa ämnen i grupp kan kemikaliepolitiken bli mer effektiv.

Låt mig ta ett mer konkret exempel från verkligheten. Nätdrogen spice är ett paraplybegrepp för vissa cannabisliknande substanser som man röker. När Sverige förbjuder en substans modifieras drogen på kemisk väg för att man ska undslippa det specifika förbudet. Lagstiftningsapparaten måste då starta om från ruta ett, trots att det kanske bara är en fenylgrupp eller liknande som har flyttats på kolvätekedjan.

På samma sätt agerar i vissa fall plasttillverkare som fasar ut BPA. Man ersätter det med andra bisfenoler.

Ett förbud av bisfenol A i tvåkomponentsepxi, som används vid relining av vattenrör, är en ganska smal lösning. Jag tror inte att det är att ta ett grepp om helheten. Men det är en lösning på bekostnad av den harmoniserade kemikalielagstiftningen. Det finns goda skäl för att fundera på om den svenska kemikaliepolitiken är effektiv i det här avseendet, på om det är det bästa sättet på vilket regeringen kan arbeta för en bättre miljö.

Ett mer effektivt arbete än att förbjuda bisfenol A i tvåkomponentsepxi i vattenrör som inte avger stora mängder BPA skulle kunna vara att driva på för begränsningar på EU-nivå. Det skulle kunna vara att få upp fler ämnen på kandidatlistan. Det skulle kunna vara att agera inom Reach up. Det skulle kunna vara att ta fram ett sätt att förbjuda ämnen i grupp. Det skulle kunna vara många saker, på unionsnivå.

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

Varför väljer regeringen att gå fram med en nationell kemikaliepolitik när man har goda förutsättningar för en bred förankring för en evidensbaserad, gemensam och effektiv kemikaliepolitik i EU? Är små nationella förbud rätt sätt att använda tiden för en regering som redan är halvvägs genom mandatperioden?

Anf. 80 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag tror att ledamoten har missförstått syftet med förbudet. Vi har inga förhoppningar om att andra medlemsstater eller EU i stort kommer att följa efter om vi går före. Vårt syfte är att åtgärda ett problem som är specifikt för Sverige, baserat på de tekniska förutsättningar som finns i Sverige, på hur vi värmer och leder vatten i Sverige. De förutsättningarna finns inte i andra medlemsländer. Därför finns det inte heller något behov av ett förbud i dessa stater.

Vårt syfte är att hantera ett dokumenterat problem, en risk som just svenska barn utsätts för. Denna risk har konstaterats av Kemikalieinspektionen, Boverket och Livsmedelsverket i ett gemensamt uppdrag. De presenterade resultatet av detta för regeringen i december 2013. Notera att det skedde innan denna regering tillträdde. Men vi vill inte låta detta ligga utan plockar upp denna viktiga rapport som har uppmärksammat oss på en risk som svenska barn utsätts för. Vi agerar nu.

Det finns inget motsatsförhållande mellan att vi agerar i Sverige och samtidigt agerar kraftfullt för en stark gemensam politik. Jag har svårt att se den oro med vilken ledamoten motiverar rädslan för det här beslutet.

Ett sådant här beslut innebär också att den svenska branschen, som har varit aktiv och fasat ut ämnet, skyddas från osund konkurrens från företag i andra länder som inte har varit lika aktiva utan fortsätter att använda osäkra produkter. Vi vet inte minst att det, baserat på okunskap, förekommer felaktig användning och felaktiga installationer av reliningprodukterna, vilket riskerar att utsätta människor i Sverige för risk.

Jag håller med ledamoten om att det är en liten åtgärd. Men den åtgärdar ett specifikt problem.

När vi tittar på EU-systemet kan vi också se att länder själva agerar när de upptäcker ett problem. Det tynger inte på något sätt positionen i debatten att man ställer krav på gemensam politik. Länder som är aktiva på hemmafronten tenderar tvärtom att vara framgångsrika också i den gemensamma europeiska diskussionen.

Anf. 81 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack för det svaret, ministern!

All väsentlig kemikalielagstiftning finns i gemensamma EU-förordningar. Det är bra. Med gemensamma regler för farliga ämnen kan vi på ett effektivt sätt reglera kemikalier som lätt rör sig över landgränser och i vattendrag. Samtidigt ges lika villkor för företag i unionen, vilket stärker den inre marknaden.

Sverige har under lång tid haft stort förtroende i frågor som rör begränsningar av farliga ämnen. Och unionen vore mer välmående om vi kunde dela med oss av bra lösningar i stället för att som i det här specifika fallet vända blicken inåt.

Jag vill avsluta debatten med att säga att jag hoppas att regeringen när man har genomfört detta lägger allt sitt fokus på den gemensamma EU-

politiken. Eftersom vi har en ganska unik röst i EU bör vi ta till vara att man lyssnar på oss när det gäller dessa frågor. Om inte vi lyfter upp dem är frågan vem som gör det. Den svenska rösten behövs i EU.

Anf. 82 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag kan garantera ledamoten att regeringens arbete och fokus i den europeiska kemikaliepolitiken är kraftfullt och konstant. Vi arbetar mycket aktivt med och har en aktiv dialog med de medlemsstater som liksom vi vill se en väl fungerande och progressiv kemikalielagstiftning. Vi lägger mycket arbete på att få det att fungera bättre, inte minst inom initiativet Reach up.

I det arbetet ser vi det som positivt att vi tar med oss bevis på att vi också, om det behövs och när vi har fakta på bordet, agerar på hemmaplan och bemöter problem när våra medborgare utsätts för risk på grund av farliga kemikalier. Det kommer vi också att göra när det gäller bisfenol A i relining.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:720 om tillståndsgivning för småskalig vattenkraft

Anf. 83 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Sten Bergheden har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta tillståndsgivningen för småskaliga vattenkraftverk, för att hörnsamma riksdagens tillkännagivande om tillståndsgivning för småskaliga vattenkraftverk och om jag är beredd att ompröva krav på nya tillstånd med anledning av EU-domstolens dom.

Jag vill inleda med att jag har noterat den dom angående fördragsbrottstalan mot Österrike som Sten Bergheden hänvisar till i sin interpellation. Domen analyseras för närvarande inom Regeringskansliet.

På riksdagens initiativ tillsatte den förra regeringen Vattenverksamhetsutredningen, för att se över reglerna för vattenverksamheter. Vattenverksamhetsutredningens betänkanden har remitterats, och förslagen från utredningen bereds inom Regeringskansliet.

I juni 2016, alltså nyligen, slöts den så kallade energiöverenskommelsen mellan företrädare för riksdagspartierna Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Energiöverenskommelsen slår bland annat fast att Sverige ska leva upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter samt att Sverige ska ha moderna miljökrav på vattenkraften. Överenskommelsen slår också fast att prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan.

Innebörden av energiöverenskommelsen i förhållande till det sedan tidigare pågående arbetet med utarbetande av förslag till ändrade bestämmelser för vattenverksamheter analyseras för närvarande inom Regeringskansliet. Jag kan inte föregå den pågående processen eller i dag ge en exakt tidpunkt för när regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Prot. 2015/16:127
28 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 84 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag noterar att ministern har läst igenom domen och att man analyserar den på Regeringskansliet. Det tycker jag är bra, för EU stakar ju ändå ut en tydlig väg i den här frågan som är viktig att ta till sig.

Jag tycker också att det är bra att energiöverenskommelsen har kommit till och att man också lyfter fram dessa viktiga frågor i det hela och tydligt påtalar att vi inte vill ha någon onödig administration eller något ekonomiskt betungande provningssystem och att vi samtidigt ska ha moderna miljökrav på vår vattenkraft. Det är bra.

Det som är mindre bra är att under tiden försvinner många av våra små vattenkraftverk runt om i landet. Många tvingas lägga ned. Det krävs ny tillståndsprövning, och det har man inte råd att genomföra, utan man tvingas helt enkelt att lägga ned gamla fina kvarnar, gammal fin elproduktion, turbiner, sågverk och annat som finns ute på landsbygden.

Sådan verksamhet har pågått i landet under flera hundra år och tagit vara på den vattenkraft som finns på ett naturligt sätt. Det har bedrivits sågverksamhet, kvarnar och annat, vilket har skapat jobb inte bara i det företaget utan också för hela landsbygden runt omkring. Än i dag är många av de här i drift för olika verksamheter, men många har övergått till elproduktion.

Vad som också är viktigt i situationen är kulturarvet. Kan vi värna det kulturarv vi har skapat här i landet och se till att det kan fortleva på ett bra sätt i dag skapar det jobb inom turism och annat runt omkring de här småskaliga vattenkraftverken.

Det ger alltså jobb i dag, det kommer att ge jobb i framtiden, och därför är det viktigt att man inte nu, innan regering och riksdag har fattat nya beslut, riskerar att dessa små vattenkraftverk tvingas lägga ned på grund av stelbenta regler som man i dag jobbar efter.

Jag skulle först och främst vilja fråga ministern om hon har varit ute och besökt något av de här småskaliga vattenkraftverken. Jag kan förstå att det har varit mycket att göra i ministerrollen den första tiden i arbetet, men jag skulle samtidigt vilja passa på att bjuda in ministern till Skaraborg för att titta på de småskaliga vattenkraftverken och besöka de människor som kämpar för sin överlevnad och sin verksamhet och gärna vill bidra och hjälpa till så att det kan fortsätta.

Om ministern har möjlighet att komma till Skaraborg för att ta del av den situation som råder i dag är det alltså välkommet.

Den andra frågan är: Vad tänker ministern ta för initiativ för att försöka snabba upp den här processen? Det finns ju en möjlighet att regeringen går in och säger att nu när vi ser över regelverken utfärdar vi ett moratorium, alltså sätter ett tillfälligt stopp för de nya tillståndsgivningarna, tills vi har utrett exakt hur vill ha detta. Vi får då väga in EU-domstolen, energiöverenskommelsen och tillkännagivandet från riksdagen.

Det finns ju en majoritet i riksdagen som vill gå den här vägen, och jag tror att vi alla vill försöka behålla de här småskaliga vattenkraftverken så gott det går.

Vilka initiativ tänker ministern alltså ta, och har ministern varit ute och besökt något av de här småskaliga vattenkraftverken?

Anf. 85 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Som ledamoten säkert känner till innehar jag detta ämbete bara sedan några veckor, och jag har ännu inte hunnit göra några verksamhetsbesök ute i landet. Jag ser fram emot att kunna göra många sådana och tar med den trevliga inbjudan till den processen.

Jag vill också kommentera oron kring kulturmiljöerna och förtydliga att det är länsstyrelserna som har tillsynsskyldighet över dessa verksamheter och att det inom länsstyrelserna finns kunskap och kompetens också inom kulturmiljöfrågorna. Jag förutsätter att man inom varje länsstyrelse arbetar brett över enheterna och inte hanterar tillsynsfrågorna utan att ta hänsyn till kulturmiljöfrågorna.

Som beskrevs finns det nu flera viktiga nya parametrar i frågan kring de mindre vattenkraftverken. Energiöverenskommelsen var ett brett arbete där vi med stort engagemang lyckades hitta en samsyn som är otroligt värdefull, och den måste vi självklart nu analysera på Regeringskansliet innan vi gör något annat.

Detsamma gäller EU-domen. Spontant kan jag väl säga att jag inte helt känner igen mig i ledamotens beskrivning av den domen. Den är ganska stor och komplex och detta behöver analyseras tillsammans. Därför måste jag ha respekt för den processen och inte här och nu tillkännage vilka åtgärder jag kommer att vidta innan jag vet utfallet av denna beredning.

Anf. 86 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag hör ändå ministrerns ambition här: Man förutsätter att länsstyrelserna jobbar så att de faktiskt väger in både nyttan med den småskaliga vattenkraften och kulturmiljöerna i processen.

I vissa av de områden som jag har besökt känns det dock som om man faktiskt inte gör det, utan det är olika avdelningar som jobbar med olika delar. Var och en gör sitt, och man fortsätter sin process även om det är värdefulla kulturmiljöer och annat.

Bara tanken på att det skulle vara så är allvarlig, och i det läget kanske regeringen ändå skulle markera att det finns en vilja att ta ett omtag när det gäller de småskaliga vattenkraftverken. Självklart ska vi ha fram nya vattendoromar på ett rimligt och bra sätt, men det kanske behöver ta lite tid så att vi inte riskerar att förlora de småskaliga vattenkraftverken under tiden.

Det är därför jag vädjar till ministern och vill att hon lyfter upp detta på nästa regeringssammanträde och talar om för den övriga regeringen att situationen är så pass allvarlig att vi borde överväga att införa någon form av moratorium, alltså ett stopp för tillståndsprocessen tills allt ligger klart.

Ministrerns svar andas ju väldigt mycket att det är nya förutsättningar: energiöverenskommelsen, EU-domen och även tillkännagivandet här den 7 april. Det innebär ju att det finns en vilja i riksdagen att göra rätt från början, och då tror jag att man ska svälja en del av stoltheten när det gäller att fortsätta på den gamla banan och i stället ta till sig det som har skett och kanske göra någonting som är bra och som landsbygden, de småskaliga vattenkraftverken och faktiskt större delen av riksdagen ställer sig bakom i detta läge.

Jag vädjar alltså till ministern att ta upp detta och föra fram frågan: Skulle det inte vara möjligt att sätta ett tillfälligt stopp för tillståndsgivningen tills vi är färdiga med den här delen så att vi inte riskerar något?

Det finns också rykten som säger att enskilda riksdagsledamöter åker ut till sina länsstyrelser för att försöka påverka dem att lugna ned processen. Jag har bara hört rykten och kan inte belägga det på något sätt, men det är allvarligt nog om det är så att man vill någonting men inte vågar fatta beslutet i regeringen. Då är det bättre att regeringen är tydlig med ett beslut och säger att vi vill att länsstyrelserna väntar in detta tills vi är färdiga med hela processen.

Min inbjudan till Skaraborg står självklart fast. Det skulle vara mycket trevligt att få visa runt, och jag tror att ministern skulle möta många av dessa människor som har jobbat hela livet med sina verksamheter och i dag riskerar att få gå från både hus och hem på grund av de nya tillstånden. Det kan kosta dem omkring en halv miljon för en miljö- och konsekvensbeskrivning. Om de dessutom inte får ett nytt tillstånd har de kanske rivningskostnader på ytterligare en halv miljon. För småföretagare i de lägena innebär det döden. Det kan tvinga dem att gå från hus och hem.

Deras brott i sammanhanget har varit att de har producerat miljövänlig el, skapat jobb på landsbygden och skapat tillväxt där vi vill ha mer tillväxt och fler jobb i framtiden.

Det är inget trevligt sätt att tacka de ägarna till de småskaliga vattenkraftverken att införa sådana regler så att de tvingas att gå från hus och hem. Jag vädjar till ministern att fundera på ett moratorium.

Anf. 87 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag finner anledning att påminna ledamoten om bakgrunden till Vattenverksamhetsutredningen och att processen baseras på införlivandet i svensk lag av ett EU-direktiv – inget annat. Det finns inga andra drivkrafter än att införliva denna EU-lagstiftning på ett korrekt sätt.

Under processens gång har det kommit en dom som handlar om undantagsregler som rör implementeringen av direktivet. Då måste självklart regeringen analysera den domen noga, samtidigt som vi tar till oss tillkännagivandet och hedrar den överenskommelse som har nåtts mellan partierna och hittar en mellanväg där alla de tre kan fungera väl tillsammans.

Innan detta är gjort varken kan eller bör jag komma med närmare besked från regeringens eller min egen sida.

Anf. 88 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack för svaret! Jag tycker att det ändå andas en viss form av vilja till att försöka lösa problemet. Det är positivt, och det ska framföras.

Jag tycker fortfarande att det finns mer att göra från regeringens sida i och med att det är regeringen som sitter på möjligheten att styra frågan ytterligare för att komma vidare.

Nu har vi sett att EU i viss mån sagt hur man kan tänka sig att titta på dessa frågor framdeles. Riksdagen har sagt hur dessa frågor ska ses över så att de småskaliga vattenkraftverken inte drabbas för hårt. Energiöverenskommelsen har vävt in dessa frågor. Där är många partier involverade med en oerhört bred majoritet för att verkligen ta tag i dessa frågor.

Med allt detta på fötterna tycker jag att både ministern och regeringen inte bara ska analysera detta och titta vidare på frågorna samtidigt som de småskaliga vattenkraftverken läggs ned utan också ta lite initiativ i detta läge och gärna ta upp dessa frågor på nästa regeringssammanträde för att

få fram någon form av signal till Myndighetssverige och länsstyrelserna runt om i landet om att jobba med frågan och avvakta utvecklingen innan nästa steg tas för de småskaliga vattenkraftverken.

Ministern och regeringen har riksdagen, EU och energiöverenskommelsen bakom sig. Vi väntar på att regeringen gör sitt jobb för att hjälpa de småskaliga vattenkraftverken.

Anf. 89 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Att det finns ett tillkännagivande och att det finns en del i energiöverenskommelsen där den småskaliga vattenkraften ingår visar att det finns ett stort engagemang för frågan. Samtidigt pågår ett arbete som handlar om att implementera en tämligen komplex EU-lagstiftning.

Jag tror att ledamoten kommer att bli besviken om han har uppfattningen att domen om undantag kommer att vara klagörande. Domen kommer att vara viktig för en fortsatt process, men frågan är något mer komplex än vad ledamoten antyder.

Regeringen kommer att göra en analys. Arbetet med frågan pågår intensivt på Regeringskansliet. Vi ska sätta oss in i alla delar och väga dem. Vi ska inte hantera eller bemöta enbart någon del, utan alla delar ska hanteras samtidigt på ett korrekt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2015/16:724 om miljötilståndet i Östersjön

Anf. 90 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jens Holm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att övergödningen och andra miljöproblem minskar i Östersjön och att våra internationella åtaganden kan uppfyllas.

Jag delar Jens Holms oro för den allvarliga situationen i Östersjön. Trots att utsläppen av framför allt kväve minskat och att vattenkvaliteten har blivit bättre i många svenska kustområden är situationen i Egentliga Östersjön, Finska Viken och flera vikar mycket allvarlig. Östersjön har världens största områden av döda botten där djupvattnet lider av permanent syrebrist. Algbloomningar blir allt vanligare och börjar allt tidigare. Övergödningen har konsekvenser för fisket, turistnäringen och ekonomin i alla Östersjöländer. Trots minskade utsläpp från land gör den interna belastningen av fosfor från de döda bottenarna att övergödningen fortsätter att förvärras.

För att miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning ska utvecklas positivt behöver åtgärdstakten öka, och åtgärderna behöver i ökad utsträckning vidtas där det kan ge tydliga resultat i miljön. Som Jens Holm framför finns ett behov av ytterligare åtgärder, framför allt vad gäller reduktion av fosfor.

Sverige deltar därför aktivt i det internationella arbetet för att förbättra Östersjöns miljö där Helcoms Baltic Sea Action Plan, havsmiljödirektivet och ramdirektivet för vatten är de viktigaste komponenterna. Europeiska revisionsrättens rapport *Bekämpning av eutrofieringen i Östersjön: fler*

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

och mer ändamålsenliga åtgärder krävs som presenterades i maj 2016 visar att åtgärdsarbetet i Östersjöregionen inte har varit tillräckligt och måste förbättras. Rådsslutsatser kommer snart att presenteras med detta budskap. Nationellt ingår frågan också i den maritima strategi som regeringen beslutat, och frågan om att minska övergödning är viktig för att tillvarata den tillväxtpotential som finns kopplat till Östersjön.

Svenskarna är oroliga för Östersjöns framtid. Det lokala engagemanget längs våra kuster och i våra kommuner är stort. Samtidigt har Sverige stora möjligheter att påverka havsmiljöarbetet här hemma, på regional nivå och globalt. Med stöd av bland annat LOVA-bidrag görs lokala projekt för att minska övergödningen. På Havs- och vattenmyndighetens hemsida finns en projektkatalog som visar på detta.

Arbetet för att minska näringsläckaget inom jordbruket är en utmaning för alla Östersjöländer, och det har resulterat i en betydande minskning av utsläppen av kväve. I det svenska landsbygdsprogrammet finns stora möjligheter att vidta vattenrelaterade miljöåtgärder. Satsningarna på rådgivning inom Greppa Näringen och det däri ingående delprojektet Greppa Fosfor bidrar bland annat till att utveckla effektiva åtgärder för att reducera förlusterna av fosfor från åkermark.

Flera framsteg har gjorts för att minska utsläppen från sjöfarten. Helcom har fattat beslut att skicka en ansökan till Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) om att göra Östersjön till ett kontrollområde för kväveoxider, ett så kallat NECA-område. Förbudet mot utsläppen av toalettavfall från kryssningsfartyg och passagerarfärjor kommer att träda i kraft 2019 som ett resultat av Sveriges ledarskap i långdragna internationella förhandlingar inom IMO.

Som en del av havsmiljödirektivet beslutade Havs- och vattenmyndigheten i december 2015 om ett åtgärdsprogram för havsmiljön. En åtgärd i programmet är att utreda möjligheter att påverka den interna näringsbelastningen lokalt i övergödda vikar och fjärdar samt i Östersjön. Åtgärder för att hantera den interna belastningen behöver vara en del i det fortsatta arbetet, parallellt med förebyggande åtgärder för att minska utsläpp av näringsämnen från land och luft. Åtgärdsprogrammen enligt ramdirektivet för vatten och genomförandet av dem är av stor betydelse för utvecklingen av vattenkvaliteten i Östersjön.

Havs- och vattenmyndigheten presenterade i maj 2016 den mest detaljerade och tillförlitliga bedömningen av näringsbelastningen på Östersjön och Västerhavet som hittills genomförts. Den nya bedömningen kommer att få betydelse för det fortsatta arbetet mot övergödningen, lokalt såväl som regionalt.

Genom BSAP-fonden ger Sverige stöd till innovativa tekniska lösningar mot övergödningen. Flera av dessa pilotprojekt har övergått i storskaliga satsningar, till exempel för att minska emissioner från sjöfarten och avloppsreningen.

Regeringen prioriterar fortsatt arbetet med EU:s strategi för Östersjöregionen högt. Den 8–9 november står Sverige värd för det sjunde strategiforumet för EU:s Östersjöstrategi här i Stockholm. Detta är ett viktigt tillfälle att stärka samarbetet i regionen och fortsätta utveckla gemensamma samarbetsprojekt.

Vi vill att vårt arbete på nationell och regional nivå ska visa ett svenskt ledarskap som vi är stolta över och som vi kan presentera när vi tillsammans med Fiji nästa år anordnar det stora FN-mötet för genomförandet av hållbarhetsmålet nr 14 om havet.

Prot. 2015/16:127

28 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 91 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka miljöministern för svaret. Det är bra att det är en del arbete på gång i den här otroligt viktiga frågan, men jag tror att mer – väldigt mycket mer – kommer att behövas.

Östersjön är sannolikt världens mest förorenade hav. Precis som miljöministern säger finns det stora områden i Östersjön med permanent syrebrist. Vi vet att algblomningen redan har satt igång i södra Östersjön. Enligt SMHI är det den tidigaste algblomningen någonsin sedan man började mäta det här.

Vi vet också att vi med nuvarande beslut och åtgärder inte kommer att nå våra miljö kvalitetsmål på det här området, till exempel målen om ingen övergödning, om levande sjöar och om vattendrag och hav i balans.

Naturvårdsverket säger i sin fördjupade utvärdering av våra 16 miljö kvalitetsmål att fler åtgärder behövs om vi ska kunna nå våra mål till 2020.

Jag skulle vilja börja med att fråga miljöministern om landsbygdsprogrammet, som hon själv hänvisar till. Där finns det miljöersättningar som lantbrukare kan få. Vi vet ju att jordbruket är den största källan till övergödningen genom utsläpp av kväve och fosfor. Jag skulle vilja veta om regeringen driver på för att förändra landsbygdsprogrammet så att de här miljöersättningarna kan bli mer träffsäkra än de är i dag. De besked som jag har fått är att de lantbrukare som är involverade i det här inte tycker att de får tillräckligt träffsäker ersättning. Det är ju så att landsbygdsprogrammet implementeras här i Sverige. Vi kan förhandla om det gentemot EU.

Jag tycker att LOVA-bidragen som ministern nämner är jätteviktiga. Jag tycker att det är bra att de är på en högre nivå i dag än under den tidigare borgerliga regeringen, men de behöver sannolikt vara bra mycket högre än de är i dag. Jag skulle vilja fråga ministern om hon har några planer på att utvidga LOVA-bidragen.

Tidigare hade vi en skatt på handelsgödsel i Sverige. Den skatten var bra på så sätt att det blev ett pris på det som släpps ut – handelsgödsel eller konstgödsel – och bidrar till övergödningen. Men vi fick också viktiga intäkter till miljöarbetet inom jordbruket.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är dags att återinföra den här skatten. Jag vet att det är något som utreds och bereds i Regeringskansliet, men vi kanske kan få någon form av besked. Jag tycker att det är viktigt att intäkterna går tillbaka till jordbrukets miljöarbete. Då blir det ju en dubbel vinst på det hela.

Det kom en rapport i fjol från Göteborgs universitet, närmare bestämt dess havsmiljöinstitut. Där pekar man på vikten av beteendeförändringar bland alla oss människor som lever kring Östersjön.

Det är ju så att hög konsumtion av animaliska livsmedel, främst kött, leder till högre avgång av kväve och fosfor. Därför skulle jag vilja veta om regeringen har några planer på att vidta åtgärder för att underlätta för människor att minska sin köttkonsumtion.

Anf. 92 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Det är viktigt när det gäller arbetet som vi gör regionalt att vi utöver att vara tydliga och aktiva där också vidtar åtgärder hemma och följer upp de åtgärder som finns.

Jag tycker att det Jens Holm framför om effektiviteten i landsbygdsprogrammet är intressant, och jag tar det gärna med mig för vidare arbete. Det är viktigt att vi har ett arbete som är träffsäkert. Det har mycket riktigt, som ledamoten tar upp, konstaterats av våra myndigheter att vi behöver utveckla arbetet så att vi när vi lägger statliga pengar ser till att de gör största möjliga miljönytta.

Jag vill lyfta fram det som sker inom BSAP-fonden. Där sker väldigt mycket intressant, och Sverige har aktivt verkat för att den fonden ska ha tillräckliga medel och kunna fortsätta dela ut medel framöver.

Vi ser också positiva resultat av LOVA-bidragen – pengarna leder till miljönytta men också till innovation i lokalsamhällen runt om i Sverige. Det finns ett stort engagemang, inte minst på den kommunala sidan. Jag kan bland annat lyfta fram Trelleborg och Simrishamn i Skåne och Kalmar sundskommissionen, som med stöd av LOVA-bidragen visar positiva resultat.

Det är sant att jordbruket är en mycket stor bidragare av näringsämnen till Östersjön. Den frågan måste man angripa från flera håll samtidigt.

Frågorna om handelsgödsel och en eventuell skatt på det bereds, men det är självklart så att vi måste lägga fram ett förslag som kan förväntas få stöd i riksdagen för att det ska kunna genomföras.

Vad gäller jordbruket finns det också mycket som sker kopplat till vattenfrågorna. De skyddsåtgärder som kommer att genomföras i enlighet med vattendirektivet kommer att vara omfattande och påverka även de här delarna. Det är viktigt att ta ett helhetsgrepp om både vattenfrågorna och hur jordbruket utvecklas så att vi får ett arbete som fungerar väl för den enskilde jordbrukaren men också ger tydliga resultat.

Jag delar ledamotens oro över Östersjön. Jag fick ta del av den senaste rapporten om bottenöd i Östersjön. Chock är ett starkt ord, men jag blev mycket orolig över att utvecklingen har visat sig gå i fel riktning i så hög takt. Visserligen är detta vad forskare länge har varnat för, men det sker i en takt som gör att vi måste skärpa åtgärderna kraftfullt.

Anf. 93 JENS HOLM (V):

Herr talman! För att komma till rätta med problemet med övergödning och döda botten i Östersjön och de stora utmaningarna i Östersjön överlag skulle man kanske kunna dela upp lösningarna på två sätt.

Det ena är att man vidtar åtgärder i produktionsledet, till exempel vad gäller jordbruket. Vi har redan talat en del om att landsbygdsprogrammets åtgärder behöver förbättras eller effektiviseras. Det tycker jag är jättebra. Det finns andra direkta bidrag man kan söka såsom LOVA-bidrag och bidrag inom ramen för Baltic Sea Action Plan. Det är också jättebra.

Handelsgödselskatten utreds. Den har utretts ganska länge nu, tycker jag, men det verkar i alla fall finnas en positiv ambition hos regeringen. Det tycker jag är bra.

Det här är åtgärder på produktionssidan. Man kan också vidta åtgärder på konsumtionssidan eller beteendesidan.

Jag ställde en fråga om köttkonsumtion. Det kan ju låta lite udda. Vad har det med det här att göra? Jo, det är ju så att ju fler djur som föds upp, desto mer spannmål måste produceras för att föda upp dem. Redan i dag går 60–70 procent av all spannmål som produceras till djuruppfödning. Vi vet också att djuren i sig leder till stora utsläpp som inte alltid hanteras på rätt sätt. Även vår egen konsumtion går i slutändan ut genom våra avlopp. Man tror ibland att avloppen renas till 100 procent, men riktigt så är det inte. Och ju mer animaliska proteiner vi äter, desto mer kväve och fosfor går ut i avloppet.

Redan i dag konsumerar vi i Sverige och västvärlden alldeles för mycket animaliskt protein. Det är ungefär dubbelt så mycket som rekommenderas. Ungefär 60 procent av kvävet från våra avlopp renas; de andra 40 procenten renas inte. Ungefär 95 procent av fosfor tas bort i reningen, men det är ändå ungefär 5 procent som blir kvar. Sedan har vi hundratusentals enskilda avlopp som inte är ihopkopplade med några kommunala reningsverk.

Jag menar att det är väldigt viktigt att också verka för beteendeförändringar. Här kan vi få ned utsläppen väldigt mycket. Därför ställer jag på nytt frågan – jag tyckte inte att jag fick något svar på den – om regeringen är beredd att vidta några åtgärder för ändrat beteende, alltså för en minskad köttkonsumtion hos svenska folket. Det innebär inte att man slutar äta mat, förstås, utan att man äter livsmedel med minskad miljö- och klimatbelastning. Det är också en viktig fråga i det här sammanhanget, och jag skulle vilja veta om regeringen har några sådana planer.

Anf. 94 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Vad gäller konsumtionen är det viktigaste just nu att vi genom svensk produktion möter det ökade trycket på ekologiska livsmedel. Intresset för ekologiska livsmedel är väldigt stort bland svenska konsumenter, så stort att det i vissa avseenden är större än efterfrågan. En tydlig prioritering från regeringens sida är att verka för att stötta omställning på ett sådant sätt att den efterfrågan blir mött, företrädesvis av svensk produktion av livsmedel. Denna fråga hanteras inom ramen för livsmedelsstrategin.

Om man ser det övergripande och långsiktigt är det eftersträvansvärt att andelen animaliskt protein minskar i vad vi konsumerar i Sverige. Vi har också som offentliga aktörer en viss inverkan på matvanor, bland annat genom den mat som serveras inom offentlig förvaltning. Det finns goda möjligheter att möta både hälsoutmaningar och miljöproblem genom en omställning av livsföringen.

Produktionssidan när det gäller kött är också komplex. Det spelar i lika hög grad roll hur produktionen går till, vilken föda som ges och hur djuren hålls, för både direkta och indirekta utsläpp. Jag vill se frågan i ett helhetsperspektiv och konstaterar att den är komplex och handlar om mer än att bara minska köttproduktionen.

Anf. 95 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi har fått en del besked från ministern om att det redan i dag finns åtgärder, bidrag och sådant som man kan ansöka om, och det stämmer ju. Jag tycker inte att vi har fått några konkreta löften om att dessa bidrag ska skalas upp, men Karolina Skog har ju ett inlägg till på sig att klargöra det. Precis som Naturvårdsverket konstaterar i sin fördjupade rapport kommer vi inte att nå våra miljömål med nu vidtagna åtgärder och styrmedel. Det behövs mer. Naturvårdsverket trycker mycket på att vi behöver öka bidragen till ett hållbarare jordbruk. De trycker mycket på jordbrukssidan, men det finns förstås andra delar också.

En annan del av detta är detta med enskilda avlopp, som jag också tog upp. Det finns hundratusentals enskilda avlopp som inte är kopplade till de kommunala reningsverken. Här skulle jag vilja ha lite tydligare besked från ministern.

Vad gäller köttkonsumtionen blir det lite både ja och nej från ministern. Ministern tillstår att konsumtionen av animaliskt protein behöver minska. Det är bra. Men hur ska det ske? Detta är inte en fråga som man bara kan lägga över på enskilda individer. Vi är ganska överens om att vi behöver åka mindre med flygplan och privatbilar och så vidare. Då borde väl vi politiker också kunna vara överens om att anta en handlingsplan för minskad köttkonsumtion i Sverige, inte minst inom offentlig sektor, så att alla kommuner, landsting, skol- och kostchefer och så vidare vet att det är en bra idé med minskad köttkonsumtion och mer vegetabilisk mat i offentlig sektor. Är detta något som ministern är beredd att verka för?

Anf. 96 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jens Holm väckte en väldigt viktig fråga, en fråga som har aktualiserats genom nya alarmerande rapporter om tillståndet i Östersjön, som manar till handling. Från regeringens sida har vi ökat möjligheten att söka bidrag för att understödja det aktiva engagemang som finns lokalt, både inom näringslivet och hos kommuner. Det handlar både om våra egna bidrag och om bidrag genom internationella organisationer.

Vi ser att detta arbete till vissa delar är framgångsrikt, men vi har också mött kritik för att det går att förbättra systemet så att de pengar som läggs ut verkligen leder till miljöeffekter. Där avser vi att vara fortsatt aktiva, så att vi ser till att få tydlig miljöeffekt.

Sedan är detta också en stor fråga om jordbruksproduktion och dess förutsättningar och om vad som konsumeras i Sverige. Jag instämmer i Jens Holms bild: Av både miljö- och hälsoskäl finns det anledning att minska andelen animalier i det som serveras i det offentliga Sverige. Inom kort kommer vi att presentera en upphandlingsstrategi, och där finns också tydliga redskap för det offentliga att vara progressivt och ta tydliga miljöhänsyn när man gör inköp för offentlig mat inom ramen för offentlig upphandling.

Överläggningen var härmed avslutad.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2015/16:195 Nytt regelverk om upphandling

Skrivelser

2015/16:190 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2015

2015/16:192 Handlingsplan 2016–2018 till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition och skrivelser skulle förlängas till och med *onsdagen den 21 september*.

EU-dokument

KOM(2016) 378 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkompetent anställning

KOM(2016) 418 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på sin finansiella stabilitet

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 13.27.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanrådets början till och med § 12 anf. 40 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 19 anf. 86 (delvis) och av förste vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Avsigelser.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	4
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	4
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:725 om anslag för trafikavtal.....	4
Anf. 1 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	4
Anf. 2 PETER HELANDER (C).....	5
Anf. 3 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	5
Anf. 4 PETER HELANDER (C).....	6
Anf. 5 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	6
Anf. 6 PETER HELANDER (C).....	7
Anf. 7 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	7
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:732 om falska parkeringstillstånd.....	7
Anf. 8 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	7
Anf. 9 ERIK ANDERSSON (M)	8
Anf. 10 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	9
Anf. 11 ERIK ANDERSSON (M)	10
Anf. 12 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	10
Anf. 13 ERIK ANDERSSON (M)	11
Anf. 14 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	12
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:710 om säker skoldag för barn med typ 1-diabetes.....	12
Anf. 15 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	12
Anf. 16 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	13
Anf. 17 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	14
Anf. 18 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	15
Anf. 19 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	16
Anf. 20 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	16
Anf. 21 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	17
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:730 om kritik mot förslaget om ny sjukskatt	18
Anf. 22 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	18
Anf. 23 MATS PERSSON (L)	19
Anf. 24 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	20
Anf. 25 MATS PERSSON (L)	21
Anf. 26 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	22

Anf. 27	MATS PERSSON (L)	23
Anf. 28	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	23
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:721 om regionindelningens bevekelsegrunder		
Anf. 29	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	24
Anf. 30	LOTTA FINSTORP (M)	25
Anf. 31	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	26
Anf. 32	LOTTA FINSTORP (M)	27
Anf. 33	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	28
Anf. 34	LOTTA FINSTORP (M)	29
Anf. 35	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	29
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:718 om undantagsregler för bygglov vid tillfälliga anläggningsboenden (flyktingboenden)		
Anf. 36	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	30
Anf. 37	ROGER HEDLUND (SD)	31
Anf. 38	ROBERT HANNAH (L)	32
Anf. 39	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	33
Anf. 40	ROGER HEDLUND (SD)	34
Anf. 41	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	35
Anf. 42	ROGER HEDLUND (SD)	35
Anf. 43	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	36
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:722 om bostadsmarknaden i Bryssel och i Stockholm		
Anf. 44	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	36
Anf. 45	ROBERT HANNAH (L)	37
Anf. 46	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	38
Anf. 47	ROBERT HANNAH (L)	39
Anf. 48	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	40
Anf. 49	ROBERT HANNAH (L)	41
Anf. 50	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	42
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:723 om 700-megahertzbandet		
Anf. 51	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	42
Anf. 52	ANDERS ÅKESSON (C)	42
Anf. 53	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	43
Anf. 54	ANDERS ÅKESSON (C)	44
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:733 om lättnader i plan- och bygglagen		
Anf. 55	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	44
Anf. 56	ERIK ANDERSSON (M)	45
Anf. 57	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	46
Anf. 58	ERIK ANDERSSON (M)	47
Anf. 59	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	48
Anf. 60	ERIK ANDERSSON (M)	48
Anf. 61	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	49
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:636 om demokratiska missförhållanden och handelskontakterna med Iran		
Anf. 62	Statsrådet ANN LINDE (S)	49

Anf. 63 HANS ROTHENBERG (M).....	50
Anf. 64 Statsrådet ANN LINDE (S)	51
Anf. 65 HANS ROTHENBERG (M).....	52
Anf. 66 Statsrådet ANN LINDE (S)	53
Anf. 67 HANS ROTHENBERG (M).....	53
Anf. 68 Statsrådet ANN LINDE (S)	54
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:712 om	
bekämpningsmedlet glyfosat.....	55
Anf. 69 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	55
Anf. 70 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	55
Anf. 71 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	56
Anf. 72 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	57
Anf. 73 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	57
Anf. 74 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	58
Anf. 75 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	58
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:713 om förbud mot	
bisfenol A	58
Anf. 76 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	58
Anf. 77 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	59
Anf. 78 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	60
Anf. 79 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	61
Anf. 80 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	62
Anf. 81 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	62
Anf. 82 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	63
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:720 om tillståndsgivning	
för småskalig vattenkraft	63
Anf. 83 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	63
Anf. 84 STEN BERGHEDEN (M)	64
Anf. 85 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	65
Anf. 86 STEN BERGHEDEN (M)	65
Anf. 87 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	66
Anf. 88 STEN BERGHEDEN (M)	66
Anf. 89 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	67
§ 20 Svar på interpellation 2015/16:724 om miljötilståndet i	
Östersjön	67
Anf. 90 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	67
Anf. 91 JENS HOLM (V)	69
Anf. 92 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	70
Anf. 93 JENS HOLM (V)	70
Anf. 94 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	71
Anf. 95 JENS HOLM (V)	72
Anf. 96 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	72
§ 21 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	73
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 13.27.	73